



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annalium Paderbornensium Pars ...

Complectens Inprimis Fusiolem Episcoporum Paderbornensium, Deinde
Succinctiorem Historiam Reliquorum Per Westphaliam ...

Ab Anno Christi 1228 Usque Ad Annum 1500

Schaten, Nicolas

Monasterii Westphalorum, 1775

Liber XII. [1277 - 1321]

urn:nbn:de:hbz:466:1-7971



ANNALIUM
PADERBORNENSIIUM
LIBER XII.

OTTO
COMES RITBERGENSIS XXV.
GUNTHERUS
COMES SWALENBERGENSIS XXVI
THEODORICUS
AB ITTEREN XXVII.
EPISCOP. PADERBORN.

OTTO
COMES RITBERGENSIS XXV.
EPISCOPUS PADERBORN.

Annus Christi 1277.

Otto Comes Ritbergensis successit Simoni Episcopo Paderb.



aud multum vacua Paderbornæ Episcopi Sedes ab excessu Simonis; Canonici enim, qui jam ante vivo Simone convenerant, solliciti de Successore, qui Diœcesis debita exsolveret, maturato

comicio, & consentientibus suffragiis, elegere Episcopum Ottonem Ritbergensem Comitem. Fuerat is a primis annis cooptatus in clerum Paderbornensem, & ob merita virtutum per gradus dignitatum inter suos provectus, primum Camerarius, postremumque Præpositus

Domat Al
bertum de
Sturmeie
Ecclesie
Paderborn.
infestum,
ac
g
S
de
tu
tu
cu
pe
ip
tic
&
te
pe
bu
ej
no
lu
ne
vin
bic
ve
Rudolphus
Cesar des
vincit Ot
tocorum
Regem Bo
hemie,
Cyprianus
in Rudolpho
Distravius
Stero in an
nal,
Annal. Col
mar.
Alberius,
Argentin,
Et.

positus Paderbornensis Ecclesiæ; ex quo supremo Cleri munere ad Episcopatum evocatus fuit: Vir acris ingenii, & præcellsi animi; qui superstitite Simone, & per senium languente, multa cum consilio Canoniorum reparanda suscepit; eoque etiam conturbatis hisce temporibus opportunior, quod & vicinæ Ritbergenfium Comitum familiae potentia innixus esset, & Conradum fratrem Episcopum Osnabrugensem haberet.

de renunciant Villicationi in Erwite, Vilde, & oppido Saltzcotteno: nunquam illis fas sit Castrum & oppidum Stürmede reparare; neque unquam se Paderbornensi Ecclesiæ hostilem in modum opponere. Villicationem vero in Munninghusen retinebunt sibi 400 marcis a Simone Episcopo oppignoratam; ea vero summa pecuniæ numerata cedit rursum Paderbornensi Ecclesiæ, quæ id prædium a Corbeiensibus 300 marcis coëruit. Quam in rem hi fidejussores Ministeriales ab Alberto dati: Bernardus de Brake, Godefridus de Huwele, Bernardus de Hurde, Gosbertus de Dedinghusen, Godefridus de Summer, Conradus, Henricus & Albertus fratres de Luthardessen, Alardus Magister, Conradus de Hoeden, Theodoricus de Pifcina, Bertholdus de Lippia, Willekarus de Vornde. Adfunt & aliæ literæ ex tabulario nostro, anno 1288 datæ, quibus Albertus Sturmedensis inter Ministeriales diocesis Paderbornensis numeratur; quo pronum est existimare, præter Marescallum, Pincernam, Dapiferum & Camerarium Episcopi, etiam Ministerialium nomen communicatum fuisse cum iis, quotquot e nobilitate clientelari aliquo beneficio, aut certe feudi vinculo Episcopis ad Ministerium obstricti erant. Ita tandem turbulentus ille nobilis, ausus Simonem Episcopum captivum abducere, everfo castro & oppido suo Sturmedensi, ad obedientiam compulsus.

Domat Albertum de Sturmede Ecclesiæ Paderborn. infestum.

Post inaugurationem Episcopatus administrationem magnis animis est aggressus; eodemque statim anno, quo Simoni subrogatus, infestissimum Paderbornensis Ecclesiæ hostem, Albertum de Sturmede, auctorem omnium turbarum, quibus Simon Episcopus cum Conrado Colonienfi Archiepiscopo collisus fuit, mutata belli sorte, captum in vinculis habuit: sive jam ab ipso Ottone sub ipsa exordia gubernationis, sive per interregnum ab Ottone & Capitulo armis domitus in captivitate protractus fuerit. Id sane compertum habemus ex literis publicis tabularii nostri, Albertum de Sturmede ejusque filium Albertum hoc ipso anno 1277, in pervigilio virginis in cælum assumptæ ab Ottone ad transactionem adactos esse. Prius vero quam vinculis laxarentur, in has leges per arbitros utrimque datos juratosque conventum est. Pater ac filius de Sturme-

Annus Christi 1278.

Nicolai III Pont. I. Rudolphi I. Imper. 6.

Ottonis Ep. Pad. I

Rudolphus Cæsar de vincto Ottocarum Regem Bohemæ, Cyprianus in Rudolpho Dubravici Stro in annuali, Annal. Colmar. Albertus, Argentin. &c.

Salutaris dehinc Imperio consequitur annus Rudolphi Imperatoris victoria adversus Ottocarum Bohemæ Regem. Urebat nimirum Bohemum jactura Austriæ pacificatione amissæ, intoleranterque ferebat assurgentem Cæsaris fortunam; quibus accedebat Cunegundis Regina. Superba mulier; exprobrando exaggerandoque ignominiam, quam in professione clientelari coram Cæsare nudato tabernaculo passus erat, hanc injuriam nisi armis vindicaret, probro posteris omnibus futurum. His accensus Rex omnia consilia in bellum vertit, ingentemque ex Bohemia, Polonia, Pomerania, Saxonia & Misnia conscriptum exercitum

colligit; quocum Praga a clero eductus in Austriam procedit. Nec segnior Rudolphus Cæsar ex Franconia, Suevia, Bavaria & ab Rheno copias educit; cui & Salisburgensis, Basileensis, alique Episcopi auxilia submisere; accesseruntque postremum diversæ Ungarorum gentes Ottocarum perosa. Postquam ad Lavam oppidum in Campo Marchvelt uterque exercitus in conspectum venit, Cæsar pro tessera militari nomen Christi iterato inclamari iussit; Bohemus Pragæ vocabulum dedit, addito singulis peplo, quo humeros Symboli simul usu integerent; mox vii Calend. Septembris acri prælio decertatum; primoque statim conflictu

N 2

Ru-

Rudolphus Cæsar præfens vitæ periculum adiit; quippe audacissimus quidam miles, precio conductus a Bohemo, per medios hostium cuneos penetrat, suffossoque equo Rudolphum Cæsarem in terram detrahit; & nihil propius erat, quam ut ipsum Cæsarem confoderet, nisi Cæsaris stipatores subvertissent. Captus extemplo percussor, & Cæsari ad dignam scelere mortem oblati: at Cæsar pro insigni clementia, sine, inquit, vivere tam fortem militem, qui hæc ausus. Mox Cæsar in alium equum sublatus, multo ardentius ordines in hostem ducit, editaque ingenti strage, Bohemorum aciem in fugam disjicit, ex qua jam ultro multi nobiles aliique profugerant, exacerbati Regis crudelitate in suos. Pugnabat interim fortiter Ottocarus cum reliquis, qui in acie perstiterunt, dum ad extremum multis vulneribus faucibus occumberet. Et nudus hic post inter cadavera repertus, diu inhumatus lauit. Morti Regis ingemuit Cæsar, qui vivum malebat Regem quam mortuum in potestatem suam venire. Cecidisse cum Rege memorant supra quatuordecim armatorum virorum millia. Tam cruenta illa pugna fuit. Sed ea victoria, & is Regis casus, magnam rerum mutationem, & tranquillitatem Imperii tandem attulit. Cæsar exinde Wenceslai adolescentis, quem Ottocarus unicum reliquerat filium, patrocinium suscepit, tutoremque illi dedit Ottonem Marchionem Brandeburgicum. Wenceslao post filia Cæsaris, ut pactum erat, in matrimonium data; qua affinitate priora inimicitiarum vulnera Cæsar & Imperii Principes curanda suscipere.

Alterum Engelberti Marcani Comitum bellum fuit, qui patris necem ul-

turus Castrum Bredevordanum aggressus arcta obsidione pressit. Territi Juvenis fortitudine præfidiarii patris cadaver e castro transmittunt; quod postquam Comes Cappenbergæ honorifico tumulo intulerat, rediit ad obsidionem, majorique quam antea furore cepit oppugnare. Sustinuere aliquamdiu præfidiarii fortiter insultus; ubi vero ad extrema se urgeri didicere, noctu clam omnes per paludes profugerunt. Comes vacuum castrum ingressus famosum quoque illud prædonum receptaculum funditus evertit. Inde ad Rudolphum Imperatorem se contulit, receptus in aulam & militiam Cæsaris; cui exinde ob facetias & bellicam fortitudinem percarus fuit.

Hoc præterea anno Guntherus Comes Swalenbergensis, magnum Dicesis nostræ ornamentum, subrogatus est in locum Conradi Archiepiscopi Magdeburgensis, vir toga sagoque illustris. Is primo statim anno præfecturæ Ericum Marchionem Brandeburgensem, ex diffidio novæ electionis rejectum, vexantemque Ecclesiam Magdeburgensem, prælio vicit, captumque cum 300 nobilibus abduxit, nec prius dimisit, quam 7000 argenti marcas pro lytro penderet. Hanc vero pecuniam mox ultro inter pauperes & religiosorum monasteria distribuit. Altero deinde anno majori etiam rerum humanarum contempione, cum multis amulis urgeri se videret, Archiepiscopatum ultro posuit. Magna & rara sacrorum præfulum laus, qui tam facile Episcopatu abire, quam adire parati. Sed hæc illustris virtus Guntherum in privata vita consistere non est passa; Ottoni enim Episcopo nostro, ut tempore referemus, in Paderbornensi Episcopatu subrogatus est.

Annus Christi 1279.

Nicolai III Pont. 2. Rudolphi I. Imper. 7.

Ottonis Ep. Pad. 2.

Rudolphus Cæsar exinde in Austriam profectus, 17. Kal. Mart. Vienne Principum comitia habuit. In his, rogante Nicolao Pontifice, privilegia, bonaque Romanæ Ecclesiæ, pro antecedentium Imperatorum instituto, confirmat, egregiam erga Apostolicam sedem religionis observantiam palam te-

statis; quod & ceteri electores Cæsaris ex.emplo fecere. Retulitque annalium Colmariensium scriptor, Rudolphum a Nicolao III. Pontifice publice Imperatorem nominatum esse, omnesque hostes ejus ab Ecclesiæ communione proscriptos. Hinc Rudolphum, quæ ceteros religiosissimos erga sedem Aposto-

Engelbertus Comes
Marcanus
Bredevor-
danus ca-
strum cap-
tum de-
struit.
Levolanus
in chron.
Marcan.

Guntherus
Comes Swa-
lenbergensis
Magde-
burgensis
Crantz. l.
S. Sax. c. 31
Strecker
dors in
Arch.
Magdank.

Otto Episcopus
Paderbornensis
Ecclesiæ
Paderbornensis
Magdeburgensis

Apostolicam Imperatores, felicitas consecuta est. Hæsit autem per id tempus Cæsar in Austria, ut filio suo Alberto, quem postea in Imperio Successorem habuit, Ducatum Austriæ Principum auctoritate stabiliret, primus Austriæ in familiam assertor, primusque Austriacorum Imperator.

noster, testes sunt publicæ Ottonis Electi Episcopi tabulæ, quibus villam Ecclesiamque Stapelhagensem, quæ in montibus teutonicis Abbatis Marienfeldensis erat, certis terminis circumscripta, discrevitque a Paderbornensis Diocesis finibus, ne qua inter posteros lites esse posset. *Testes hujus compositionis ex parte Capituli Henricus Præpositus, Hermannus Scholasticus, Magister Thetmarus, Dominus Amelungus de Driborg Cantor, Wernerus Dapifer, Volmarus de Brincke, Godefridus de Patberg milites. Ex parte Joannis Abbatis Dominus Conradus Osnabrugensis Episcopus frater, Comes de Ritberg, Otto Comes de Ravensberg, Hermannus Custos Osnabrugensis, Godeschalvus, Henricus, Lubbertus fratres de Slavi, Joannes de Rube milites, alique quam plures. Acta sunt anno MCCLXXIX. pridie Beati Pauli Eremitæ.*

certis terminis circumscripta.

Duces Brabantia & Limburgi Juliam & agrum Coloniensem hostiliter ingrediuntur. *Leoldus, Chron. Colon.*

Inter hæc inferior Germania turbata a Joanne Duce Brabantia, & Walramo Duce Limburgensi. Hi ut Wilhelmi Julia Comitis filios in paternam possessionem restituerent, a qua per Sifridum Coloniensem Archiepiscopum dejecti erant, magno armorum strepitu ingressi Juliam & Coloniensem agrum, frustra Limburgicus Tolpiacum, & Brabantinus Aquisgranum tentavit. Fortem Sifridus Adolphus Montium Comitem oppugnabat, adegeratque ad pacem petendam, dejectis duabus turribus, quas Comes Mulhemii & Monhemii contra jura Colonienfis Ecclesie exstruxerat. Dux Brabantia, ut laboranti Comiti subveniret, Rhenum transgressus Sigeburga castra fixit; at cum re inter Archiepiscopum & Comitem confecta ferius accederet, ad ostendam Brabantinorum magnificentiam, decursiones equestrum virorum magno apparatu adornavit: quibus inter Westphalos peractis, rediit in Brabantiam.

Hujusmodi tumultuario bello per id tempus Otto Episcopus noster implicatus erat, de quo ad annum 1281 memorandum. Quam vero pacis & concordia amans fuerit Otto Episcopus

Alio deinde beneficio Collegium Canonicorum Buxtorffianum affecit Otto, transcribendo decimarum proventus in Hufon; quos a Mareschallo Episcopi, ejusque filio Ludolpho Canonico Collegium illud quadraginta & sex marcis emerat; & quia jus quoque in has decimas erat Episcopo, totum illud ultro cessit Collegio. Inter testes recitantur Magister Wigmannus, Ludolphus de Dalborne, Conradus de Attehon milites, alique, quæ hoc ipso anno Paderbornæ festo D. Lucia acta referuntur. Marca vero puri argenti, quod iisdem tabulis notatur, valebat 14 solidos & sex denarios.

Otto Episcopus Paderbornensis & villam Stapelhagensem

Annus Christi 1280.

Nicolai III. Pont. 3. Rudolphi I Imp. 8.
Ottonis Ep. Pad. 3.

Conquiescebat per hæc Germania (quæ rara temporum felicitas erat) sub imperio Rudolphi Cæsaris. Tantam illi auctoritatem amoremque omnium pepererat triumphus adversus Ottocarum Regem, & militaris fortitudo; ut jam extra ceterorum Principum æmulationem odiumque Imperium in quiete possideret. Et ille, ut familia simul potentiam firmaret, in Austria confedit, impenseque coluit fœdus & amicitiam cum Ladislao potentissimo Ungaria, Dalmatia, Croatia, Ladomiria;

Cumania, & Bulgaria Rege; tot enim gentibus Rex ille Catholicus, & Romana sedi conjunctissimus imperitabat.

Hoc præterea anno, qui Octogimus supra Mcc agebatur, Alberti etiam Magni obitu clarus, erigi cœpit Lipsitadii, ad fines Diocesis nostræ, celebre Augustinianorum Monachorum Cœnobium, quos a cultu quietioris vitæ Eremitas vocant; evocatique Colonia Cœnobita, qui exordia religiosi instituti sui istic caperent. Conditor Fridericus

Initium Cœnobii Eremitarum S. Augustini Lipsitadii, Fundatore Friderico ab Hoerde.

Gelenius 1.3
Sac. Syn.
tag. 44
Stangefor
lins.

dericus ab Hoerde e prisca & prima Westphaliæ nobilitate, vir, ut Gelenius scribit, non minus religione, quam paternis opibus celebris. Adeo illa tempestate, ut diximus, inter tot prædones per Westphaliam nobiles, non defuere unquam præclari piique ex equestri ordine viri. Accessit altero ab hinc anno Sifridi Archiepiscopi Coloniensis auctoritas, Monachisque publicis tabulis concessit facultatem concionandi, excipiendi penitentium confessiones, colligendique liberalium hominum subsidia. Floruit Monasterium religiosi viris ad tempora Lutheri; & Lutherus ipse ejusdem Ordinis desertor, postquam hæreses suas per Saxoniam spargere cœpit, infecit & hoc Cœnobium; ostenditurque adhuc cella, quam aliquando incoluit. Tum vero quam religiosi istic olim, tam perverfi postea monachi, deserto claustrò, Lutheri hæreses primum per has Westphaliæ partes disseminavere; ab eoque tempore Monasterium vastum jacuit, celsitque in potestatem hæterodoxorum.

Otto Ep.
Paderb.
beneficit
Cœnobitiis
Hardehusanis.

Otto similiter Episcopus noster hoc ipso & sequenti anno per exordia Episcopatus, totus fuit in dotandis Ecclesiis & Cœnobitiis; extant enim binæ ejus tabulæ, quarum alteris Paderbornæ consignatis largas Decimarum donationes fecit Cœnobitiis Hardehusanis Ordinis Cisterciensium; alteris Wartbergæ subscriptis litem iisdem Monachis motam super decimas decidit. Testes producuntur D. Hermannus de Osede Nobilis, Henricus de Brakele, Rudolphus de Steinforde, fratres de Pappenbeim, & Olricus de Westen milites.

Et pleribus
Privilegiis
exornat oppi-
dum Nies-
hem.

Vetus deinde oppidum hujus Diocesis Nihemium ob fidem civium & merita multis Privilegiis exornavit; ad quæ pro prisco ejus ævi more cognoscendo juvat ipsas Ottonis tabulas recitare.

Otto Dei gratia Paderborn. Ecclesiæ Electus, Unversis hoc scriptum visuris notum facimus & recognoscimus, protestando, quod nos de consensu Capituli nostri, & Ministerialium nostrorum, oppidanis nostris in Nibem jus dedimus subnotatum, videlicet, quod dictum oppidum libertavimus, ita quod possint recipere in cives quoslibet homines, dum-

modo Nobis, Canonicis, Claustris, Ecclesiis nostræ Diocesis, & Ministerialibus seu Castellanis nostris non pertineant. Item Judicem nomine Opidanorum statuimus, qui judicabit de excessibus, citra penam ultimi supplicii, & emendarum hujusmodi excessuum recipiemus partem tertiam, & duas partes recipient Opidani. Et si emenda ad quatuor solidos se extenderit, hæc inter nos & opidanos equaliter dividetur. Si vero homicidium in oppido contingat, & homicida profugus fiat, hæredes ipsius Legitimi bona sua retinebunt, dummodo homicida de bonis hujusmodi nullum emolumentum habeat seu promotionem. Si vero homicida ultimo supplicio delictum suum luat, hæredes sui legitimi bona ipsius libere retinebunt. Item si aliquis paupertate pressus de oppido prædicto cesserit, bona si qua dimiserit inter creditores radentis prorata secundum quantitatem debiti dividuntur. Item si aliquis in dicto oppido deceaserit, liberi vel cognati secundum quod proximiores infra oppidum fuerint, defuncti recipient bona seu hæreditatem, quæ Herwerde dicitur sive Rade. Sed si infra oppidum consanguinei non fuerint habitantes, consanguinei extra oppidum admittentur jure suo. Si vero advena fuerit, bona ipsius ad annum & diem integrum integra per Judicem & Consules servabuntur. Et si nullus hæres verus infra dictum tempus venerit, bona hominis nostra erunt. Item Movale, quod Stock dicitur, secundumque prædecessor & avunculus noster ipsis oppidanis dederat, damus eisdem ad emendationem oppidi memorati. Item bona oppidanorum, quæ Wicbilde dicuntur, sicut hætenus habuerunt infra oppidum & extra, pratis, silvis, aquis, campis, pascuis, possidebuntur ab eisdem libere & quiete. Item erunt liberi a thelonii datione infra nostros terminos, & erunt infra oppidum absque judicio advocati. Item si arbitrati fuerint aliquid in rem propriam ad utilitatem oppidi sine præjudicio juris nostri illud equanimiter toleramus. In cujus rei testimonium præsens scriptum eisdem oppidanis dedimus nostro sigillo roboratum. Et nos Præpositus, Decanus, & Capitulum Paderbornense sigillum apposuimus nostrum in testimonium prædictorum. Datum Paderbornæ Anno Domini millesimo ducentesimo octuagesimo.

Annus

Publica Cæ-
saris acta in
Imperio
Tribemini
in Chron.
Annal.
Colmar.
Serrarius in
Magunt.

Conventi-
ni discors
des cum
Archiepi-
sco suo
compos-
itur.
Brewerus
in Annal.
Trevir.

Et cives Pa-
derbornen-
ses cum
Clero &
Episcopo
suo.
Gelenius
anal. 6. c. 66

Annus Christi 1281.

Martini IV. Pont. I. Rudolphi I Imp. 9.
Ottonis Ep. Pad. 4.

Publica Cæsaris acta in Imperio. Tribemius in Chron. Annal. Colmar. Ferrarius in Mogunt.

Cæsar rebus in Austria anno præterito compositis, publica hoc anno Imperii negotia impensius pertractare cepit; quam in rem primum Norimbergæ, deinde Francofurti Principum senatum convocavit: in utroque comitio adversus prædones decretum. Quapropter a Cæsare castella, prædonum latibula, summa vi expugnata. Post illa cum exercitu in Burgundiam progressus, captaque vefontione, Comitum ejus provinciæ prælio Victum imperata facere coëgit. In reditu Alfata purgata, expugnataque Colmaria, Friburgo, Hagena rebelles cives castigati, & ad obsequium reducti. Amissa per hæc Anna Rudolphi Conjux, quæ ab Episcopis & mille Clericis Basileæ tumulo illata. Nihil luctu retardatus Cæsar Moguntiam descendit; ubi XII Decemb. Wernerum Archiepiscopum & Comitem Spanheimensem, ceterosque XII Comites, qui cum Spanheimensi Alfati- am turbaverant, pace facta, composuit.

Confluentia discors cum Archiepiscopo suo componitur. Browerus in Annal. Trevir.

Rebellarat per id tempus Confluentia, conjurata cum nobilibus adversus Henricum Archiepiscopum suum. Cæsar, cui omnis labor erat in pacis studio, negotium illud dedit Sifrido Coloniensi, & Wernero Moguntino Archiepiscopo, & Matthiæ ordinis Teutonici supremo Magistro; quorum opera confluentini Archiepiscopo reconciliati sunt.

Ecceives Paderbornenses cum Clero & Episcopo suo. Gobelinus an. 6. s. 60

Hoc Cæsaris, hoc aliorum Episcoporum exemplo, Otto Episcopus noster multorum annorum diffidium, quod inter urbem Paderbornensem & Clerum exarserat, hoc ipso demum anno, ut Gobelinus noster scribit, solenter composuit. Ausi enim Cives Paderbornenses, postquam multitudine & opibus aucti erant, libertatem Cleri Ecclesiæque per vim multis modis violare: irrumpere in aedes Canonicorum: trahere Clericos ad civile judicium: excommunicationes censurasque Ecclesiasticas, quibus ab Episcopo coercerentur, ludibrio habere; nec Sacram modo Episcopi, sed & civilem, quam Principis nomine jurisdictionem habe-

bat in urbem, spernere. Cæpit hæc rebellio, quod ea tempestate commune Episcopaliū civitatum erat malum, Simone Episcopo; quam ob causam, ut supra retulimus, Simon se ab urbe continuit, nec tutum habuit intrare. Otto Episcopus ut hæc ex publica Cleri populique offensione ad concordiam adduceret, ex omni ordine delegit arbitros, virosque sapientes, quorum industria in certas pacis leges conventum est; interque alias: ne in clericos ullam jurisdictionem exercent, nec ullos e familia Canonicorum sine Dominorum consensu in judicium vocent: ne excommunicatos in Senatum recipiant, aut ad consulatum admittant, & extra publica munia & confortia habeant, ut sacræ leges præscribunt. Hæc atque alia sancte jurata a civibus, & in publicas tabulas, cum singulorum ordinum ac civium sigillis relata sunt. Orta post etiam lis de judicio forensi, quod in urbe Paderbornensi agebatur; id cum cives suum esse contenderent, in quod nullam Episcopus haberet potestatem; ea quoque discordia, postquam recognita est per arbitros, pronunciarunt illi iudicis in urbe officium esse feudum Ecclesiæ Paderbornensis; quanquam id Gobelinus anno demum MCCXCIX controversum decisumque velit. Multa hujusmodi pacta jurataque inter cives & Episcopum; quæ cum cives minus servari quererentur, ægreque ferrent veterum Cleri libertatem, & jura a majoribus asserta, facta conspiratione, ex urbe proruunt, castrumque novum, quod nunc Neuhusium dicimus, uno ab urbe lapide distitum, occupant; domum Episcopi diripiunt, & injectis etiam ignibus exurere contendunt. Hærebat interim in oculis civium castrum novum nondum plane eversum, quod tanquam frenum urbi impositum intuebantur. Vetus istic Episcoporum domicilium ac sedes erat, ad confluentes Paderæ, Luppiaæ atque Almae fluviorum, loco opportuno & amæno; ubi olim Romanorum castra memoravimus, sive illud a Simone Episcopo, sive ab aliis præmunitum fuerit adversus civium insolentiam. Sane Pader-

Qui tamen iterum rebelles Neuhusium subvertunt, sed ab Episcopo caduntur.

derbornenses, cum e conspectu urbis frenum illud sublatum vellent, alia concitati audacia cum ingenti multitudine se ex urbe effundunt palis armisque instructi, castrum novum funditus destruunt; ac ne quod vestigium superesset, fossas contento labore implent. Quo in opere dum gnaviter occupati versantur, advolat cum collectis militum & clientum nobilium copiis Otto Episcopus, cives ex improvise obruit, commissoque praelio magna cum clade in urbem rejicit. Casti eo die quingenti civium, & ultra; quorum cadavera Episcopus plaustris injici, & in urbem reportari permisit; ubi omnes in unam confatalem fossam coniecti, qui Castri fossas impletum venerant. Hæc ex Gobelini narratione retulimus; a quo tamen accuratiorem annorum rationem, quibus gesta sint singula, requirimus; nam hæc controversiæ cum urbe, ut idem fateatur, per multos deinceps annos sunt continuata.

PP. Prædicatores Warburgi ab Ottone Episcopo collocantur. Chron. Mindense Annal. Celmæ.

Ceterum hoc anno Otto Episcopus haud minus laudabili pietatis opere Ordinis D. Dominici religiosos viros in Dicecesin evocavit, sedemque Warburgi, in veteri ad Dimolam ac celebri Dicecesis civitate capere iussit, attributo illis loco & vitæ subsidiis. Obluctati quidem post cives vehementer; sed causam religiosorum constantissime tutatus Episcopus; jam enim Tremonia, Sufati, aliisque vicinarum provinciarum locis magno religionis bono rece-

pti erant: & hoc ipso anno Mindæ, ubi jam dudum anno Mccxxxvi a Conrado sanctissimo Episcopo introducti erant, generalem patrum suorum congregationem habuere, magna Volcquini Episcopi Comitis Swalenbergici liberalitate excepti. Insignis ille Ordinis patronus erat, cælesti olim beneficio præventus; nam cum usu oculorum orbatus esset Episcopus, fuit inter sacræ istius familiæ sacerdotes Burchardus Haddingius, vir eximiæ sanctitatis, & miraculis etiam celebris, ipsique Episcopo Volcquino a confessionibus; cujus cælesti beneficio visum recepisse memorant Mindensium annales.

Non hic omiserim singularem Ottonis Episcopi benevolentiam erga religiosos Ctenobitas Campi-Mariæ; ternas enim hujus anni literas reperio, quarum duabus decimas in Breckmen (qui nunc locus in Sennæ ericeto prædiis excultus Stuckenbrochium appellatur) ducentis marcas vendit ex consensu Capituli, pecunia in aliam Ecclesiæ utilitatem conversa; tertiis vero tabulis commutationem novalium multorumque locorum per idem ericetum cum Abbate fecit. Ita vero cum florente Christiana religione vastum illud ericetum Sennæ, Caroli etiam M. literis celebre, ubi fluvii & rivis intervenientibus opportunum est, ad nostra usque tempora excoli cœpit, mira hominum industria terræ sterilitatem superante.

Decime in Stuckenbroch Ca nobio Marientfeldensi venduntur.

Acta Cæsaris aliorumque in Comitibus Heripolentibus. Trithemius in Chron.

Annus Christi 1282.

Martini IV. Pont. 2. Rudolphi I. Imp. 10.

Ottonis Ep. Pad. 5.

Siculi adversus Gallos conspirant. Honor. Epist. ad Gerb. Jordanus Ptolom. Luc.

Annus inde octuagesimus secundus sæculi hujus, Messanæ Panormique conjuratione adversus Francos, & Siculis Vesperis celebris. Quippe ut per totam Siciliam conspiratum erat, ipso die Christo resurgenti Sacro, Siculi Signo Vespertini officii dato, ex composito arma capiunt, Gallosque omnes nullo ætatis Sexusque discrimine ad internecionem delent, tanto furore, ut prægnantium etiam uteros ferro scrutati sint, quorquor e Francis concepisse suspicio erat. Inde Siculæ Vesperæ in proverbium abiit. Fax hujus rebellionis Petrus Aragonum Rex; quod ducta in uxorem Constantia

Manfredi filia, ad Siciliæ regnum aspiraret; facinus vero hoc Carolum regem & totam Italiam commovit.

Pacatus Rudolpho Cæsari imperium erat; eoque Augustæ Vindelicorum Principum Comitibus habuit, in quibus solenni ritu Albertum filium Ducem Austriæ, Stiria & Carinthiæ, Rudolphum vero natu minorem Ducem Sueviæ creavit. Læta hæc tristibus obturbata; quippe Hermannus filius cum duodecim nobilibus in Rheno submersus interiit, præcelsæ indolis Princeps, cui Regis Angliæ filia desponsata erat. Cæsar subinde ad inferiorem Rhenum di-

Cæsar Vindelicorum pro hoc Reip. abbat. Hist. Annal. Celmæ. Cuspiniæ Gelenius

Otto Ep. Paderb. statur Warburgi PP. Prædicatores.

digressus, V. Kalend. Octob. Boppardie principum conventum habuit; in quo cum multa pro Reip. bono ac pace, tum res monetaria pertractata; decretumque marcas, quæ 13 solidorum & 4 denariorum pretium explerent, per totum Imperium valituras, siquidem cum effigie Cæsaris cuderentur: quo Privilegio etiam Sifridus Colonienfis Archiepiscopus donatus.

Moritur Volquinus Episc. Mindens.

Extraxit hic annus e numero Saxonorum præfulum Volquinum Mindensem Episcopum, virum, ut Crantzius scribit, omni virtutum ornatu

conspicuum, & si Mindenses factos consulas, præfulem, qui præclare de sua Diœcesi meritis, pietate cumprimis & vitæ integritate inter prisca sæculi Episcopos numerandus sit; quo vivente juvanteque mirifice floruit Mindæ S. Dominici familia eruditis & præclaris sacerdotibus. Ortus erat Volquinus e Comitum Swalenbergensium familia, quæ præclarum simul Diœcesis nostræ decus Guntherum Magdenburgensem Archiepiscopum dedit: præter tot piros egregiosque ejus stirpis Comites; a quibus Cœnobium B. Mariæ, & Valckenhagensæ apud nos conditum diximus.

Annal. Mind. Crantzius l. 2. Metrop. p. 54.

Annus Christi 1283.

Martini IV. Pont. 3. Rudolphi I Imp. II.
Ottonis Ep. Pad. 6.

Acta Cæsaris aliorum, que in Comitibus Herbipolentibus. Triseminas in Chron.

Cæsar post illa, eversis per Alsatiam & superiorem Germaniam prædonum Castellis, Herbipoli principum Comitibus indixit; ad quæ frequentes Episcopi, Abbates, Duces ac Principes convenere. Accessit quoque a Martino IV Pontifice legatus, Episcopus Tusculanus; qui inter alia Reip. Christianæ causa ibi agitata a clero per totam Germaniam decimum quemque nummum petiit, ad conturbatas res in Italia erigendas, tantumque cum a populo exposceret Rudolphus Cæsar, & Principes plerique in utrumque proni essent, obtinere libera voce in Comitibus Sifridus Colonienfis, & Henricus Trevirensis Archiepiscopus, magnitudine tributis & immoderata exactionis offensus; & rem acri disceptatione eo deduxere, ut tam Legatus Pontificis, quam Cæsar, postulati irritus, ex Comitibus recederet.

Otto Ep. Paderb. It. bilire nitor Warburgi PP. Prædicatores.

Otto vero Episcopus noster omne studium suum convertit in firmanda Prædicatorum familia, quam Warburgum induxerat; ejus rei gratia parochialem Ecclesiam B. Virginis sacram, medioque inter vetus & novum oppidum loco sitam, religiosi viris attribuit: parochianis ad Ecclesiam novi oppidi translatis, conjunctisque in unum parochiæ cœterum; id quod pro jure & auctoritate Episcopi sibi fas esse profiteretur, ut hæc foundationis literæ planius docent.

Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ electus & confirmatus, dilectis in

Christo fratribus Prædicatorum Ordinis Conventus Warburgensis oppidi & Diœcesis nostræ salutem & cumulum cælestium præmiorum. Quoniam ad tenorem Evangelicum habundante jam iniquitate refriguit charitas plurimorum quæ tamen juxta sacrum eloquium Mater & forma est virtutum cæterarum, utpote sine qua cæteræ non sunt Deo placitæ, velut defectivæ, hæc nullatenus excidente, ad quam excitandam, ac in hominum cordibus accendendam, cum Deus ordinem vestrum suscitaverit, ac sedes sancta Apostolica confirmaverit, & Ordinariis locorum mandaverit, admonuerit & rogaverit Ordinem ipsum per ipsos defensari & in suis necessitatibus adjuvari; Nos ob reverentiam sacræ Sedis, majorum exemplis & vestigiis inhaerentes, hæc benevolentius & munificentius cupimus adimplere. Unde cum nostri juris sit, parochias urgentibus causis necessariis dividere ac unire, & teneamur nihilominus ipsis Ecclesiis in divino officio providere, Ecclesiæque parochialis beatæ & gloriose Dei Genitricis Mariæ, nominata in Vinea, Warburgensis oppidi antedicti, in redditibus adeo sit tenuis, quod non possit in ea sustentari Rector secundum suas necessitates & decentiam Clericalem, quibus de causis, & ut Ecclesia officietur melius, vobis statuimus libere, omni conditione cessante & pacto, propter Deum, Matrisque suæ gloriose honorem, & concedimus & damus in proprietatem perpetuam pro claustrum fundando ad vestri sacri ordinis institutiones,

Q

nes,

nes, ipsam eandem Genitricis Ecclesiam cum cœmeterio pro cultu divino ampliando jugiter possidendam; & quia ea, quæ semel Deo alicata sunt, secundum patrum instituta non debent nec possunt ordinationi Laicæ subiacere, simul concedimus vobis ea, quæ in libris, calicibus, paramētis, ornatu, campanis & aliis, quæ in eadem Genitricis Dei Ecclesia continentur, & ad ipsam Ecclesiam attinuisse hæctenus dignoscuntur. Insuper ne parochiales oporteat municipium exire, & ne nimia distantia graventur parochia, parochiam totam, quo ad jus parochiale addimus & unimus parochiæ S. Joannis novi oppidi ibidem pluries nominati, sic tamen ut ad ipsorum parochialium solatium, quod alias unicuique esset, & est liberum eligere, salvo jure Ecclesiæ parochialis, ad antedictam gloriosæ Dei Genitricis Ecclesiam deferantur, & inibi in cœmeterio tumulentur, & quando & quoties eis libuerit, aut aliquibus ex ipsis dictis parochialibus possint eandem Dei genitricis Ecclesiam in divinis, ut antea, libere frequentare, sine præjudicio Ecclesiæ S. Joannis, exceptis illis diebus, in quibus in sua Parochia, scilicet S. Joannis, tenentur audire divina, ac vestris fratribus etiam in lecto ægritudinis & omni tempore, salvis constitutionibus super hoc editis, quibus derogare non possumus nec debemus, secundum tenorem privilegii vestri valeant confiteri. Acta sunt hæc præsentibus Henrico custode orientalis Ecclesiæ in Paderborna, Fratre Conrado Lectore, Fratre Burchardo de Buren, Ecberto Spiegel, & Ravenone seniore militibus, & Jacobo famulo de Moguntia in Herswedebusen anno Domini MCCLXXXIII Dominica die ante festum B. Joannis Baptistæ. Ut autem hæc rata permanent & inconvulsa, sigillum nostrum duximus præsentibus apponendum. Datum in Paderborna Anno Domini MCCLXXXIII feria quinta posteaquam Letare in Dominica cantabatur.

Tradita in hunc modum Ecclesia, circumjacentem Ecclesiæ fundum ære suo comparatum Otto Episcopus Prædicatoribus donat, in quo Cœnobium erigerent; quemadmodum his simul literis consignatum.

Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ electus & confirmatus, universis

Christi fidelibus, præsentem paginam inspecturis in vero salutari salutem. Tenore præsentium publice protestamur, quod fundum totum cum omni jure, quem nulli in toto nec in aliqua parte recognoscimus, vendidimus fratribus ordinis Prædicatorum, conventus Warburgensis, oppidi & diocesis nostræ, pro marci triginta examinatæ, id est, marci quinquaginta usualis monete, apud eos, cum videlicet fundum, qui continetur inter murum novi oppidi & murum Bernam locum dividendum a veteri oppido, & viam nunc usitatam, qua itur & ascenditur a valva nunc usitata tendente versus dictam Bernam, usque ad cœmeterium Ecclesiæ beatæ & gloriosæ Virginis Mariæ ad vineam nominatæ, & sic circa cœmeterium usque ad viam ad partem ejusdem cœmeterii occidentalem per quam exitur, & usque portam novi antedicti oppidi versus habitum cœmeterium, ubi granaria sunt locata, & totum locum areæ Plebani, & si quæ aliæ sunt areæ ad ipsam sanctæ Mariæ prænominatam Ecclesiam attinentes. Acta sunt hæc præsentibus Henrico Custode Orientalis Ecclesiæ in Padiborna, Fratre Conrado Lectore Fratrum in Wartberg, Fratre Burchardo de Buren, Ecberto Spiegel, & Ravenone Seniore militibus, & Jacobo famulo de Moguntia in Herswedebusen, Anno Domini MCCLXXXIII. Dominica die ante festum B. Joannis Baptistæ. Ut autem hæc rata permanent & inconvulsa, sigillum nostrum duximus præsentibus apponendum. Datum in Paderborna Anno Domini MCCLXXXIII, Feria quinta posteaquam Letare in Dominica cantabatur.

Operis tam pii ac salutaris fundamento posito, Otto Episcopus literas dedit ad Martinum IV Romanum Pontificem, quibus Cœnobii a se inchoati institutionem, & translationem Ecclesiæ in Prædicatorum jus, & conjunctionem parochiæ cum altera Apostolicæ Sedis auctoritate ratam haberi expetit. Extant hæc literæ apud nos plenæ obsequii & venerationis erga Apostolicam sedem. Nihil enim per id tempus sollicitius habuit Otto Episcopus, quam ut augenda religionis cultum per suam Diocesim, uti in omnibus suis literis proficetur, per novos hosce operarios firmaret. Quemadmodum

inte-

Ecclesia S.
Magni ce
dit Religio
si Montem
Martis in
colentibus.

Defenditur
a Pontifice
libertas
Corbeiensis
um in ad
mittendis
bonis patri
monialibus

Acta pu
blica in Im
perio n. Cæ
sare aliisq;
Annal. Col
mar.

integerrimorum Episcoporum semper fuit religiosos ordines, languente Clero, in subsidium evocare, atque omni ope & subsidio fovere: & nescio quid vanitatis & extincti divini spiritus observaverim in iis, quotquot sacrorum ordinum homines averfati, politici magis Principis, quam sinceri Episcopi munus sectari visi sunt.

Ecclesia S. Magni ceteri Religiofis Montem Martis incolentibus.

Ad hunc Cleri & pastorum laborem sublevandum Otto quoque Ecclesiam S. Magni ex consensu Archidiaconi Horhufani dedit Præposito in Monte Martis & religiofis Ordinis D. Benedicti viris montem incolentibus; eo quod languentibus Scholis & Clericorum studiis intelligeret operam religionum sibi opportunam offerri.

Defenditur a Pontifice liberas Corbeiensium in admittendis bonis patrimonialibus.

Non defuere hac ætate maligna etiam politicorum ingenia, qui contenderent, possessiones ac bona filiorum non posse ab iis trahi secum jure paterna: hæreditatis ad patrimonium Cœnobii; id cum Corbeiensibus etiam controversi cœpisset, Martinus IV præclaro diplomate libertatem Corbeensium in hunc modum fanciit.

Martinus Episcopus Servus servorum Dei dilectis filiis Abbati & Conventui Monasterii Corbeiensis ad Romanam Ecclesiam nullo modo pertinentis Ordinis S. Benedicti Pagdeburnensis Diœcesis salutem & Apostolicam benedictionem. Devotionis vestrae precibus inclinati presentium vobis auctoritate concedimus, ut possessiones & alia bona mobilia & immobilia, quæ liberas personas fratrum vestrorum, mundi relicta vanitate ad vestrum Monasterium convolantium, & professionem facientium in eodem jure successionis, vel alio justo titulo, si remansissent in sæculo, contigissent, & ipsi potuissent libere aliis erogare, feudalibus duntaxat exceptis, petere, recipere, ac retinere libere valeatis, sine juris præjudicio alieni. Nulli ergo omnino bonum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum apud urbem veterem XVI. Calendas Julii, Pontificatus nostri anno tertio.

Annus Christi 1284.

Martini IV. Pont. 4. Rudolphi I. Imper. 12.

Otonis Ep. Pad. 7

Acta publica in Imperio a Cesare facta aliis; Annal. Colmar.

Anno dehinc proximo ineunte Rudolphus Cæsar, ducta mensè Aprili Agnete Ducis Burgundiæ filia in matrimonium, exercitum parat adversus Sifridum Colonienfem Archiepiscopum, imploratus ab hæredibus Juliæntis Comitatus; hos enim, ut diximus Sifridus toto fere Comitatu exuerat: accenderat præterea Cæsarem libertas Sifridi Archiepiscopi, qua tributa ausus in superioribus Comitibus abjudicare Cæsari. Jam magna procella imminabat inferiori Germaniæ, tractura in partes Principes & Episcopos, cum Sifridus ultro, permotus auctoritate Pontificis, Juliæ hæredibus reddit. Quapropter evocatus Wilhelmus Præpositus Aquisgranensis, hæreditate propinquior, abjectaque Cleri vita, undecimus Juliæ comitum renunciatur. Cæsar subinde celebratis 24. Julii Wormatiæ comitiis, Herbipoli obsidionem intentat, at terribiti cives Cæsarem muneribus placavere.

Ultus hoc anno Florentius Hollandiæ Comes Wilhelmi Romanorum Regis necem; cæsiq; magna clade Frifones Paris corpus reddere jussi sunt; quod Florentius Trajectum deportavit, & Middelenburgi deinde in Monasterio regali tumultu intulit.

Beka in 900 anne 1. Ep.

Magno præterea Cæsaris & Cleri sui luctu eductus e mortali vita Wernerus Moguntinus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster, vir pacis amantissimus & columna religionis; qui Paderbornensẽm Diœcesin ex cœlesti D. Liborii beneficio sibi commendatissimam habuit. A morte ejus Archiepiscopi sedes biennium vacua fuit: aliis e clero Petrum Basileensẽm Ecclesiæ Præpositum, ac Rudolphi Cæsaris ante hac medicum; aliis Gerardum Epsteinium Trevirensẽm Archidiaconum deligentibus, donec Pontifex utroque rejecto, Henricum Basileensẽm Episcopum imponeret,

Obitus Wernerii Archiepiscopi, Moguntini, Annal. Colmar. Tribemini in chron. Serrar. l. 5. Mogunt.

ret, quem ex Monacho ordinis minorum ac Doctore Theologiae Rudolphus Cæsar sibi a confessionibus habuerat.

Castrum
Bredenfort
acquiritur
Ecclesie
Monasterii
anni.

Hoc deinde anno Eberhardus Monasteriensis Episcopus castrum Bredenfort 400 Monasteriensium legalium marcis emit a Balduino Steinfeldia Domino; qua emptione cetera ejus castra, prædia & jura cessere Monasteriensi Ecclesie, quod publica hac super re tabulæ in pervigilio palmarum confecta, & in Monasteriensium tabulariis servata, docent.

Et prædis
um in Bals
horne huc
ciclicæ Paderborn.

Ac nostra ne hic præteream, refero Martini IV Pontificis diploma, quo ratam habet donationem prædii, quod Henricus Præpositus ex paternis bonis Ecclesie suæ patrimonio adjecit; eo nimirum pietatis consilio, ut ab obitu suo canonicos pro se & pro genitoribus apud Deum supplices haberet; ita vero habet.

Martinus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Decano & Capitulo Paderburnensis Ecclesie salutem & Apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod justum est & honestum, tam vigor æquitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Exhibita siquidem nobis vestra petitio continebat, quod dilectus filius Henricus Præpositus Ecclesie Paderbornensis cupiens terrena pro celestibus, & transitoria pro æternis salubri commercio commutare, quandam curtem sitam in territorio Ville de Balborne Paderburn. Diac. ad dictum præpositum ratione personæ suæ spectantem, pro suæ & progenitorum suorum animarum remedio vobis & eidem Ecclesie Paderburn. intuitu consulit pietatis, prout in literis inde confectis plenius dicitur contineri. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, quod super hoc pie ac provide factum est, ratum & gratum habentes, id auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communitimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum apud urbem veterem X. Kal. Maji. Pontificatus nostri anno quarto.

Canonici, quos Simonis Episcopi nostri auctoritate ex nova Ecclesia D. Pauli ob temporum injuriam & vastitatem loci intra Hoxtarie oppidum migrasse diximus, atque ad S. Petri Ecclesiam transtulisse Collegium, ii hoc anno mutato Consilio redeunt ad veterem Collegii locum ac sedem, quam a primordiis habuerunt intra Corbeiam & Hoxtariam. Id vero uti conveniret inter Henricum Abbatem Corbeiensis, & Præpositum, Decanum, ceterosque Canonicos, constat ex tabulis, quæ apud nos sunt, hac super re confectis; quibus tamen jus Diocesanum Episcopi Paderbornensis integrum servari velint. Modo ejus celebris Collegii a Corbeienfi Abbate fundati, & multis opibus dotati, ne vestigium quidem superest, præter vetera Cæmeterii quædam monumenta.

Canonici
Huxariens
ses ex urbe
ad veterem
suam locum
dem reman
erant.

Fatalem præterea hunc annum faciunt Hammeleni ad Visurgim urbem centum & triginta puerorum amissione; quos præstigiator quidam ex urbe in vicini montis cavernam eduxerit: rem in hunc modum denarrant. Instabat per id tempus indigenas ingens murium & foricum multitudo, magna frugum pernicie; ad quod malum tollendum cum varia consilia agerentur, obtulit se repente vir quidam civibus peregrino habitu & prodigiosa statura, pollicitus se malo huic remedium daturum. Accepta pollicitatione, de certa pecunia pactum; ac mox ille extracta e peris fistula inflataque, ingentia murium agmina ex omnibus domorum tectis & angulis eduxit, quæ aulcedum illum in flumen secuta, ultroque se aquis immergi passa sunt. Ad dum peracto incantamento præstigiator mercedem poscit, & cives eam detrectant; offensus ille comminatur se mercedem multo magis noxiam brevi exacturum. Minæ hæc risu exceptæ. Postero vero die præstigiator venatoris habitu prædii in publicum, inflataque diversi & amœnioris soni fistula, omnis intra quadriennem & duodennem ætatem totius oppidi pueros & puellas extraxit, deduxitque in vicini Montis cavernam, e qua nunquam postea, tanquam e mortalium numero expuncti, in conspectum parentum redierint. Addunt per id

De puerorum
rum hinc
meleniam
amissione.

Imperator
Friedericum
Imperator
rem se sine
gens punie
tur,
&
Isidorus
Presbyter.
Cor. Colon.
Ursberg.
Paralip.
Joannes a
Bela, aliq;

id tempus in Transylvania ignota lingua pueros repente apparuisse, qui & sedem istic fixerint, & Saxoniam etiam linguam retinuerint; tanquam praestigiator demonis ope gregem puerorum eo transtulisset. Decantata apud Saxonum vulgus narratio, quae multorum etiam scriptorum rapuit fidem asserentium; quos inter Lossius, Albinus, Meibomius, Lampadius, Wierus, Werdenhagius, Calixtus, Athanasius Kircherus, alique, Erichio cum primis innixi, qui peculiari libello in hanc rem edito factum persuadere conatus est. Verum aliorum meliorumque iudicio non tam historia quam canora fabula reputatur; quod neque Hermannus a Polda Hammelenium per id tempus scriptor, neque Cranzius, neque Tritemius, neque Gobelinus noster, neque Leerbeckius in fastis Episcoporum Mindensium, neque ullus fasto-

rum aut Chronicorum per id tempus scriptor, quales tam multos pervolvendo ex Saxonia & Germania produximus, rei tam memorabilis indicium reliquerit. Quapropter dum dicunt servatam huius rei memoriam inscriptione, quae in veteris templi fenestris, & porta Hammeleni, ac deinde in Hammelenium literis, quibus annos ab exitu suorum puerorum consignarint, visa sit, inter assuta fabulae huius commenta accensetur; quemadmodum haec omnia Martinus Schokius erudite in disquisitione huius fabulae exponit. Quanquam Athanasius Kircherus, cujus magna apud me est auctoritas, fateatur Dæmonum artibus, permittente Deo ob incognitas nobis causas, fieri potuisse; sibi quoque aliquando depictam in Hammeleni Ecclesia historiam hanc, & montis cavernam monstratam esse.

Annus Christi 1285.

Honorii IV. Pont. I. Rudolphi I. Imper. 13.

Ottonis Ep. Pad. 8.

Certior scriptorum testimoniis narratio de insigni impostore, qui se Fridericum Cæsarem jam dudum defunctum ferebat: homo decrepitæ ætatis & versutiæ Coloniam superiori anno ingressus, populo persuasit, se, cum tædio imperii ante xxx annos alium suo loco subrogasset, atque inde peregre profectus esset, nunc redire Coloniam ad veteres suos amicos; quem magistratus in carcerem detruxit, nec multo post tanquam emota mentis hominem dimisit. Unde Novesium se contulit, ubi multos reperit, interque hos nobiles etiam, quibus se Fridericum Imperatorem persuasit; tantusque credulorum brevi ad sycophantam concursus fuit, ut aulam ex imperitis & factiosis hominibus formarit. Quo comperto, Sifridus Colonienfis Archiepiscopus, ut malum in fomite comprimeret, Novesium armatus advolat; cui Novesienses portas oclusere. Quare literis Rudolphum Cæsarem de periculo admonet. Cæsar re contempta, hominem Novesium intactum reliquit; ubi jam ipse publicum tribunal erexerat, ausus etiam Florentium Hollandiæ Comitem a Frisii accusatum citare ad iudicium suum. Verum cum a Sifrido Archiepiscopo sibi timeret, relicto Novesio, cum fidelio-

rum hominum agmine Westphalam ingressus, auxit famam nominis & factionis multitudinem; quacum deinde Wetzlaræ in oppido confedit, & publicam rebellionem machinari cepit. Jam & multæ urbes, quas inter Colmaria, Rudolphi Imperium exuere, & novum hunc Fridericum Cæsarem colere; cum hominum horum colluviem armatus Sifridus Archiepiscopus insequitur; cui haud multo post Cæsar se conjunxit, Wetzlariamque obsessam brevi ad deditorem compulit. Ibi captus impostor, & quaestionibus subiectus, imposturae scelus fatetur, quod ex aulico quandoque Friderici Imperatoris se Imperatorem finxisset. Quare Cæsaris iudicio in rogam conjectus: & Colmaria 4000 auri marcis est multata. Novesium, quod Sifrido Archiepiscopo impostorem castigaturo portas clausisset, omnibus privilegiis a Cæsare exutum, & Archiepiscopo subiectum fuit. Quæ sententia a Cæsare Wetzlariam in castris pro tribunali sedente pronunciata est. Tam brevem & tam tragicum scena illa finem habuit.

Cæsar celebratis Ægræ in urbe filiarum nuptiis cum Wenceslao Bohemiæ Rege ceteram anni partem consumpsit in

Impostor
Fridericum
Imperator
ten se fin
gens puni
tur,
Sifridus
Presbyter.
Cor. Colon.
Uriberg.
Paralip.
Joannes a
Beko, aliis;

Henricus
Abbas Cor-
beienfis
privilegio-
rum suos
gum confir-
mationem
a Caesare
obtinet.

in Alfatia & Suevia; multumque labo-
ris habuit in Friburgo, Colmaria, Ha-
genoa, ceterisque rebellium urbibus
perdomandis. Ad quæ superioris Ger-
maniae loca Henricus Abbas Corbeien-
fis Caesarem infecutus, Gamundia juxta
& privilegium saltus Solingani, libe-
ramque Venationem publico diplomate
confirmata obtinuit; sicuti hæc ab Ot-
tone IV Imperatore donata concessaque
erant.

Rudolphus Dei gratia Romanorum
Rex semper Augustus. Universis Sacri
Imperii Romani fidelibus præsentis
litteras inspecturis gratiam suam & om-
ne bonum. Veniens ad nostræ Maje-
statis præsentiam Venerabilis Henricus
Abbas Corbeienfis Ecclesiæ, Princeps
noster dilectus, privilegium clara recor-
dationis Ottonis IV. Regis Romanorum
predecessoris nostri Ecclesiæ suæ prædi-
ctæ traditum & concessum nobis præ-
sentavit, humiliter supplicando, ut ip-
sum privilegium de verbo ad verbum
innovare & confirmare de benignitate
Regia dignaremur, cujus privilegii tenor
talis est; uti Ottonis Imperatoris li-
teræ supra nobis ad annum Mxcviii

relatæ, atque hic a Rudolpho insertæ
habent. Nos itaque prædicti Abbatis
precibus favorabiliter inclinati præsens
privilegium in omnibus suis articulis,
prout superius sunt expressi, innovamus,
confirmamus, & præsentis scripti pa-
trocinio communitimus. Nulli ergo ho-
minum liceat hanc paginam nostræ in-
novationis & confirmationis infringere,
aut ei in aliquo ausu temerario contrai-
re. Quod qui fecerit, gravem nostræ
Majestatis offensam se noverit incurrisse.
In cujus rei testimonium præsens scri-
ptum exinde conscribi, & Majestatis no-
stræ sigillo fecimus communiti. Testes
hujus rei sunt Venerabiles Rudolphus
Salzburgenfis Archiepiscopus, & Hen-
ricus Basiliensis Episcopus. Illustres
Albertus Dux Saxonie, Conradus Dux
de Tecke, Nobiles viri Eberhardus Co-
mes de Katzenellenbogen, Albertus &
Burchardus Comites de Hohemberg, Lu-
dovicus Comes de Oetingen, Eberhar-
dus Comes de Wirtenberg, & quam
plures alii fide digni. Datum Gamun-
diæ XIII. Kal. Aug. Indiæ XIII. An-
no Domini MCCLXXXV, regni vero
nostri XII.

Annus Christi 1286.

Honorii IV. Pont. 2. Rudolphi I. Imper. 14.

Ottonis Ep. Pad. 9.

Cæsar postquam anno superiori
amiserat Godefridum Paraviensem E-
piscopum, gente Westphalum, quem
ante a secretis epistolis & negotiis ha-
buerat, virum eruditum ac pium, hoc
anno Henricum Basileensem Episco-
pum, quem ex Monacho Franciscano
& conscientia suæ arbitro ad eam di-
gnitatem evexerat, Romam misit ad
Pontificem Legatum, publicorum ne-
gotiorum pertractandorum causa. Ejus
viri eruditione & facundia ita captus
fuit Pontifex, ut ex diffidio Mogunti-
ni cleri Moguntinum Archiepiscopum
renunciaret; quod nec ingratum acci-
dit Rudolpho Caesari. Hic ille Archie-
piscopus ac Metropolitanus noster; qui
postquam milites ac nobiles in publicis
conviviis ac congressibus anteferebat cle-
ro, immemor ex quam humili loco,
fabri filius, & Monachi professiue ad
eam dignitatem pervenisset, magno
cleri odio & ludibrio exceptus est, pas-
simque hic versus in eum jactatus.

Henricus
ex Basile-
ensi Ep. sic
Archiepi-
scopus Mo-
guntinus.
Særo in
Annal.
Hundius in
Metrop.
Salisb.
Annal.
Colmar.
Buschius.
Serrarius.
Trishemius.
in Chron.
Nirjaug.

Nudipes Antistes, non curat clerus
ubi stes,
Si non in Cælis, stes ubicumque
Velis.

Verum hæud ultra biennium in hoc ho-
noris fastigio perstitit, morte dejectus.

Cæsar interim expugnatis per Sue-
viam variis rebellium Castellis, Ducem
etiam Wirtenbergensem aggressus e ca-
stro ejecit, supplicemque atque ad pe-
des provolutum habuit.

Quam hæc præclare Cæsar agebat,
tam indecorum a Scriptoribus reputa-
tum, quod Lucensibus Florentinis,
Genuensibus libertatem pretio emen-
dam obtulerit, quo exemplo ceteræ
deinde per Italiam civitates invitatæ,
retento fidelium Imperii nomine, se in
libertatem asseruere; quarum alia ad
justum Pontificis & Ecclesiæ imperium
rediere, alia Principum potestati sub-
jectæ. Visusque est Rudolphus primus
viam

Honorius
Pont. con-
firmat Fun-
dationem
PP. Prædi-
catorum
Warburgi.

viam aperuisse ad regni illius excidium, quod a Longobardis institutum Franci exceperunt, ac demum ad Germanos transmisere; in eo vero retinendo cum Reges tot ac Cæsares ob contumaciam Italorum, imperia Germanici Principis detrectantium, laborassent, frustra que hæcenus tot Germanorum exercitus insumpserunt, Rudolphus Italia sibi abstinentium censuit; quam in rem apologum de Leone & vulpe referre solitus; quod cum hæc ad familiaritatem & subeundum Leonis spelæum invitaretur, respondisse introducunt, se quidem ingredientium multa vestigia observare, sed nulla ingredientium. In hoc unum Rudolphus sapienter intentus, ut Imperium in Concordia, ordine & pace contineret. Et summa per Westphaliam Saxoniamque quies erat.

Otto per hæc, quod & ceterorum Episcoporum negotium fuit, in religione exornanda occupatus, hoc anno accepit ab Honorio IV Pontifice literas, quibus hic & fundationem prædicatorum in civitate Warburgensi factam, & conjunctionem parochiarum, ut in alterius Ecclesiam prædicatores introducerentur, apostolica auctoritate in hunc modum ratam habet.

Honorius Episcopus Servus servorum Dei Dilectis filiis priori & conventui Fratrum Ordinis Prædicatorum Wartbergen Paderburn. Dioc. salutem & Apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat; quod dilectus filius Otto Electus Paderburn postquam electio de se ad Ecclesiam Paderburn facta extitit Canonice confirmata, proinde considerans, quod Ecclesia parochialis, beatæ MARIE in vinea, oppidi Warburgen. adeo tenuis in redditibus existeret, quod Rector in ea non posset de illis commode sustentari, ut cultus Divinus magis augetur, ibidem parochia ipsius Ecclesiæ S. Mariæ parochiæ S. Joannis sibi vicinæ unita Ecclesiam ipsam, cujus collatio ad ipsum electum libere pertinebat, cum iuribus & pertinentiis suis, ordini Fratrum prædicatorum pro edificando inibi claustrum, & aliis officinis, suis usibus

opportunis, pia & provida deliberatione contulit, prout in patentibus literis inde confectis plenius continetur. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod super hoc per eundem Electum provide factum est, ratum & gratum habentes, illud auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communitimus, defectum qui extitit in præmissis, pro eo quod ad id Capituli Paderbornensis non accessit assensus, suppletentes nihilominus de plenitudine potestatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Confirmationis & Suppletionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctam Sabinam, V Idus Januarii, Pontificatus nostri Anno primo.

Pontificis literis conjunxit hoc anno suas Otto Episcopus, quibus Ecclesiam parochialem B. Virginis & fundum circumjacentem a se emptum prædicatoribus præclaro cum elogio ordinis possidenda tradit; quas hic simul recitare juvat.

Quod idem
facit Otto
Ep. Pad.

Otto Dei gratia Paderburnensis Ecclesiæ electus & confirmatus, Dilectis in Christo Fratribus Prædicatorum Ordinis Conventus Wartbergen Diocesis & Civitatis nostræ salutem & cum laudum celestium præmiorum. Quoniam ad tenorem evangelicum abundante jam iniquitate refriguit charitas plurimorum, quæ tamen juxta sacrum eloquium Mater & forma est virtutum ceterarum, utpote sine qua ceteræ Deo non sunt placitæ velut defectivæ, hæc nullatenus excidente, ad quam excitandam & in corâbus fidelium ac infidelium accendendam cum Deus ordinem vestrum suscitaverit, ac S. Sedes Apostolica confirmaverit, & oramariis locorum mandaverit, admonuerit & rogaverit vos debere per ipsos defensari & in vestris necessitatibus adjuvari; Nos ob reverentiam sedis antea memoratæ majorum exemplis & vestigiis in fundatione priorum locorum inhaerentes, hæc benevolentius & beneficentius cupimus adimplere; unde cum nostri juris sit parochias dividere ac unire, causis necessariis ingruentibus, ac teneamur nihilominus
ipsis

Honorius
Pont. con-
firmat Fun-
dationem
PP. Prædi-
catorum
Warburgi.

ipsis Ecclesiis in divino officio providere, Ecclesiaque parochialis gloriose Dei genitricis MARIE civitatis Warburgensis in vinea in redditibus adeo sit tenuis, quod in ipsa non possit sustentari Rector secundum suas necessitudines & decentiam clericalem, iis de causis, & ut locus officietur melius vobis, statuimus libere, omni conditione cessante & pacto, propter Deum, & sue matris honorem, & concedimus ac damus in proprietatem perpetuam pro claustrum fundando ad vestri sacri ordinis institutionem ipsam eandem gloriose Dei genitricis Ecclesiam cum campanis & cœmeterio pro cultu Dei amplificando jugiter possidendam. Insuper fundum totum cum omni jure, quem nulli nec in toto nec in parte recognoscimus vobis venditum pro marcis quinquaginta usualis monete apud nos, publice protestamur, cum videlicet fundum, qui continetur intra murum nove civitatis, & murum Bernam locum dividendum a veteri civitate, & viam nunc usitatam, qua itur & descenditur a valva tendente usque dictam Bernam usque ad cœmeterium B. V. & sic circa cœmeterium usque ad viam, ad partem cœmeterii ejusdem occidentalem, & usque ad portam, qua exitur de nova jam habita civitate, & locum juxta cœmeterium ipsum, ubi granaria sunt locata, & totum locum curie plebani, & si que alia arce sunt ad ipsam sape habitam Ecclesiam attinentes, per presentes & obligamus & adstringimus nos pro vobis de viatione & evictione responsuros, & ut vulgo dicitur, Warandiam quoties, quando & ubi requisieritis, prestituros, & literas hoc negotium quocumque modo contingentes, quoties petieritis daturos & innovaturos, & prout unquam poterimus citius Capituli nostri Paderbornensis literas & sigillum horum plenarie robur & consensum continentem, obtenturos: Si autem parochiales dictæ Ecclesie oporteat municipium exire, & ne nimia parochie distantia prægraventur, dictæ Ecclesie de Rectore pro tempore

providebimus, quousque parochialibus de loco & parochia commodius poterimus providere. Præterea ut malignantium astutiis per justitiam coercitivam plenus obviamus, protestamur nos hæc facere potuisse, quia secundum juris tenorem proprio loco fundando possemus & quinquagesimam vel centesimam proventuum nostrorum sine requisito consensu tradere perpetuo juxta velle. Ad hæc sub penis suspensionis, Interdicti, & excommunicationis, latis sententiis in his scriptis, in omnes & singulos, qui huic donationi & ordinationi sive verbis sive factis contraxerint, præcipimus tam Clericis & Laicis, ut has donationes, ordinationes, claustrum ædificationem nullus impediatur ullo modo. Committimus & Castellanis nostris in Wartberg, Videlicet Ravenoni & Conrado fratribus & Egberto Spiegel militibus, ut postquam eos requisieritis per presentes, ducant & mittant vos infra triduum auctoritate nostra in donatorum sive venditorum omnium corporalem possessionem. Præcipimus autem, qui ex parte nostri ibi est advocatus, sive temporalium dispensator, ut vobis totum fundum ante nominatum liberum ab omni impetitione faciat, & hortos ibi sine auctoritate nostra locatos amoveat, & per omnia fundum vestrum auctoritate nostra, quam in hoc integre sibi committimus, proprium faciat, & ostendat, & a vobis omnes violentias & injurias propulset, hominum malignorum per presentes & sub prædictis penis præcipimus plebano Casiri, sive ei, qui vices ejus gesserit, ut easdem sententias publice & denunciaret quoties, quando & ubi & qualiter fuerit requisitus. Acta sunt hæc præsentibus Fraire Nicolao Priore & Fratre Burchardo Suppore domus Wartbergensis, Egberto Spiegel, Alberto de Amelungessen, utroque Ravenone militibus, & aliis pluribus fide dignis, Anno Domini Millesimo Ducentesimo LXXXVI. Non. Martii.

Annus Christi 1287.

Honorii IV. Pont. 3. Rudolphi I. Imper. 15.
Ottonis Ep. Pad. 10.

Acta in
Concilio
Herbipoli
lenst.

Miserat subinde Pontifex Joannem Tuseulanum Episcopum in Germaniam Legatum, cujus auctoritate Herbipoli in Quadragesima celebris Archi-

episcoporum, Episcoporum & præfulum totius Germanie synodus convocata; quo accessit & Rudolphus magno procerum comitatu. Multa in eo concilio

Episcopi
Austriaci
Presb.

Concilia
Bini &
Parisienſia

Germania
item, Frisia
& ad Rhe-
nam, ubi
Wernerus
per a Jus-
ticiis occi-
dit.
Annal.
Cæsar.
Tritiemus.
Browerus.
in Annal.
Trevir.
Udo Em-
mus l. 2.

Warburg
genſia Fra-
trum præ-
dicatorum
violenti ex-
pulsore ab
Otone Ep.
excommunic-
cantur.

*Councils
Bini &
Parisensis*

cilio XLV. sacrorum canonum decretis salubriter sancita in clero ac populo. Verum cum Legatus decimum quemque nummum ex cleri bonis in quintum annum posceret, una omnium voce reclamatum est, non sine publico Germanorum tumultu, quo Legati ex forore filius occisus est. Idem periculum subiit Romanus nobilis, quem Cæsar servavit. Honorius subinde Pontifex in Cæna Domini excessit. Stero prædictam Synodum retulit ad annum 1290; visusque cum Erfordensibus comitiis, de quibus referam, confundere; cum tamen Honorii mortem huic synodo subjungat.

*Germania
item, Frisia
& ad Rhe-
num, ubi
Wernerus
puer a Jus-
ticiis occi-
sus.
Annal.
Calmar.
Tribemunt.
Browerus.
in Annal.
Trevir.
Ubo Ems-
mus l. 12.*

Cæsar post illa in rebellium Castris per Alsatiam expugnandis occupatus fuit; quo simul tempore Wernerus puer die parasceves a Judæis Wefaliæ ad Rhenum excruciatu sepultusque in Bacharensi oppido multis exinde miraculis inclaruit. Quo perfido facinore injuriarum in Christum tota prope Germania in Judæos excindendos exaruit. Frisiiis quoque hic annus eluvione aquarum fatalis, qua supra 80000 hominum millia extincta periere. Ea claudis opportunitate Florentius Hollandiæ Comes Frisiam ingressus patris necem ulcisci non desuit.

*Warburg
genus Fra-
trum præ-
dicatorum
violenti ex-
pulsos ab
Otone Ep.
excomuni-
cantur.*

Induxerat anno priori Otto Episcopus noster prædicatores Ordinis S. Dominici in Ecclesiam B. Virginis, collocaratque in fundo a se coempto; cum haud multo post oppidi Warburgensis cives, concitati a curione suo, nihilque veteri Pontificis & Episcopi auctoritatem, prædicatores e templo & possessionis loco dejicere attentant: quos cum Episcopus censuris Ecclesiasticis perstringeret, illi majori insolentia inflammati manus violentas religiosi viris injiciunt, plebeque per pulsam campanarum ad rebellionem excita, per vim prædicatores exturbant. Qua sacrilega injuria provocatus Episcopus, cives hujus facinoris participes nominatim anathemate percussos sacris omnibus & priorum consortio interdicit; quam deinde sententiam, missis ad omnia Collegia parochiasque suæ Diocesis literis, palam denunciari jussit; atque ut tum rigida adhuc disciplinæ morisque erat, extinctis palam luminibus per omnes cæcus & festos dies execrationem re-

peti jussit. Quam in rem proderit ipsum Ottonis diploma recitare.

Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesie Episcopus Dilectis in Christo de Gerdene, de Wilbodesen, de Aroldeffen sanctimonialium piis, nec non universis Ecclesiarum Rectoribus, Plebanis, Canonicis, Capellanis, presbyteris & Clericis nostræ Paderb. Diocesis, & maxime Archidiacono sedis Warburgensis, ad quos præsentis literæ pervenerint, salutem in Domino. Cum nos matura deliberatione, consideratis provide considerandis, ut cultus divinus magis per nostram Diocesis, & in nostro Warburgensi oppido augetur, parochialem Ecclesiam Sanctæ Mariæ in vinea prædicti oppidi parochiæ S. Joannis sibi vicinæ univertimus, Ecclesiam ipsam S. Mariæ, cujus collatio ad nos pertinebat, cum juribus & pertinentiis suis priori & Fratribus Ordinis Prædicatorum Warburgen. nostræ Diocesis pro ædificando inibi claustrum & aliis officinis suis usibus opportunis, pia & provida consideratione contulimus, eademque collatio sive donatio sic provide de dicta Ecclesia per nos facta per privilegia ipsis Fratribus & Ordini a sede Apostolica indulta, defectum etiam, siquis existit in præmissis, de plenitudine potestatis per summum Pontificem supplendo, sit specialiter & ex certa scientia confirmata; quanquam etiam nos ipsum Priorem & Fratres cum debita solemnitate in possessionem dictæ Ecclesie S. Mariæ & montis adjacentis, quem nulli alteri vel in toto vel in parte recognoscimus, induxerimus præsentialiter corporalem, contradictores & rebelles quoscunque & se dictis Priori & Fratribus ac Ordini in præmissis opponentes, & impedimentum quoquo modo præstantes, sententia excommunicationis auctoritate nostra ordinaria innodaverimus; Henricus tamen Magister Civium, Uferus, Conradus Steete, Ludolphus Steve, Joannes Bischof, Hermannus, Heriboldus, Thydericus Hogeri, Joannes Pardan, Joannes Jude, Mensfridus, Thynnmo & Thymo, Henricus Kakewel, Conradus de Wilmere, Henricus de Roden, Arnoldus Crusen, Conradus de Voldessen, Henricus Uden, Albertus Clusener, Wernerus Servatii, Bartholdus Servatii, Bartholdus Busse, Joannes Lepus, & quidam alii Filii iniquitatis eorum in hac parte complices

P
oppi-

oppidani oppidi Wartbergensis prædicti contra concessionem, donationem & collationem, per privilegia Sedis Apostolicæ, ut dictum est, confirmatam & approbatam, ausu nefario, Spiritu rebellionis assumpto, temere venientes ipsos Priorem & Fratres domus in Warburg Ordinis memorati impediunt, & impedimentum procurant, & præstiterunt eisdem, quominus ipse Prior & Fratres dicti Ecclesiam S. Mariæ, & montem adjacentem cum suis juribus & pertinentiis uti possunt & possidere pacifice & quiete, & suam exinde facere liberam voluntatem juxta formam concessionis seu donationis prædictæ. Et his nos non contenti malum malo accumulantes, & Burchardum de Buren Suppriorem dictæ domus, & Fridericum de Brunshweich Fratres Ordinis prædicti manus injecerunt temere violentas, facientes nihilominus pulsari campanas ibidem publice contra ipsos Suppriorem & Fratres, tanquam contra Fures & Latrones congregata multitudine oppidi antedicti, alias & verbis probrosis & factis contumeliosis injuriosi existentes eisdem, Arnoldus etiam perversitatis Presbyter iter præbens aliis ad ruinam ipsis malefactoribus sic excitatis præsentibus contra nostram inhibitionem & excommunicationem expressam in dicta Ecclesia S. Mariæ divina, voluntate perversa, celebrare, immo quantum in eo est prophanare non formidavit, se propter hoc excommunicationis sententiæ, a nobis, ut dictum est, auctoritate ordinaria promulgatæ involvendo, in ipsorum Prioris & Fratrum sæpediti ordinis grave præjudicium, & injuriam non modicam & gravamen, & in contemptum clavium Ecclesiæ, periculum animæ suæ, & in scandalum plurimorum. Nos igitur prædictam nostram donationem factam liberaliter Priori & Fratribus Warburgensibus de dicta Ecclesia S. Mariæ in vinea, & missionem in corporalem possessionem ejusdem Ecclesiæ & montis adjacentis cum omnibus juribus & pertinentiis suis volentes, ut tenemur, defendere cum effectu, vobis & cuilibet vestrum, ita quod in his exequendis unus vestrum alium vel alios non expectet, auctoritate ordinaria in virtute S. Obedientiæ, & sub pena excommunicationis & suspensionis latæ sententiæ, quam in vos in his scriptis in quemlibet vestrum trium dierum monitione præmissa, fa-

cius ex nunc ut ex tunc, si præsens mandatum nostrum diligenter & fideliter non fueritis executi, districte præcipiendo mandamus, quatenus prænominatos malefactores & eorum complices publice quoque nominatim singulos & quoslibet ipsorum omnibus Dominicis diebus & festivis, campanis pulsatis, accensis cardelis, ex tunc ut ex nunc excommunicatos publice in vestris Ecclesiis & Capitulis præsentem populo nunciatis, quando & quoties a prædictis Fratribus super hoc fueritis requisiti absque alterius mandati nostri expectatione. Parochiam etiam S. Petri, & olim parochianos S. Mariæ in vinea, quos ex nunc Ecclesiastico supponimus interdicto, vos auctoritate eadem & sub penis præscriptis interdictam & interdictos faciat firmiter observari, quoadusque ipsos Priorem & Fratres Ecclesia S. Mariæ in Vinea & monte prædictis cum suis juribus & pertinentiis, præ ædificando inibi claustrum & aliis officinis suis usibus opportunis, gaudere permittant, ita quod ipse Prior & Fratres eandem Ecclesiam & montem cum suis utilitatibus & commoditatibus apprehendant, teneant, & habeant plene, libere, pacifice & quiete, nec de cætero in his ipsis aliquod impedimentum per se vel per alium seu alios præsentem, vel præstari procurent publice vel occulte; & Deo præcipue, nobis, ac memoratis Priori & Fratribus injuriam passis & Ordini ipsorum emendam decentem & honorabilem exhibeant, & alias satisfaciant reverenter. Arnoldum insuper Presbyterum prædictum, qui contra nostram inhibitionem & excommunicationem in dicta Ecclesia S. Mariæ ausu temerario divina celebrare, immo potius prophanare præsumpsit, quem propter hoc excommunicatum & irregularem singulis diebus Dominicis & festivis, nec ipsum in quacunque Ecclesia nostræ Diocesis finatis recipi aliquatenus ad Divina. Intimantes prædictis malefactoribus, quod si in sua malitia perstiterint, contra ipsos annuente Domino usque ad condignam satisfactionem, prout ordo juris exigit & culpa deposcit, durius procedemus. Insuper vobis præcipimus prædictarum Ecclesiarum prædictis & cuilibet vestrum, ita quod in his exequendis unus vestrum alium vel alios non expectet, sub penis prædictis damus firmiter in mandatis, quatenus omnes & singulos, quos in executione præ-

Iidem Epi
scopo sese
submitunt

presentis mandati nostri negligentes in-
veneritis & remissos, quos nos his scrip-
tis trium dierum monitione per vos fa-
ciendam præmissa, ut mandatis nostris
obtemperent, si non obtemperaverint, su-
spondimus, & excommunicamus publice, su-
spondimus & excommunicatos publice &
solemniter in Ecclesiis & Capellis præ-
sente populo nunciatis, quando & quo-
ties super hoc a prædictis Fratribus fue-
ritis requisiti, reddatis literas cum ap-
ensione sigillorum vestrorum in signum
executionis. Datum Paderborne Anno
Domini MCCLXXXVII. pridie Idus
Maji.

Hac constantia & severitate Episco-
pi flexi tandem cives sese Episcopi vo-
luntati permiserunt: dati mox utrimque
arbitri, & omnis controversia ex æquo
bonoque inter paucos menses compo-
sita; quemadmodum in his Episcopi
tabulis sancitum est.

Nos Otto Dei gratia Paderbornen-
sis Episcopus, universis præsens scriptum
visuris notum esse cupimus, quod super
discordia, quæ vertebatur inter Priorem
& conventum Fratrum Prædicatorum
novellæ nostræ plantationis in Wartberg
ex una, & parochianos Ecclesiæ S. Ma-
riæ in vinea oppidanos veteris oppidi su-
per dicta Ecclesia & aliis quibuscunque
ex parte altera, dictæ partes in nos com-
muniter in arbitrium arbitratorem seu
amicabilem compositorem compromise-
runt, & nos sponte arbitrarium seu
compromissum in nos recipientes, arbi-
trando sive diffiniendo pronunciamus in
hunc modum, primo statuente, quod
dicti Fratres Ecclesiæ S. Mariæ in vi-
nea prædictam, quam eis donavimus
propter ampliandum divini Numinis
cultum, & ob memoriam nostram ibi-
dem post mortem nostram perpetuo per-
agendam pacifice obtinebunt, & montem
cum hortis usque ad domos ibidem ædi-
ficatas, quem montem dictis Fratribus
vendidimus, quiete & pacifice, sine ta-
men ædificatione latinarum præjudi-
calium & cloacarum deformitate quali-
bet, retinebunt. Sed domus fusoris can-
panarum per dictos Fratres de nostro ar-
bitrio redimetur. Versus occidentem cæ-
meterium dictorum Fratrum usque ad
planas se extendens: de vico vero, quo
transitur cæmeterium ex consilio dicto-
rum Fratrum, Castellanorum & consu-

lum commendatum nostro arbitrio re-
servamus. Infra murum vero versus
Berne & structuras dictorum Fratrum
spatium commune, continens in latitu-
dine sedecim pedes, absque aliquo impe-
dimento pro utilitate omnium transeun-
tium permanebit. Libros autem, Ca-
lices, Campanas, & alia quæcunque or-
namenta dictæ Ecclesiæ prædictis oppi-
danis assignamus ad pios usus de nostro
consilio quærendo. Item parochiam sæ-
pe dictæ Ecclesiæ de vinea parochiæ Ec-
clesiæ S. Petri auctoritate ordinaria du-
ximus uniendam. Præterea consecra-
bimus Ecclesiam in honorem B. Virgi-
nis, & cæmeterium infra vetus oppidum
sine parochianorum expensis, quando
fuerimus requisiti, quam esse volumus
baptismalem. Nundinas etiam apud Ec-
clesiam sæpe dictam frequentatas, trans-
ferimus ad vetus oppidum memoratum.
Item domum, in qua celebraverant Fra-
tres, cum spatium, quod ad cæmeterium de-
putaverant, dictis oppidanis veteris op-
pidi assignamus. Insuper prædicti Fra-
tres, quandoocunque dicti oppidani ædifi-
care voluerint Ecclesiam, & in aliis eo-
rum negotiis toto posse fideliter promo-
vebunt, quod Laici Fratribus facient vi-
ce versa. Item sententias excommuni-
cationis & alia quæcunque gravamina
occasione hujusmodi in quoscunque latas
relaxabimus humiliter requisiti, volen-
tes quod omnis rancor, discordia seu dis-
sensio inter Fratres & oppidanos ex nunc
sit penitus abolita & sopita. Statuentes
nihilominus & mandantes dictum arbi-
trium sub pœna centum marcarum de-
bere inviolabiliter observari; quam pœ-
nam incurrere volumus partem arbitri-
um non servantem, & nobis sine dimi-
nutione aliqua & contradictione persol-
vendam. Datum & pronunciatum War-
burgi feria quarta ante Pentecosten an-
no Domini MCCLXXXVII.

Otto, qui hætenus ac superiori
etiam anno se electum & confirmatum
scripsit antistitem, in his demum lite-
ris, reperitur mutato titulo Episcopum
se inscribere; quo factò mihi persuas-
deo hoc aut superiori anno consecra-
tum fuisse Episcopum; a quibus autem
Episcopis hæc consecratio facta sit, cum
ceteris ex annalium nostrorum memo-
ria excidit. Quod inde in superioribus
Ottonis literis sanctimonialium Arol-
dense Cœnobium memoratur, id in
P 2 Comi-

Comitatu Waldecensi fuit jurisdictionis Episcopi nostri, eo loco, ubi Comitum Aroldæ sedes est; quanquam ejus origo & conditor inter cetera per hæresis turbas ad nos nondum pervenerit.

Novessii pa-
eis gratia
convenit
unt Archie-
piscopus
Colonien-
sis & Epis-
copus Pa-
derbornen-
sis.

Publicum præterea hoc anno congressum sibi condixere Novessii Sifridus Colonienfis Archiepiscopus, & Otto Paderbornensis Episcopus, ad quem uterque Episcopus cum magno procerum & nobilium comitatu accessit; Ottonemque Episcopum nostrum affectatus est Conradus Osnabrugensis, Ottonis frater, idemque Ritbergenfis Comes. Is vero conventus uti pacis & concordie firmandæ causa institutus fuit, ita in eo plena oblivio omnium offensionum ac injuriarum fancita est. Oppida deinde Geseke & Saltcottena, sicuti supra convenisse diximus, communi utriusque Episcopi juri & possessioni asserta confirmataque. Juratum postremo inter Episcopos de mutuis subsidiis adversus omnes utriusque hostes; ex quo pacto Paderbornensis exceptit Moguntinum Metropolitanum suum, Colonienfis suæ Metropolis provinciales Episcopos. Tabulas hujus pacificationis, quæ tribus sigillis Archiepiscopi, Capituli Paderbornensis, & Conradi Osnabrugensis Episcopi adhuc integris apud nos sunt, hic proferre visum est.

Nos Sifridus Dei gratia sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopus, Sacri Imperii per Italiam Archicancellarius, & nos Otto eadem gratia Paderbornensis Episcopus, notum facimus universis præsens visuris, quod propter vinculum unionis, pacis & concordie perpetuo inter nos, nostros successores & Ecclesias nostras habendum & firmiter observandum ita convenit, quod nos Archiepiscopus prædictus omni rancori, damno & injuriæ nobis & Ecclesiæ nostræ, ac aliis nostris amicis & hominibus a dicto Domino Episcopo Paderbornensi & suis illatis, mediantibus nostris hinc inde amicis, renunciavimus, & presentibus renunciamus, recipientes eundem Dominum Episcopum Paderbornensem & Ecclesiam suam in nostram gratiam pariter & favorem: & e contra nos Episcopus Paderbornensis prædictus damnis & injuriis, nobis & Ecclesiæ nostræ il-

latis a prædicto Domino Archiepiscopo Colonienfi & suis, similiter renunciamus. Ut autem hujusmodi unionis & pacis vinculum inter nos & Ecclesias nostras hinc inde firmum maneat, & stabile perseveret, ita inter nos convenit & est conditum, quod ab hora in antea, tam nos, Ecclesiæ nostræ, quam successores nostri communiter habeamus & teneamus cum suis pertinentiis oppida tam Gysike quam Saltcoten infra muros septa & fossata eorundem, prout jacet, sicuti prædecessores nostri tenuerunt & habuerunt, & ad quemlibet nostrum jurisdictiones, obventiones, utilitates & fructus, si quæ & si qui jam sunt vel provenire poterunt, in futurum pro media parte æqualiter pertinebunt. Conditum est etiam, quod si inter nos & nostros aliqua controversia vel dissensio, quod absit, oriatur, nos Archiepiscopus pro nobis & Ecclesia nostra Erenfridum de Bredenol militem, & Godefridum de Mesebede nostros fideles; & nos Otto Paderbornensis Episcopus similiter pro nobis & Ecclesia nostra Conradum de Elten majorem, & Wolmarum de Brencken milites ordinamus, & ad hoc constitutum, ut hujusmodi controversiam vel dissensionem in amicitia vel in jure terminent vel componant, ad quod faciendum prædicti quatuor se fide data obligant & astringunt, & si aliquem ex prædictis quatuor mori contingeret, æque idoneus loco defuncti substituetur ab illo, ex cujus parte idem fuerat constitutus, & si quis coram dictis quatuor jus sive amicitiam recipere recusaverit, vel eorum dictis & ordinationi non acquieverit, illum vel illos, quicumque fuerint, in castris sive munitionibus nostris non defendemus, nec recipiemus, nec recipi permittemus ad damna aliqua faciendam, vel pignora capiendam. Nos vero Otto Paderbornensis Episcopus consensu & voluntate nostri Capituli, Ministerialium, Castrensium, Civitatis, & opidorum nostrorum accedente, obligamus nos, successores nostros, & Ecclesiam nostram, & promittimus fide data, & juramento præstato corporali, eidem Domino Archiepiscopo, Ecclesiæ suæ & suis successoribus sincere, toto posse nostro potenter & patenter contra omnes suos injuriatores, excepta Ecclesia Moguntina nostra Metropoli, te eundem Dominum Archiepiscopum Coloniensem in jure suo pro viribus conservare,

ammi

Functum
bellum ad
inferiorem
Rhenum.
Annal.
Colmar.
Tribeminas
in Chron.
Chron. M.
Belgi
Chron.
Coln.
Pontan.
hisp. Gelb.
Annal.
Fland.
Clainjorg.
Levidius in
Chron.
Marc.

omni fraude & dolo penitus exclusis. Nos etiam Archiepiscopus prædictus de voluntate & consensu Capituli nostri, Ministerialium, Castrensiū, Civitatis & opidorum nostrorum obligamus nos successores nostros, & Ecclesiam nostram, & promittimus similiter fide data, & præstito juramento Corporali eidem Domino Episcopo Paderbornensi, Ecclesie sue ac suis successoribus contra omnes suos injuriatores fideliter assistere potenter & patenter, & ipsum in iure suo similiter pro viribus conservare, omni dolo & fraude penitus exclusis, suffraganeis nostris prorsus exceptis. In cuius rei testimonium & perpetuam firmitatem præsens scriptum nostris & Capitulorum nostrorum sigillis, ac Venerabilis Patris Domini Osnabrugensis Episcopi sigillo, quod præsentibus hinc & inde apponi rogavimus, fecimus communiri. Et nos Capitulum Coloniense, & Capitulum Paderbornense Præsentibus publice protestamur huic unioni & conventioni consensum, & auctoritatem nostram adhibuisse & adhibere, & sigilla nostra de certa nostra scientia apposuisse. Datum & actum in Nussia, Dominica,

qua cantatur, *Esto mihi, anno Domini M. CC. LXXXVII.*

Non incongruum fuerit ex his literis observare Ministerialium nomine etiam comprehendi castrenses Episcoporum ac Principum; quemadmodum supra monuimus, eo nomine denotari etiam Episcopi Marescallum, Pincernam, Dapiferum, & Camerarium, ceterosque clientelari beneficio obstrictos. Sifridus etiam ad hæc pacta & fœdera eo pronior videri poterat, quod iam belli procellam, qua anno sequenti jactatus, sibi imminentem conspiceret.

Episcopi sui exemplo urbs Paderbornensis cum Ottone Ravensbergenti Comite hoc anno composuit. Controversia hæc adeo exarserat, ut Comes pecora civium abduceret; cives vero incolas Ravensbergenses in custodiam & vincula abriperent, multisque infestationibus se mutuo divexarent Paderbornenses & Ravensbergenses. Extant publicæ hujus pacificationis literæ, quibus vetus amicitia redintegrata est.

Paderbornenses & Ravensbergenses discordes reconcilian-
tur.

Annus Christi 1288.

Nicolai IV. Pont. I. Rudolphi I. Imp. 16.

Ottonis Ep. Pad. II.

Quo dehinc tempore Rudolphus Cæsar cum florentissimo triginta millium exercitu occupatus fuit per Burgundiam & Helvetiam in rebellium & prædonum castris expugnandis, cruentum exarsit bellum in inferiori Germania ad Rhenum, quod totam prope Westphaliam attraxit in societatem armorum, Ottonemque etiam nostrum, ex fœdere superioris anni cum Sifrido Coloniensi Archiepiscopo inito; a quo & auxiliares Sifrido copiarum submissæ sunt. Auctor est Trithemius supra centena armatorum millia convenisse. Causa belli Ducatus Limburgensis, quem Walramus Dux sine hærede filio anno 1281 extinctus vacuum reliquit. Hunc cum sibi Adolphus II Montium Comes, Walrami Ducis ex fratre nepos, vendicaret, obtulit Reinoldus Gelriæ Comes, qui Ducatum illum sibi ex dote uxoris assertum volebat; duxerat enim Irmgardem Walrami filiam, tamen nullam ex ea prolem susceperat. Geldro

accessit Sifridus Coloniensis Archiepiscopus, Montium Comitem averfatus; contendebarque Limburgicum Ducatum esse feudum S. Petri ac Coloniensis Ecclesie, quem pro arbitrio, cui vellet, donare posset. Montium Comes cum se Geldro & Archiepiscopo imparem videret, jus suum vendit Joanni Brabantie Duci 23000 marcis; quam venditionem a Rudolpho Cæsare probari petiit. Gelder interim anno 1282 Limburgicum Comitatum occupat; quemadmodum & Coloniensis venditionem Comitis Montium irritam pronunciavit. Frustra exinde Brabantinus Geldrum ex Ducatu ejicere tentavit, multaque frustra tractando agitata, donec conspiratione partium hoc anno flamma publici belli erumperet. Brabantino junxere socialia arma Godofridus frater, Adolphus Montium Comes, Henricus Comes Waldecensis, Walramus Juliaci Comes, Everhardus Comes Marcanus, Comes S. Pauli; Comes

Functum bellum ad inferiorem Rhenum. *Annal. Colmar. Trithemius in Chron. Chron. M. Belgii Chron. Colon. Pontan. hist. Geldr. Annal. Fland. Cleinborg. Levidus in Chron. Marc.*

mes Loffensis, Episcopus Leodiensis, cives Colonienfes (quos Brabantinus Agrippinam ingressus contra Archiepiscopum suum armaverat) magnaue procerum & nobilium multitudo. Cum Geldro & Sifrido Colonienfi Archiepiscopo in societatem armorum venerit Henricus Comes Luxemburgicus, Walramus Comes Valckenbergius, Johannes Comes Limburgicus ad Lenam, Henricus Comes Westenbergius Archiepiscopi frater, Adolphus Nassovia Comes, quem postea Germania Casarem habuit; magna deinde Westphaliae nobilitas, quam Sifridus ex Ducatu suo cum auxiliariis copiis evocarat.

Dux Brabantiae postquam Coloniensem Dicecesin evastasset, Woringam oppidum & castrum rogatu Colonienfium obsidet; id Romani Buruncum dixere, crediturque ex quinquaginta Drusi Castellis esse inter Coloniam & Novesium ad Rheni ripam, quod Sifridus Archiepiscopus ad refranandos Colonienfes praemunierat. Sifridus nunciata obsidione exercitum ad Rodenkirken iustrat, quocum Braweliriam deinde festinavit. Ibi cum in concilio militari plerique dicerent, expectandas esse copias Bonnenfium, Andernacensium & Westphalorum, castraque inter Coloniam & Woringam ponenda, ad com meatum hosti pracludendum; Sifridus & Gelder aliorum sententia abducti, temere in hostem movent. Pugnatum 5 Junii ad Woringam ab ortu solis ad Vesperum cruentissimo praelio. Cladis causam dedere Geldri e pugna ad praedam versi. Victor ad ultimum Dux Brabantinus acies hostiles disiecit. Captus Gelder a Guidone Comite S. Pauli, Sifridus Archiepiscopus ab Adolpho Montensi Comite: Vivi praeterea in potestatem Brabantini venerit Adolphus Nassovia, & Theodoricus Meursiae Comes. Inter caesos occubuere Henricus Comes Luxemburgicus cum utroque fratre, Henricus Westenbergius Archiepiscopi frater, multique alii nobiles; nec minus cruenta pugna Brabantinis fuit.

Ferunt a Colonienfibus urbis claves in medium praelii campum curru proVectas, quo hortamento cives pro libertate urbis decertarent; sed hanc vulgi fabulam plerique explodunt; quod eo in bello non sit decertatum pro libertate Agrippinae: neque id Sifrido Archiepiscopo integrum fuit, successoris iura in unum incertum praelii eventum dare.

Post partam Victoriam expugnata, soloque aequata Woringa. Inde Brabantinus Coloniam triumphans ingreditur, magno etiam plausu exceptus & in numerum civium adscriptus. At nulli victoria insolentiores, quam Juliacensis, Montensis & Marcanus Comites; hi uno impetu effusi ferro flammaque Coloniensem Dicecesin evastavere. Expugnata a Marcano Werla, dejectisque muris fossae impletae. Volmunsteinium & Isenburgum castra, compluresque per Westphaliae Ducatum Archiepiscopi arces everse. Ita armis intestinis factum inter Westphalos, postquam Comites sensim principibus pares ferre non potuerunt Episcoporum potentiam; nec Episcopis refranare licuit urbium & Comitum insolentiam.

Saniori consilio Adolphus Swalenbergensis Comes, ut in literis praefatur, pro remedio animae & salute parentum suorum, Cenobio Mariae Ordinis D. Benedicti apud nos liberalem praedii donationem fecit, auxitque Cenobium hoc tum viris religiosis florens, quod a majoribus ejus conditum memoravimus. Consignatae tabulae in paterno castro Swalenberg, festo Purificationis B. Virginis, anno Mccclxxxviii; nec alii testes proferuntur, quam Albertus & Guntherus Comitis fratres. Et Guntherus, quem in his literis Canonicum & Thesaurarium Magdenburgensis Ecclesiae vocat, hic ille est, quem supra electum Magdenburgensem Archiepiscopum diximus, positoque Archiepiscopatu ad privatam Canonici vitam rediisse, ex qua Ottoni nostro in Paderbornensi Episcopatu subrogatum memorabimus.

Adolphus Comes Swalenberg. Ben. facit Cenobio S. Mariae.



ANNUS

Annus Christi 1289.

Nicolai IV. Pont. 2. Rudolphi I Imp. 17.
Ottonis Ep. Pad. 12.

Gesta Caesaris & filii Annal. Colmar. Trithemius in Chron. Sicro in Annal. Historia Australis

Inter memoratos inferioris Germaniæ motus, non minus per Bohemiam, Burgundiam, & Ungariam tumultuatum; quare Cæsar hoc anno Ægræ conventum principum indixit; rebusque feliciter compositis, exercitum duxit in Burgundiam, expugnataque Paternia urbe, rebellem Burgundiæ Comitem, ac toties perjurum hominem bello vicit, & in vincula conjecit. Inde adversus Sabaudia & Montis Bellardi Comites progressus, utrumque captum obsequium Romani Imperii & fidem jurare coegit. Ungariam sibi Albertus filius Dux Austriae domandam sumpsit; atque is postquam priori anno interiorem Ungariam ingressus Possonium cepit, hoc rursum anno Juvanum Comitem, Austriae & Stiriæ provincias rapinis & cædibus depopulantes, armis subegit; expugnatisque xxxiv prædonum arcibus, post eum alio exercitu ex Austria, Carinthiis, Stiriis, Bavaris & Bohemis, Gunsam urbem, Juvani sedem, difficili oppugnatione tandem cepit, evertitque. Vili tum Cæsar & filius bellica fortitudine armorumque gloria inter se decertare.

Turbine superioris anni discusso, sensim ad quietem rediit Inferior Germania Westphaliaque. Et hoc ipso etiam anno Sifridus Colonienfis Antistes e castro novo in quod eum Montium Comes conjecerat, liberatus est; quod Colmariensium annalium per id tempus scriptor retulit: acceditque Browerus, a quo refertur Boemundus Trevirensis Archiepiscopus hoc anno 8 Septemb. a Sifrido Colonienfi Archiepiscopo, Friderico Duce Lotharingiæ, magnoque nobilitatis comitatu in urbem suam introductus. Sane Nicolaus Pontifex, qui pro liberando Archiepiscopo magnopere laboravit, literis anno proximo de liberatione gratulatur; ut falli Trithemium necesse sit, qui Sifridum septennio in carcere hæsisse scribit. Magni interim stetit Sifrido liberatio; justus enim Waldenbergam, Rodenbergam, Wendenam, Aspelam & Widam, aliaque partim oppida, partim castra cedere Monteni, spondere-

que nunquam Woringam abs se instaurandam. Non his dejectus Archiepiscopus Brulam castrum in locum Woringæ munit, quo freno Colonienfes continuit; nec multo post Adolphum Montium Comitem, mutata fortunæ scena, cepit, & in retrum carcerem conjecit; si qua tamen hujus captivitate fides, de qua nihil Levoldus in Marcanis suis meminit.

Otto Episcopus noster, ne qua flamma tumultuarii hujus belli Dicecesin suam afflaret, Vicinorum fœderibus, & concordia suarum civitatum se præmunit; ejus rei gratia urbi Brakelensi, ob fidam hæctenus navatam operam, vetera privilegia instauravit, ac novis etiam decoravit; quod hisce literis confirmatum est.

Otto Episcopus Paderb. Privilegia civitatis Braculensis confirmat.

Nos Otto Dei gratia Paderbornensis Episcopus, Decanus, totumque Capitulum ibidem, presentibus publice protestamur, quod discretos viros, Judices, Consules ac universos & singulos opidanos in Braculo ex nunc in antea tanquam nostros Burgenses in suis agendis & negotiis intendimus fideliter promovere, promittimus nihilominus fide data prædictis Burgensibus, quod extra ipsos & ipsis exclusis nullas treugas dabimus, nec admittimus in presenti guerra, nec etiam inibimus aliquam compositionem cum nostris adversariis, nisi prædicti Burgenses semper in perpetuum manserint apud nos & Ecclesiam Paderbornensem in compositionibus & in treugis. Ad amplio rem vero certitudinem Nos Wernerus Decanus, Hermannus Scholasticus, Remboldus Thesaurarius, Widekindus de Osede, Fridericus de Hervordia, Amelungus de Driborg, Otto de Retberg, Georgius de Sola domo, Theodoricus de Ytere, Jordanus Slavus, Lypoldus de Amelungessen, Ludolfus Marscalcus, & Herboldus de Sostato Canonici Ecclesie Paderbornensis. Item Volmarus de Brinke, Conradus Senior de Etlen, Conradus Junior, Lippoldus de Etlen, Wilhelmus de Verende, Joannes de Cleverdesen, Albertus & Wernerus fratres dicti Cancri & Ludolfus de Elmeringbu-

ringhusen milites, Joannes & Hermannus fratres dicti de Driborg, Mengerus de Grafhem, Hermannus de Hyrse & Scapel famuli fidejussores unanimiter constituti promittimus fide data omnia prædicta ex certa scientia & voluntate Capituli nostri prædicti & ministerialium Ecclesiæ Paderbornensis, si dictum Dominum nostrum Ottonem mori aut captivari contingeret, inviolabiliter observari. Datum Paderbornæ, actum in Monasterio, in Capella S. Mariæ; in cujus promissionis & obligationis testimonium præsentem paginam nos O. & Capitulum prædicti dedimus Sigillis nostris appensis dictis Burgensibus roboratam VII Kal. Octob. Anno Domini MCCLXXX nono.

Vicissim urbs Brakelensis, quæ una vetustissimarum hujus Diocesis est, fidem suam Ottoni Episcopo & successoribus publicis hæc literis obligavit.

Nos Judex, Consules, & universitas Burgensium in Brakele tenore præsentium recognoscimus, publice protestantes, quod nos & singuli nostri Bur-

genses apud Venerabilem Patrem & Dominum Episcopum Paderbornensem ac suum Successorem, nec non apud Capitulum & Ecclesiam Paderbornensem bona fide in perpetuum permanebimus, ac ipsis, Episcopo, Ecclesiæ suæ in parte sua & omnibus intendimus obedire tanquam fideles Burgenses Domino suo vero, & hæc sub fidelitate sibi præstita promittimus bona fide. In cujus obligationis & fidelitatis testimonium dicto Domino nostro Episcopo ac suæ Ecclesiæ præsentem paginam ex certa scientia & voluntate singulorum Burgensium nostræ civitatis sigillo dedimus roboratam. Datum & actum Brakele in Cæmeterio sexto Kalend. Octobris, anno Domini Millesimo, ducentesimo, octuagesimo nono.

Exustum est per id tempus templum ac Cænobium Minoritarum in urbe Paderbornensi; quare impetrarunt hoc anno Fratres ejus ordinis Roma literas a decem Episcopis consignatas, quibus indulgentur peccatorum noxæ, quotquot liberaliter ad ruinas ejus incendii subvenerint.

Minorita
Paderborn
enses ex
tistam Cæ
nobium
suam re
stante in
tendunt.

Annus Christi 1290.

Nicolai IV. Pont. 3. Rudolphi I. Imper. 18.

Ottonis Ep. Pad. 13.

Comitia
Erfurdien
sis, multos
ram access
su Princi
pum valde
celebria.

Subit nunc annus seculi hujus nonagesimus, Comitis Erfurdienfis celebris, de quibus ita Sifridus Presbyter. Anno Mccxc Rex Romanorum Rodolphus intravit Thuringiam, reformans pacem non solum illi terræ, sed & aliis in confinio ejus, & convocans Principes, & multos nobiles, in convivio & deliciis cum eisdem mansit in Erfordia civitate per plures dies. Fueruntque secum ibidem filii sui Albertus & Rodolphus Dux Austriae, qui adhuc vixit, licet de morte sua anticipando dictum sit: filia quoque ejus Jutta regina Bohemæ; item ducissa Bavarie, & ducissa Saxonie, & alie multe nobiles femine. Rara Cæsaris felicitas, cui quinque simul generos, Wenceslaum Regem Bohemæ, Albertum Ducem Saxonie, Ludovicum Palatinum Rheni, Ottonem Ducem Bavarie, & Marchionem Brandenburgicum, quibus ejus filia denuptæ erant, regali convivio in tanto Principum congressu, tractare concessum. Scriptor etiam hi-

storie Thuringiæ refert Rudolphum Imperatorem accessisse Erfurtum cum quadraginta Germaniæ principibus. Hi vero Principes recententur a Monacho Erfurtenfi, auctoreque additionum ad Lambertum Schafnaburgensem: nimirum ex Principibus Ecclesiasticis convenere Archiepiscopus Moguntinensis, Archiepiscopus Saltzburgerensis, Archiepiscopus Magdenburgerensis: Episcopi Simples: Herbipolensis, Babenbergensis, Hildenesheimensis, Paderbornensis, Neuburgerensis, Mersburgerensis, Misuensis, Tolnensis, Labentinenensis, Halberstadiensis, Eistetensis, Werdamensis, Constantiensis: Abbas Fuldensis, Abbas Hersfeldensis. Principes seculares: Marchio de Brandeburg, & frater ejus, Marchio Fridericus Misuensis, Landgravius Albertus cum filiis suis Friderico & Ticemanno, Dux Henricus de Brunswic & Fratres ejus Albertus & Wilhelmus, Henricus Landgravius Hassie, Rex Bohemæ, Dux Austriae, Rudolphus filius Rudolphi

dolphi Regis, Dux Bavariae, Dux Carinthiae, Dux de Lunenburg, Dux Saxoniae gener Regis Rudolphi: Comes Gunzelinus de Zwirn, Comes de Catzenelbogen, & filius ejus, qui ibidem obiit; item filius ejus Comes de Brenjuenis, qui ibidem obiit sine haerede: Dux de Meckilburg, Comes de Anbalt, duo fratres de Hohenlohe, quorum unus ibidem obiit: item alius de Hollo; item Burgravius de Nurnberg, & multi alii. Eisdem fere ex hoc celebri conventu percerent Engelhusius, interque Archiepiscopus addi Coloniensem. De his quoque comitiis auctor Paralipomenon ad Ursbergensem, multosque ex his introducit Episcopos, & Duces, quibuscum Rudolphus Caesar Erfordiam hoc anno ingressus. Quapropter cum hi auctores a nobis producti conveniant in annum hunc Mccxc, quo Comitia haec Erfurti celebrata sint, erroris comperi sunt Stero & Everhardus in annalibus suis, qui a Tusculano Episcopo, Apostolicae Sedis Legato, celebratam Synodum Herbipolitanam, de qua supra retulimus, in hunc annum conferunt, permiscuntque cum Erfurdensibus hisce comitiis; cum illa Episcoporum Synodus, haec publica Imperii ac Principum Comitia fuerint; in quem etiam errorem se ab Everhardo Scriptore passus est abduci Binius. Certe annalium Colmariensium auctor dum hoc anno Rudolphum Caesarem memorat Thuringiam ingressum, & magna pro dignitate gessisse, satis haec comitia designare visus est; in quibus, ut ceteri quoque scriptores tradidere, multa praclare constituta sunt, tot Principum auctoritate & concordia, ad pacem in Imperio firmandam, quod unicum Caesaris semper negotium fuit. Et vero cum nullum haecenus malum Imperium magis affligerit, quam illa latronum & praedonum multitudo; tanquam debellatis circum barbaris nationibus, & ad Christi fidem perductis, haec intestina pestis successisset ad viscera Imperii dilaceranda; Caesar evocato in Thuringiam exercitu, supra LXVI castra munitionesque praedonum diversis per Thuringiam & Saxoniam locis funditus evertit; quemadmodum superioribus annis in Alsacia, Suevia, Burgundia, Austria, ac superiori Germania fecerat. Addunt scriptores Caesaris hujus sententia una die viginti no-

vem ejusmodi nefarios homines Erfurti captos supplicio affectos esse. Et Caesar, qua erat severitate in turbatores pacis, ea liberalitate visus in exornandis bene de Repub. meritis; quos inter in hoc congressu Principum Comitem Zolleranum, sorore genitum, Burgravium Nurenbergensem extulit. Celebres ab eo Burgravii ad Fridericum, quem Sigismundus Imperator Marchionem Brandenburgensem dixit. Wenceslao praeterea Regi Bohemiae ac genero Caesaris Pincernae Imperii & Electoris dignitas confirmata. In his quoque Comitiis, quia Otto Episcopus noster, ut diximus, praesens fuit, Caesari cum primis carus, Caesar singulari privilegio Ottoni potestatem fecit construendi duas munitiones adversus infestantium hominum insolentiam, quod hoc diplomate VII. Idus Maji dato accepimus.

Rudolphus
Imp. facule
tatem dat
Ottoni
Episcopo.

Nos Rudolfus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus. Ad universorum notitiam tenore praesentium volumus pervenire, quod nos venerabili Ottoni Padelburnensi Episcopo & Principi nostro dilecto praesenti serie concedimus, & auctoritate regia indulgemus, ut in sua Diocesi duas munitiones adificare & construere valeat contra adversantium turbines oppressorum. Dantes sibi has nostras litteras in testimonium superdictorum. Datum Erfordiae VII Idus Maji, Ind. III, anno Domini MCC nonagesimo, Regni vero nostri anno XVIII.

Soluto Principum conventu, Caesar ex Thuringia in Saxoniam est ingressus, quod ceteris scriptoribus silentibus annalium Colmariensium auctor, ordinisque D. Dominici sacerdos, aequalis eorum temporum, his paucis verbis ad hunc annum consignavit: Rex Rudolphus in Saxoniam multa laudabiliter peregit. Quanquam quousque interiora Saxoniae intravit, aut quae ab eo gesta sint, a nullo nostratium scriptore notatum repererim: haud dubium interim, quin prisco Caesarum & Regum instituto praecipuas inter Albim, Vifurgim & Rhenum Episcoporum & Principum urbes inviserit, jus dixerit, & pacem concordiamque populorum firmarit; nam magnam anni partem in his regionibus consumpsit, & in Thuringiam reversus mense Octobri Erfur-

Q

ti

Abbatu Wer
rhinenſi juſ
dicte de
non alie
nandis bo
nis ſine Do
mini conſe
ſeſu.

ti pro tribunali juſ publice, antiquo-
rum Regum more, dixit; quod ex
hiſce tabulis, Abbati Werſtinenſi da-
tis, facile aſſimare fas erit.

Nos Radolfus Dei gratia Romano-
rum Rex ſemper Auguſtus. Ad uni-
verſorum notitiam tenore præſentium
volumus pervenire, quod nobis ſedenti-
bus pro tribunali apud Erfordiam com-
paruit in judicio coram nobis ſufficiens
procurator venerabilis --- Abbatis Wer-
dinenſis Principis noſtri dilecti, qui ip-
ſius Abbatis nomine proponebat, an ali-
quis vaſallus, vel alter quicumque, qui
bona tenet a Domino quocumque nomine
conſtanter poſſit alienare, vel diſtrahere
illa bona Domino ſuo ſuper hoc nullate-
nus requiſito, & de noſtrorum proce-
rum conſilio ſententialiter extitit diſſi-
nitum, quod neque vaſallus, vel alter
aliquis fidelis præter ſcientiam Domini
ipſa bona, quæ tenet a Domino, non
poſſit alienare, vel diſtrahere quoquo-
modo, & ſi contrarium fecerit, ipſa bona
ad manus Domini devolvuntur, & de
ipſis Dominus poterit ordinare pro ſua
libito voluntatis. Hujus rei teſtes ſunt
illuſtris Albertus Dux Saxonie Prin-
ceps & filius noſter dilectus. Nobiles
viri Fridericus Burgravius de Nuren-
berg, Eberhardus Comes de Catzenel-
lenboge, Ludewicus Comes de Oetingen,
Gerlacus de Brubergh, & Conradus de
Winſperch. Strenui viri de Bappen-
heim Marſchalcus Curie noſtræ, & ---
Magiſter curie noſtræ, & alii quam
plures ſide digni. In cujus rei teſtimo-
nium præſens ſcriptum Majeſtatis no-
ſtræ ſigillo fecimus communiri. Datum

Erfordia XII Kalend. Novembr. Indi-
ctione * IV. Anno Domini MCC Nonageſimo, Regni vero noſtri anno decimo
octavo. * al. in.

Præclare tum adhuc agebatur in
Imperio, cum Reges & Cæſares pro
tribunali juſ dicerent, & lites ipſi di-
rimerent, quæ nunc per tot impenſas
& ambages in tot annos circumdu-
cuntur.

Otto Epicoſopus noſter poſtquam
in Diceceſin reverſus, nihil antiquius
habuit, quam omni diligentia curare
ſacra, ſingulis jura reddere, & cives
ſibi demereri. Ex hiſ quia Warbur-
genſis benigne tandem recepere S. Do-
minici religioſos viros in Eccleſiam &
fundum, Otto ipſis curiam inferiorem,
veterique oppido adjacentem, facili
pretio una cum fundis tranſcripſit, &
ſecundum Wigboldi juſ ab omni pen-
ſione liberam permiſit; id quod Clei-
nenbergæ in oppido tranſactum, con-
ſentiente H. Præpoſito, W. Decano,
H. Scholaſtico, R. Theſaurario, G.
Cantore, & Capitulo; præſentibus ve-
ro Egberto de Spegel, Conrado de
Eden, Lippoldo Dapifero, Wernerio
diæto Cancero, Ravenone & Conrado
fratribus de Pappenheim, Gerardo
Schulteto militibus, Henrico & Con-
rado de Epe, Joanne de Wellede,
Henrico Judeo Advocato, Henrico
Judeo Seniore, Theodorico, Joanne
& Gerardo fratribus de Norde, cate-
riſque caſtrenſibus in Watbergen, An-
no Mccxc, die Coſmæ & Damiani
Martyrum.

Annus Chriſti 1291.

Nicolai IV. Pont. 4. Rudolphi I. Imp. ultimus.
Ottonis Ep. Pad. 14.

Annus inſequens funeſtus Chriſtia-
næ Reip. quo Ptolemais, quæ unica ex
Palæſtina reſtabat Chriſtianis urbs, ex-
pugnata a Soldano Ægypti Rege, amiſ-
ſaque. Cæſar ſupra xxx Chriſtianorum
millia, nullo ſexus ætatisque diſcrimine
poſtquam ſupra ducentos annos tot ex-
peditionibus & tanta bellorum mole
frustra laboratum pro terra ſancta re-
cuperanda. Cauſa aſſertur a Sterone
multitudo imperantium ex diverſis na-
tionibus, diſcordiaque, qua totus de-
mum Oriens amiſſus. Ceteri, qui ſu-

perſites fuere Chriſtiani, in Cyprum
profugere. Acceſſit Rudolphi Cæſaris
mors trifti non minus caſu; is tamen
hoc anno Francofurti primum Princi-
pum conventum egit; in quo cum mul-
ta de ſtabiliendo regno pertractaſſet
cum Principibus, cæpit de Alberto fi-
lio Duce Auſtriæ in Regem Romano-
rum ſubrogando conſilia agitare; id
cum proceres plerique abnuerent, Ar-
gentinam diſceſſit. Inde jam ſenex, ac
militiæ laboribus præfractus, cum leta-
lem morbum contraxiſſe a medicis intel-
ligeret,

Ptolemais
in Oriente
amittitur.
Sifridus
Preſb.
Stero.
Albert.
Arg.

Moritur
Rudolphus
Imp.

Adolphus
Naffoviz
Comes in
Romanor
rum Regem
eligente, o
pera & aſtu
maxime
Moguntini
Archiep.
Annal.
Cæſar.
Chr. Colon.
Bravovrus.
Peraliſ.
Urborg.

ligeret, Spiram se deportari iussit, dicitans, ut per omnem vitam facetus erat, multos illic sibi Reges conveniendos esse. Quo satis innuebat, tumulum ibi se quarere apud consepultos tot Romanorum Reges. Eo dum properat, Gerreshemii ex itinere xviii Cal. Augusti, festo nimirum divisionis Apostolorum, ut monumenti inscriptio Spiræ indicat, moritur; tamen Albertus Argentinenfis, alique, pridie Cal. Octobris obiisse velint; quo die forte Spiræ tumulo illatus; nam eo deportatus, humatusque est in Cathedrali Basilica. Princeps fuit statura formaque corporis decora, capite haud magno, crinibus raris, naso aquilino, cibi potusque continentia, dum vixit, admirabili, prudentia, bellica fortitudine, religione magnis casaribus exæquandus; a quo collapsum Imperium restitutum. Vixit annos tres & septuaginta, imperio in xix prorogato: primus qui Imperii dignitatem in familiam Austriacam invexit. Inde supra quadringentos annos ad Leopoldum, quo regnante hæc scribimus, per xiii cæsares producti; qua felicitate diuturnitateque apud nullam adhuc familiam, neque a Julio Cæsare ad Carolum M. neque ab illo ad hanc ætatem Imperium Romanum constitit.

quam & Engelbertus pater Teclenburgenfis susceperat; re autem urebat Marcanum, arcem Teclenburgensem ante biennium pro 900 marcis Conrado Osnabrugensi Episcopo oppignoratam. Conradus Episcopus ubi didicit Marcanum sibi imminere, imploravit opem fratrum suorum, Ottonis Episcopi nostri, & Comitis Ritbergensis; Sifridi præterea Colonienfis Archiepiscopi, Conradi Mindensis Episcopi, Comitis de Lippia, aliorumque Westphaliæ procerum: qui dum Osnabrugum venissent, copis nondum in unum contractis, Marcanus militari agmine expeditus, verno jejunii tempore in Dicecesin Osnabrugensem prorupit, grafatusque octo diebus per agros & pagos, cum præda in Marchiam recessit. Quo eventu cetera peracta, scriptorum silentio intercidit.

Leopoldus in Chron. Erasmus. Cleinsorg. Gerardus ab Horreo in Chron. Marcane.

Non destitit interea Otto Episcopus diversis Cœnobiis benefacere; nam & Gerdenfibibus Virginibus ratam habuit Venditionem agrorum, tabulis Paderbornæ pridie Nonas Aprilis confectis: & Cœnobio Virginum in Beringhusen decimarum proventus, quos Adolphus & Albertus fratres Comites de Swalenberg beneficio Episcopi Paderbornensis olim acceperant, cesserantque Virginibus, Otto Episcopus liberali quoque donatione sua permisit, palam in literis, quæ sexto Calend. Septembris consignatae sunt, professus, ad inopiam sacrarum Virginum, Deo quotidie famulantium, sublevandam omni studio Episcopum debere esse pronum.

Otto Ep. Paderb. benefacit diversis Cœnobiis

Colidone Episcopus Osnabr. & Comes Marcanus unde turbæ in Westphalia.

Cæpit hoc anno Westphalia rursum conturbari Everhardi Marcani Comitis insolentia; is quia victoria superioris inflatus armatos circumferebat milites, irruptionem fecit in Osnabrugensem Dicecesin. Belli causa prætexta tutela Ottonis Teclenburgenfis Comitis,

Annus Christi 1292.

Nicolai IV. Pont. ultimus. Adolphi Regis I.

Ottonis Ep. Pad. 15

Excessu Rudolphi Cæsaris Imperium in pristinos fluctus revolve cepit; ineunte enim anno Electores renunciaverunt Adolphum Nassoviæ Comitem Romanorum Regem, virum quidem magnitudine animi, & bellicis artibus egregium, sed qui nec opibus, nec potentia, nec auctoritate, ut Trichemius scribit, majestatem Imperii sustineret. Trium id Archiepiscoporum studio factum, Gerardi Eppenstenii Moguntini Archiepiscopi, quem sanguineum habebat Adolphus, Sifri-

di Colonienfis, cui contra Brabantinum militarat, & Boemundi Trevirensis, cujus cliens erat. Quo præterea astu Moguntinus caterorum suffragia occupavit, denarrat Cuspinianus. Habebat Rudolphus Cæsar quatuor Electores generos, certa eligendi Alberti filii munimenta, ut sperabat; ex quibus Rex Bohemiæ suffragium suum Moguntino detulit, eligendi, quem vellet, dummodo Albertum Rudolphi filium non faceret Regem. Tam alte hærebant patris vulnera, etsi ipse Cæsaris gener esset.

Q 2

Alber-

Adolphus Nassoviæ Comes in Romano rum Regem eligitur, opera & astu maxime Moguntini Archiep. Ansal. Colmar. Chr. Colon. Broverius. Peralip. Ursberg.

Albertus Saxonie Dux, cum a Moguntino accepisset, suffragia concurrere in Ducem Brunswicensem, quem sibi infestum habebat, suum quoque suffragium Moguntino dedit, ea spe fretus, fore, ut Albertum Austriae Ducem eligeret. Pari arte Ludovicum Palatinum circumvenit, is enim cum Albertum Austriae destinarer regno, Moguntinus illi renunciavit, frustra pro Alberto agi, quando Electorum suffragia jam in Regem Bohemiae parata sint, quem Palatinus maxime exosum habebat: quo dolo impetravit a palatino, ut suum quoque suffragium sibi permitteret; modo Bohemiae Regem non eligeret. Restabat Brandeburgici suffragium: at eum per id tempus duo Brandeburgici Marchiones Joannes & Otto de potestate eligendi contenderent, Ottoni persuasit, ut jus suffragandi sibi permitteret; nec enim Joannem patrum id sibi vindicare posse. Otto quoque Bojus, qui haud minus quam palatinus sibi eligendi jus vendicabat, per Legatos Moguntini arbitrio se permisit, dummodo Albertum Austriae non diceret Regem. Tam fallax inter tot generos affinitatis fides, postquam ad certamen emulationis perventum. His per Moguntinum in hunc modum compositis, renunciatur Francofurti Adolphus Nassoviae Comes Romanorum Rex; qui e vestigio Coloniam descendit, atque inde Aquisgranum deductus, augustalibus ceremoniis a Sifrido Colonienfi Archiepiscopo, festo S. Joannis Baptiste, inungitur, simulque Imargina, Gerlaci Limburgici filia, Adolphi conjux, regina coronatur. Adolphum deinde, qui trium Archiepiscoporum studio electus erat, Regem Clericorum haud secus quam Rudolphum olim dixere.

Celebrem quoque per id tempus Moguntinus Archiepiscopus Metropolitanus notter synodum egit Aschaffenburgi; ad quam provinciales Episcopi convenire, Eistadensis, Spirensis, Augustanus, Herbipolensis, Bambergensis, Hildesimensis, & Wormatiensis, cum magna Abbatum, praepositorum, Decanorum & presbyterorum frequentia. Multa in ea provinciali synodo ad res Ecclesiasticas faciendas statuta memorat Trithemius & Serrarius. Utrumne Otto Episcopus notter cum ceteris ejus Metropolis Episcopis evocatus accesserit, etsi verisimile sit, incomperatum habeo.

Nec enim aliud ex hujus anni memoria reperio de Ottone, quam quod Comitiam sive jurisdictionem super Tringen aliasque villas xxxvi marcis emerit a Bertholdo Canonico Paderbornensi, ejusque fratribus nobilibus Ottone & Friderico de Everstein. *Testes hujus emptionis proferuntur Albertus nobilis de Swalenberg, Gerhardus de Sannighusen, Burchardus & Lippoldus fratres de Erlen, Henricus de Immerssen, aliique complures. Uti haec anno MCCXCII, festo S. Scholasticae Virginis, publicis tabulis consignata sunt.*

Adfunt & aliae literae, quibus Otto Episcopus largam bonorum donationem fecit Abbatissae & Cœnobio Virginum ad S. Udalricum in urbe Paderbornensi, provocatus nimirum singulari Virginum Deo quotidie famulantium pietate; nihilque impensius habuit integerrimus Episcopus; quam ut omnia suae Diocesis Cœnobio cultu veteris disciplinae exornaret.

Annus Christi 1293.

Sedes Vacat. Adolphi Reg. 2. Ottonis Ep. Pad. 16.

Novi subinde Regis auspiciis collectus exercitus ad Rhenum, cui Colonienfis, Moguntinus & Trevirensis Archiepiscopi, ceterique Episcopi ac proceres suas copias conjungere, quibus cum Adolphus Rex Rhenum ascendit; castraque affectati sunt Colonienfis & Moguntinus Archiepiscopi in Alsatiam adversus Anselmum Rapozstenni Dominum, Imperio rebellem, nam postquam Colmaria, Princeps Alsatiae urbs,

proditione Rapozstennio in potestatem data, visus est toti Alsatiae inhiare. Quare Colmaria post sex hebdomadarum obsidionem expugnata. Praefectus urbis ex fuga retractus rotæque impositus per castra circumducitur, tribus dexteræ digitis ad stipitem arrectis, quod perjurii signum Rex populo esse voluit. Qua poena contentus Rex ad preces Basileensis Episcopi turri inclusit: Rapozstennio similiter vita, rogatu Ar-

Rex Alsatiam invadit.
Annual.
Colmar.
Albertus
Argent.
Siero
Sifridus.

Synodus
provincia-
lis Mogun-
tina.
Trithemius
in Chron.
Hirsau.
Serrarius
in Gerardi.

Histor. Thu-
ring.

Sifridus
Archiep.
Colon.
Marchiam
infectans
Comite
Lippensi
rebellatur.
Lippoldus.

Ottonis
Ep. beatus
centis in
Cœnobio
um ad S.
Udalricum
Paderborn.
nar.

Fundatur
Collegium
Canonicor-
um Bilsfel-
die.

Argentinensis Episcopi, condonata. Per id tempus accessit Regem Albertus Dux Austriae, Regique sese submitendo, Austriam feudi beneficio accepit; ac cum vicissim Rex filiam Ducis filio suo expeteret in matrimonium, quaesivit a Rege Dux, utrumne filiam suam principem facere posset; nimirum an filiam suam uni filiorum dare, quem se principem facturum promitteret? quo quantum offensus Rex, tanta inter utrumque aemulatio accensa.

Histor. Thuring.
Rebus in Alsatia compositis, Rex in Thuringiam cum exercitu movit, non tam Reip. quam privato lucro invitatus. Enimvero Albertus Thuringiae Landgravius ex dissidio cum filiis ipsos demum filios exharedes scripsit, Thuringiamque Adolpho Regi emendam obtulit; ideo Rex ad capiendam possessionem festinabat; quare magnam sibi principum cumulavit invidiam, belloque non minus difficili se implicuit.

Sifridus Archiep. Colon. Marchiam incolas Comite Lippensi rebelliter. Levissus.
At Sifridus Coloniensis Archiepiscopus, quem annales Colonienses magno splendore ducentorum phaleratorum equorum, tentorioque centum pedes longo & lato spectatum in castris ad Colmariam referunt, Rege in Thuringiam abeunte, rediit in Dicecesin, ulturus Everardum Marcanum Comitem. Et jam Marchiam armatus ingressus erat, cum Simon Comes de Lippia, qui absentis Marcani provinciam administrandam susceperat, Archiepiscopum retudit; ac mox etiam Marcanus, quod absens Regem in Thuringiam secutus, accepto periculo, in Marchiam properavit, festoque Natalis Christi suis adfuit.

Fondatur Collegium Canonicorum Bilfeldia.
Quae dum illi armis inter se agitant, longe salubriori consilio atque opere, Otto Comes Ravensbergenensis una cum Hedwige conjugē, sorore Ottonis Episcopi nostri & Conradi Osnabrugensis, condunt dotantque Bilfeldiae, in primaria Comitatus sui urbe, Collegium Canonicorum, aede parochiali B. Virginis in Collegium mutata; in quo sacerdotes quatuor, Diaconi quatuor, totidemque subdiaconi Deum quotidie colerent: Evocati ad consensum filii, Ludovicus Praepositus Collegii Osnabrugensis ad S. Joannem, quem postea Osnabrugensis Ecclesia Episcopum habuit: Her-

mannus Praepositus Tungrensis, Otto Canonicus Osnabrugensis, ac Bruno. Juvabit nunc ipsius Comitibus literas pietate Christiana & spe aeternae mercedis plenas, quibus Collegium hoc suum dotat, & ab omni etiam propria advocatia liberum esse voluit, subjungere.

Nos Otto Comes & Hadwigis Comitissa de Ravensberg Capitulo & Canonicis Ecclesiae Beatæ Mariæ Bilfeldiensis, Paderbornensis Dicecesis, tam vitæ præsens commoda quam futuræ. Bonæ rei operam dare, & præsens vitæ habere subsidium, & aeternæ retributionis præmiū enitimur exspectare. Quapropter pro remedio animarum nostrarum vobis & Ecclesiae vestrae, quam nos de consensu Reverendi Patris ac Domini nostri Ottonis Paderbornensis Episcopi in honorem Dei & memoriam Sanctæ Mariæ prædictæ, & Beati Georgii Martyris fundamus, ac possessionibus seu prædiis, tam rusticis quam Urbanis, nec non servis, agricolis & Colonis vestris immunitatem ac libertatem concedimus ab omni exactione tam rerum quam servitii temporalis, volentes ut prædicta Ecclesia vestra, domus & curia vestra infra immunitatem claustris vestri constituta, ac familia vestra domestica ea immunitate seu libertate vel privilegiis gaudeant, quibus alia Ecclesiae Collegiata, domus, & curia, nec non familia canonicorum de jure gaudere noscuntur: vobis nihilominus specialiter concedendo, quod immunes sitis ab omnibus contributionibus, vigiliis vel custodiis, & defensionibus a civibus, vel oppidanis, seu aliis in prædicto oppido Bilfeld commorantibus communiter faciendis. Ut autem præbendas competentes sortiri possitis, Ecclesias parochiales ejusdem oppidi, tam novi quam veteris, in quibus jus Patronatus habemus, de consensu ejusdem Reverendi Patris & Domini Episcopi Paderbornensis & Capituli duximus concedendas; nobis tamen jure Patronatus in collatione præbendarum per omnia reservato. Ceterum in electione Decani, Thesaurarii & Scholastici nihil juris nobis vel hæredibus nostris reservamus, sed liberaliter capitulo & canonicis committimus memoratis. Recognoscimus insuper, quod nec nos, nec hæredes nostri aliquam advocatiam habemus in bonis dictæ Ecclesiae vestrae, nec possumus aliquatenus vendicare, Præterea damus

damus vobis & cuilibet vestrum jus & communem usum in pratis, lignis & pascuis communibus, sicut alii in Bilsfelde morantes oppido noscuntur habere. Ceterum in eadem Ecclesia duodecim præbendas de dicti patris ac Domini Episcopi & Capituli Paderbornensis prædicti consensu taliter ordinamus, ut quatuor ex illis sint Sacerdotes, quatuor Diaconales, & quatuor Subdiaconales, ita ut nulli Canonorum fructus præbendæ ministrentur, donec promotus ad sacrum ordinem fuerit, quem debita sibi præbenda requirit, nisi per decanum & Capitulum aliter fuerit ordinatum, nec alii quam residenti personaliter; nisi in negotio Ecclesiæ, vel causa studii de licentia Capituli quenquam abesse contingat. Prædictam vero concessionem & ordinationem de consensu & voluntate honorabilis viri Domini Ludovici Præpositi sanctæ Joannis Ecclesiæ in Osenburg esse & processisse præsentibus protestamur. Et nos Hermannus Præpositus Turingensis, Otto Canonicus Osnabrugensis, Ludovicus & Bernardus fratres prædictorum Comitis & Comitissæ filii hæredesque legitimi supradictam concessionem & ordinationem per omnia ratam & gratam & firmam tenebimus & tenemus. Et in testimonium & certitudinem plenioris præsens scedula Sigillis videlicet comitis & comitissæ prædictorum, ac venerabilium virorum Dni Ludovici & Hermannii supradictorum communitur. Datum & actum anno Dni Mcc nonagesimo III. II Idus Julii.

Et ab Otto
ne Ep. Pa
derb. con
firmatur.

Hanc vero Collegii fundationem uti Otto Episcopus noster, inter cuius sacre jurisdictionis limites Bilsfeldiam Comes proficitur, ratam habuerit, hisce literis posteritati relictum est.

Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus, universis, ad quos præsentis litteræ pervenerint, salutem in eo, qui est omnium vera salus. Cum nihil sit, quod lumine clariore præfulgeat, quam in viro nobili recta fides, & nihil sit, quod ita nequeat occasui subjacere, quam vera religio; nam cum utraque rectorem vitæ vel luminis respiciant, recte & tenebras respiciunt, & nesciunt defectui subjacere. Quamobrem fidem & devotionem ac religiositatem nobilis viri Domini Ottonis Comitis in Ravensberg affinis nostri devotissime commen-

dantes ex eo, quod ut religio & divini Numini cultus augeatur, in novo Oppido Bilsfelde Domini sui, districtus nostræ Diœcesis, collegiatam Ecclesiam Canonorum secularium de Parochiali Ecclesia ejusdem novi oppidi fundare, & eandem suis rebus dotare ad honorem omnipotentis Dei, & gloriose genitricis ejus Virginis Beatæ Mariæ intendit. Nos eidem Comiti cupientes cooperari, quatenus honorum operum ejus efficiamur participes, ut, quemadmodum pia devotione concepit, perficiat, & Ecclesiam eandem collegiatam de parochiali fundet & dotet de rebus suis, ut dictum est, & de fructibus, proventus, obventionibus & oblationibus Ecclesiarum veteris & novi oppidorum in Bilsfelde, ita quod hujusmodi fructus, proventus, obventiones & oblationes inter Canonicos ipsius Ecclesiæ Collegiatæ dividantur æqualiter & distribuantur, eidem nobili viro, de consensu & benevola voluntate Thiderici de Bilstene Præpositi, Hermannii de Sumichusen Decani, & totius Capituli Ecclesiæ nostræ, plenam concedimus facultatem, volentes, ut, postquam in dicta Ecclesia, in oppido memorato conventus Canonorum secularium fuit institutus, eadem Ecclesia, & personæ ipsius Ecclesiæ, ac familia eorundem, nec non bona eorundem mobilia & immobilia omnibus libertatibus & immunitatibus & commodis, quibus Ecclesiæ jure gaudere debent, & præcipue, quibus Ecclesia S. Petri nostræ civitatis Paderbornensis gaudet, & gaudere debet in perpetuum indiscusse. Item volumus & concedimus, ut, postquam dicta Ecclesia Collegiata fundata fuit, & personæ institutæ ad eandem, videlicet duodecim vel plures, in ipsa prima institutione, & postmodum in subsequentibus institutionibus, sive provisionibus, jus institutionibus sive patronatus dictus nobilis vir Comes in Ravensberg habeat, & idem jus institutionis sive patronatus ipsius Domini Comitis transeat in hæredes. Item volumus & concedimus, ut redditus, proventus, obventiones & oblationes omnes, ac omnia jura spiritualia & temporalia dictæ Ecclesiæ in Bilsfelde, apud dictos Canonicos ejusdem Ecclesiæ integraliter maneam, contributionibus auctoritate Diœcesani faciendis, nec non procuratoribus & omnibus juribus Archidiaconi loci salvis; ita tamen ut Di-

acomus

Otto Ep.
Paderb. ita
mi, posse
Canonicos
suo profici
citi ad aca
denis, fal
vi percepti
one fru
ctum.

Hist.
Thuring.
Ostria.
Præby.
Spangob.
Adolphus
R. Thuring.
Vindite in
hians cum
miserere de
vultat.

aconus ex eorundem Canonorum electione, & nostra, sive successorum nostrorum confirmatione Canonice ordinetur; & ut dictus Decanus ad regendam parochiam ab Archidiacono loci curam recipiat animarum; & occasione receptionis huiusmodi curæ idem Decanus tenebitur dicto Archidiacono plenam servare obedientiam, & ad exactionem omnium mandatorum ipsius, sicut tenebatur sacerdos, qui in omnibus annis retroactis rector existit seu provisor. Si qui autem huiusmodi concessionem nostras, quas deliberato consilio decrevimus perpetuo valituras, infringere aut temere violare, vel etiam malitiose impedire præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Apostolorum eius Petri & Pauli, nec non excommunicationis sententiam, quam in tales ex nunc & ex tunc in his scriptis serimus, se noverint incurrisse. In huius rei testimonium præsens scriptum, nostro & Capituli nostri sigillis existit sigillatum: & nos Præpositus, Decanus, & Capitulum prædicti in signum consensus nostri sigillum nostrum apponi fecimus huic scripto. Datum anno Domini MCCXC tertio.

etiam, & virtutum ornamentis conspicui; hanc vero gratiam se duobus tantum annis facere, ac non nisi duobus simul Canonicis; ne per eorum absentiam imminuatur chorus, & quotidianum ministerium sacrorum. Quod argumento est, tum strictam frequentandi chori disciplinam viguisse. Alia deinde constituta de anno gratiæ, ut vocant, ad persolvenda debita, si quis ea Canonicus post mortem retinuerit de concessio Canonorum testimonio secundum Bernardi III. decretum de successione ab intestato; quæ tam sollicitè ab Ottone ordinata sunt, ut præcæ disciplinæ Episcopum aspicias. Acta hæc sunt Paderbornæ x Cal. Septembr.

Rogatu deinde illustris Principis Hassiæ Otto Episcopus Commendatori domus Teutonicæ in urbe Marburgensi decimarum proventus ex pago Herstenfi dilargitur; ea tamen lege, ut quotannis duas libras ceræ pendat Thesaurario Ecclesiæ Paderbornensium; idque Paderbornæ feria quarta post festum omnium SS. consentiente Capitulo consignatum est.

Decimas in Hersten domus Commendatori Marburgensi.

Haud dissimili beneficio Canonicos Buxtorffiani Collegii de panibus æqualiter inter eos quotannis dividendis inferendisque in eorum domus prospexit; quos tamen tales esse voluit, quibus mendicantes simul resciri possent. Transacta hæc sunt Paderbornæ, festo D. Nicolai die inter Episcopum & Præpositum eius Collegii, cum adhuc Præpositi æconomi munere fungerentur in procurandis bonis, & dividendis portionibus fratrum.

Ad hæc Otto Episcopus noster convocatis in concilium Decano, ceterisque Ecclesiæ Cathedralis præfulibus & Canonicis, præclarum edidit statutum, quo emancipatis Canonicis potestatem fecit excolendi se in literarum studiis, & sublimioribus scientiarum academiis sine iactura fructuum, qui absentibus non minus quam præsentibus præstentur; quod eo se consilio facere profiteretur, ut sint in clero viri non modo in omni scientiarum genere excolti, sed & moribus

Otto Ep. Paderb. stat. n. posse Canonicos suos proficisci ad academiis. sibi va percepti one fru. tium.

Annus Christi 1294.

S. Cælestini V. Pont. I. Adolphi Reg. 3.

Ottonis Ep. Pad. 17.

Bellum per hæc, quod ceperat Adolphus Rex, serpebat per Thuringiam; quantumque Rex inhiabat vendito sibi principatui ad familiam Nassovicam extollendam, tantum Landgraviæ filii, Fridericus & Tyzemannus, ex iusto toro hæredes oblectabantur, implorando opem vicinorum Principum. Quare Rex, collecto majore quam ante exercitu, Thuringiam ingressus, omnia spoliis & cædibus per-

vastat; eaque fuit disciplinæ militaris solutio, ea militum sævitia, ut nec sexui, nec ætati, nec Ecclesiis, nec Cænobiiis parcitur. Cæsa jacere per agros innocentium corpora, rapti in vincula Sacerdotes, constuprata sacra Virgines. Refert Sifridus presbyter in hac vastatione Thuringiæ duas matronas, cum ad vicinum S. Gangolphi templum profugerent, se suasque fortunas servaturæ, interceptas fuisse a mili-

Miser. Thuring. Sifrid. Presbyter. Spangenberg. Adolphus R. Thuringiæ sibi vendite inhians eam misere devastat.

militibus Regis; quas illi barbarum in modum spoliatas, exutasque vestibus, nudas deinde pice & sevo perlitas, excusso lecto, in plumis obvolutarunt, & cum ludibrio ab se abegerunt. Quæ postquam in conspectum Comitis Heensteinii venere, ilacrymari cœpit, ab eoque ad Regem sunt deductæ; sed alia Regis commiseratio, pœnaque in nefarios non fuit, quam quod diceret, puniendos, si sisterentur. Ipse interim in subigenda Thuringia occupatus, oppida & castra expugnat, donec a Mulhusii civibus cum clade rejectus, confectum fame militem compulsus in Misniam deducere. Nam & hanc provinciam Landgravii filii tenebant; quam ut Rex quoque suæ potestati submitteret, pari crudelitate, qua in Thuringia, sævit in Misnia. Hanc vastitatem in quartum annum productam scribit auctor historiæ Thuringiæ: Sifridus adeo in subigenda Misnia extremo adhuc regni sui anno occupatum fuisse memorat. Ita vero Reipubl. curis intermissis Rex sua tantum agebat. Quamquam, ut ex Gelenio constat, Rex hoc anno Nurenbergæ pro tribunali sederit, pronunciaritque in congressu Principum pro Reinaldo Gelriæ Comite; insulam, quam Rhenus fluvius adjeccit fundo Comitis, cum telonio Comitis fore: nullam istic novam munitiorem extra Comitis aut Principis voluntatem ab aliquo excitandam: castrum si quod inaudito Rege obsideretur, Regis esse.

Gelen. tom. 5. MS.

Controversia de oppidis Saltzcottena & Gesekena tollitur, Gesekena Archiep. Colon. & Saltzcottena Ep. Paderb. attributa.

Tandem & hoc anno controversia de duobus oppidis, Gesekena & Saltzcottena, toties agitata hæcenus inrer Sifridum Coloniensem Archiepiscopum & Ottonem Paderbornensem Episcopum, ad firmam compositionem deducta est a Conrado Osnabrugensi Episcopo, Ottonis Episcopi nostri fratre, & Wigboldo Decano Colonienfis Ecclesiæ, convocato in hanc rem ex utraque diocesi Canonicorum & procerum conventu; ea videlicet lege, ut sublata communitate duorum oppidorum, Gesekenam posthac solus Colonienfis, Saltzcottenam vero Paderbornensis Episcopus sibi vendicaret. Quod ad memoriam posteritatis hisce conventionis tabulis referre intererit.

Nos Sifridus Dei gratia sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopus, sacri

imperii per Italiam Archicancellarius, notum facimus universis præsentibus literas inspecturis, quod cum nos, antecessores nostri, & Ecclesia Colonienfis, & venerabilis in Christo Pater Otto Paderbornensis Episcopus, sui que antecessores, & Ecclesia Paderbornensis oppida Geseke & Saltcoten retroactis temporibus communiter, & pro indiviso tenuissemus, & haberemus, sic de novo, de consilio Prælatorum & fidelium nostrorum, attendentes in hoc commodum & utilitatem nostram, & Ecclesiarum nostrarum, hinc inde inter nos convenit, & concordatum est, ita videlicet, quod nos & Ecclesia nostra cum plenitudine omnis juris retinebimus, possidebimus, & habebimus oppidum nostrum Gesike antedictum; dictus vero Paderbornensis Episcopus & Ecclesia sua oppidum suum Saltcoten cum plenitudine omnis juris possidebunt, & habebunt universa, pro ut in literis inter nos & dictum Dominum Episcopum super hoc confectis plenius continetur. Nos igitur omni iuri, impetitioni, literis & instrumentis quibuscunque quæ nobis, & Ecclesiæ nostræ in dicto oppido, seu quoad Oppidum Saltcoten competunt, seu quoquo modo competere possunt, pure & simpliciter renunciavimus, Scabinos, Consules, & universos oppidanos ibidem nomine nostro, & Ecclesiæ nostræ a quovis fideliter homagio in hoc nobis & Ecclesiæ Colonienfi præstito penitus absolventes. In cuius rei testimonium sigillum nostrum una cum sigillo Ecclesiæ Colonienfis presentibus duximus apponendum. Et nos Decanus, & Capitulum Ecclesiæ Colonienfis sigillum nostrum in testimonium apposimus huic scripto. Datum XVI Calend. Martii, anno Domini Millesimo CC nonagesimo quarto.

Actum præterea in hoc congressu de munitione in Borcholtz, quod oppidum est diocesis nostræ, alioque castro, quod Otto Episcopus noster non ita pridem excitarat; sed ea controversia in aliud tempus rejecta est. Conventum præterea uti uterque Episcopus laboraret in dejiciendis munimentis, quæ Otto Waldecensis Comes in Roden & Landaw magno utriusque Ecclesiæ præjudicio erexerat.

Et vero cum tumultuaria bella nascerentur sub tumultuario Rege, magna que

Everhardus Ep. Monast. Salfenbergæ præmunit.

Otto Ep. Paderbornensis præmunit.

Histor. Antral. Abri. deant. Sifrid. p. 105. Colon. Cisar. Nacler. Trithem. Adolphus R. Angliæ Regi factus Sirendias n. Princes p. 105. perii odis un incur. it.

Oderis. in Histor. Eccles. ad hunc ann. anno. Sifridus 1. 2. voc.

quod annum gratiæ, ut vocant, fructumque sacerdotii ad biennium ab obitu permiserit Bultorffianis ad S. Petrum & Andream Canonicis: tertii vero anni fructus fabricæ cedere voluerit. Scholaribus etiam ad studia alacrius tractanda certa pecunia indulta. Ita festo Purificationis hujus anni certis tabulis consignatum.

Decimæ
quædam
feudales,
Otonis
Ep. nati,
transferuntur
ad Cœ-
nobium
Wilbacense

Multo largiori beneficio complexus Otto Episcopus Wilbacense Virginum Cœnobium. Nam quas decimas Ravenius de Papenheim miles, & Otto Comes de Waldeck feudi nomine possidebant ab Episcopo Paderbornensi, eas ab utroque permisit donari Virginibus hisce sacris. *Testes hujus donationis Henricus Decanus, Otto Scholasticus, Georgius Cantor, Wernerus de Wolmenstein Cellerarius, Bertholdus Præpositus Orientalis Ecclesiæ, Amelungus, Bertholdus de Everstein, Lippoldus de Amelungeffen, Paderbornensis Ecclesiæ Canonici: Abbas SS. Petri & Pauli in urbe, Abbas de Monasterio apud Swalenberg, Conradus Præpositus de Gerdenne: Dominus Albertus Comes de Swalenberg, Burchardus de Assenbrock, Albertus de Amelungeffen Senior, Eber-*

tus Spiegel, Ravenius de Papenheim Senior, milites, & quam plures alii. Actum anno millesimo CC nonagesimo quinto tertio Idus Martii.

Mirabitur Lector si omnes superiorum Episcoporum decimas nobiscum revolverit; quarum aliæ retentæ ab Episcopis, aliæ Collegiatis Ecclesiis, aliæ in dotem Cœnobiorum, aliæ in feudum nobilium, aliæ beneficio Episcoporum in alios sacrorum usus cessere: Unde nimirum illæ decimarum opes Episcopis obvenerint, nisi quod Carolus M. dum Saxoniam inter Episcopos divisit, singulis suarum Diocesum decimas, ut supra etiam monuimus, dilargitus sit, primumque illud Episcoporum patrimonium esse voluerit.

Ex Saxonia hoc anno morte subditi Conradus Wardenbergius Mindensis Episcopus, gesto per XIII annos Episcopatu. Eo Episcopo Herbertus de Manderslo Decanus majoris Ecclesiæ, ac præful & veteri Saxonie nobilitate clarus, Prædicatorum ordinem amplexus, Cœnobium Mindense per XV annos præclara cum laude & fama sanctioris vitæ administravit. Conrado subrogatus Ludolphus de Rostorp nobilis Saxo.

Obitus
Conradi
Warden-
bergii Ep.
Mind. in
quo in De-
ditore præ-
dicatorum
floruit Her-
bertus de
Manderslo

Annus Christi 1296.

Bonifacii VIII. Pont. 2. Adolphi Reg. 5.

Otonis Ep. Pad. 19.

Renovatum
inter
Archiepi-
scopum
Colon. &
Comitem
Marcan.
bellum Du-
catum
Westphaliæ
turbat.

Lippoldus.

Bellum, quod inter Sifridum Archiepiscopum & Marcanum Comitem sollicitatum diximus, altero dehinc anno recrudit, traxitque in partes Westphaliæ nobilitatem, aliis pro Archiepiscopo, aliis pro Marcano ad arma conivolantibus. Et quia prædationibus res magis agebatur, Archiepiscopi miles Attendoriæ & Snellenbergæ munimentis se incusit, ex iisque locis incurSIONEM fecit in Marchiam. His ut occurreret Marcanus, emit ab Hunoldo Plettenbergio arcem Waldenbergam quintæ gentis marci, tractisque in societatem Castrensibus Waldenbergensibus, Dynasta Bilttenio, caterisque Westphaliæ nobilibus, haud minus Colonienfes armis spoliisque divexabat. Fortiter interim horum incurSIONES Joannes Plettenbergius, Ducatus Westphaliæ Marchallus, vir militaris ingenii, animique ad omnes casus intrepidus, repressit. Fatigato Marchallo, quod hosti viribus impar esset, subvenit Archiepisco-

pus Sifridus, magnisque copiis armatus, quas subsidiis Otonis Episcopi, Conradi Osnabrugensis, aliorumque fœderatorum auxerat, Westphaliam ingreditur. Jamque Rudenam usque ad fines diocesis nostræ processerat; cum filiam Comitis Ritbergensis consanguineam suam, neptemque Conradi Osnabrugensis, & Otonis Episcopi nostri, Wilhelmo Ludowici Comitis Arensbergi hæredi filio matrimonio jungit. Horum igitur consanguineorum præfulum auxiliis confirmatus Archiepiscopus extrema minatur Marcano. Et jam omnia ad irruptionem in Marchiam parata erant, cum Adolphi Regis auctoritate, & sacrorum cum primis præfulum procerumque Westphaliæ consilio, res ab armis ad inducias, & ab his ad pacis tractationem deducta est. Ad hunc modum compresso Marcano, homine turbulento, Archiepiscopus per Marchiam ad Rhenum profectus Bonnam repetiit.

Annus

Sifridi Ar-
chiep. Co-
lon. mors
& gesta pro
sua Eccle-
sia.
Lippoldus
Chron. Col.
Glen. lib. 1
sacr.

Obitus
Conradi
Warden-
bergii Ep.
Mind. in
quo in De-
ditore præ-
dicatorum
floruit Her-
bertus de
Manderslo

Trübem. in
Chron.
Chron.
Calmar.

Annus Christi 1297.

Bonifacii VIII. Pont. 3. Adolphi Regis 6.

Ottonis Ep. Pad. 20.

Sifridi Ar.
chiep. Cos
lon. mors
& gesta pro
sua Eccle
sia.
Leveldus
Chron. Col.
Galen. lib. 1
lucr.

Nec multum inde superstes Sifridus Archiepiscopus, nocte Palmarum, ut Levoldus subdit, extremum vitæ diem clausit, Bonnæ in æde SS. Cassii & Florentii sepultus. Mortem Gelenius ad hunc annum, Trithemius vero, Merfæus, aliique ad sequentem annum retulere. Præsul fuit sago togæque celebris, qui xxxiii annos pro libertate Ecclesiæ suæ egregie decertavit, & multis bonis castrisque Ecclesiæ suæ patrimonium auxit; interque alia castrum Everstein, municipium Ofen, oppidum Holtzmundum, omnia ad Visurgim loca, 2000 marcis ab Ottone Comite Eberstenio emit; protensoque ad Visurgim patrimonio, emit a Gogravio Hervordienfi Gogravium, mediamque Vlotensis castri partem ab advocato Schalckenbergenfi 900 marcis; ad reditus vero castri augendos quatuor adjecit villas a se emptas, quas Comites postea Ravensbergenfes vi abstraxere. Ottoni Episcopo nostro fuit ex consanguinitate per omnem vitam conjunctissimus, eoque multum valuit ejus patrocinium & auctoritas ad Dicecesis nostræ incolumitates. Sifrido in Archiepiscopatu subrogatus Wigboldus Dynasta de Holte, Decanus majoris Ecclesiæ Colonienfis, idemque Aquisgranensis, & Monasteriensis ad S. Mauritium extra muros Præpositus, gente Westphalus ex dicecesi Osnabrugensi, ubi antiqua Holtiorum familia clera memoratur: ex qua jam ante tres Episcopi Monasterienses, Burchardus, Ludolphus & Wilhelmus delecti: & ipse Wigboldus quartus ex ea familia post obitum Gerhardi Marcani Episcopi in dissidio Monasteriensis delectus Episcopus, ultro Everhardo Episcopatum cessit, dum majori dignitati destinatus Sifrido in Archiepiscopatu Colonienfi subrogaretur.

Trithem. in
Chron.
Colmar.

Adolphus Rex postquam Alfatiam non minus, quam Thuringiam & Misniam vastatione agrorum, spoliis, & omni militari insolentia tractasset, facta conspiratione in caput ejus, Episcopus Argentinenfis, Langravius Alfatæ,

Comites ac nobiles ad arma provocaverunt. Quo comperto, Adolphus Rex ad inferiorem Germaniam descendit Guidoni Flandriæ Comiti Regis Angliæ fœderato opem laturus, adversus quem Philippus Pulcher, Francorum Rex, cum exercitu 60000 in Flandriam movebat. Ad id bellum, quod Adolphus Rex Eduardo regi Angliæ & Guidoni adidit, commovit multos inferioris Germaniæ Comites, Wilhelmum Julii Comitem, Walramum Falcoburgi & Montfioyæ Dynastam, Comitem Waldecensem, Clivensem, compluresque alios, qui copiis suis ex Westphalia & finitimis trans Rhenum regionibus contractis Flandriam intrarunt, exitu belli improspere; casus quippe a Francis totus Flandrorum exercitus, captus ipse Guido in potestatem Regis Franciæ venit. Incurtus a Meiero Adolphus Rex, quod Coloniæ cum parte exercitus, auro gallico per legatum clam corruptus, restiterit.

Meierus
lib. 10.
rerum Fland
Leveldus.

Sub id tempus tam funesto incendio Tremonia conflagravit, ut e foro per quatuor urbis plagas conspectus patuerit. Qua tempestate desertor quidam Ordinis D. Augustini, Beatus dictus, ortusque Lemgovia oppido comitatus Lippiensis, quod ad Patarenos hæreticos & Judæorum perfidiam transfisset, Parisiis in rogam conjectus. Ob similem perfidiam Robertus Canonicus ac Scholasticus Susatensis, doctrina non incelebris, Francofurti se a Judæis circumcidi permisit; ob quod scelus supplicio quoque ignis damnatus periiit. Cadaver hujus perfidi hominis vasi inclutum, delatumque in flumen; id ubi juvenis stricto pugione perfodit, erupisse horribilem flammam perhibent, nec prius extinctam, quam cadaver cum vase consumpsisset.

Henric. de
Hervor.
Cleinberg.
Gobelinus.
Bini Apoc
statae cons
dignis sup
plicis as
fecti.

At bellum affectum, quod mox inter duos potentissimos hosce Reges, magna Christianæ Reipublicæ periculo, ardere ceperat, sollicitudine Bonifacii VIII Romani Pontificis compositum est.

R 2

Idem-

Bonifacius Pont. Eccl. Pad. privilegia inviolata esse jubet.

Idemque hic Pontifex, cum nescio quibus exactionibus sollicitaretur Paderbornensis Ecclesia, interque Capitulum & Episcopum de Advocatiæ libertate ac jure controversia oborta esset, missis Apostolicis litteris, omnium priorum Pontificum, Cæsarum ac Regum impertita privilegia Ecclesiæ Paderbornensi inviolata relinqui iussit.

Bonifacius Episcopus Servus servorum Dei. Dilectis filiis, Præposito, Decano, & Capitulo Ecclesiæ Paderbornensis salutem & apostolicam benedictionem. Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere. Eapropter dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, omnes libertates & immunitates a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sive per privilegia vel alias indulgentias vobis & Ecclesiæ vestræ concessas, nec non libertates & exemptiones secularium exactionum a Regibus & Principibus & aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis & prædictæ Ecclesiæ indultas, sicut eas juste & pacifice obtinetis, vobis & per nos eidem Ecclesiæ auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communitimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptaverit, indignationem Omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum VI. Calend. Februarii Pontificatus nostri anno tertio.

Eadem Ecclesiæ Pad. jura confirmat Otto Imp.

Nec multo post Otto Episcopus ad Pontificis voluntatem cum Capitulo composuit, omniaque quæ per legatum Apostolicæ sedis Nicolaum de carcere Tulliano, & Conradum Moguntinum Archiepiscopum ac Metropolitanum olim fancita erant, de advocatiæ libertate, cæterisque Capituli privilegiis in hunc modum rata habuit.

Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus. Universis præsentia visuris, cupimus fore notum, quod auditis & diligenter perspectis privilegiis illustris Principis Romanorum Regis, &

honorabilium virorum ad Ecclesiam nostram per Dominum Nicolaum de carcere Tulliano Cardinalem visitationis causa missorum, nec non honorabilis viri Conradi Moguntini Archiepiscopi, & Sambienfis Episcopi, ac prædecessorum nostrorum Ecclesiæ nostræ super libertate Advocatiæ datis pia consideratione cognovimus, quod in ipsa advocatiæ, quam Capitulum suo thesauro compararat, nullum penitus jus habuimus, vel habemus, & hoc ipsum Capitulum cum omni integritate remittimus, & restituimus, secundum dictorum formam privilegiorum, pacifice & libere perpetuo possidendum, jure tamen Episcoporum, sicut in privilegiis Capituli jam dicti continetur, nobis reservato. Jura quoque Archidiaconorum Ecclesiæ nostræ ipsis integra illibataque servabimus, sicut consuetudo rationabilis, & præscriptum in ipsa Paderborn. Ecclesia, & retroactis temporibus dudum obtinuit. Nec nos de jurisdictione ipsorum introumitteremus, nisi quatenus ad nostram audientiam fuerit appellatum ex veris & probabilibus causis, vel alias per querelam & negotium, ut puta de injusta sententia rationabiliter delatum, vel nisi ipsi exstiterint negligentes vel remissi, tunc ipsam causam commitemus viro idoneo partibus ad hoc vocatis in civitate Paderborn. per juris ordinem decidendam. Jurisdictionem quoque in Driburg, Boriginrike, & Borigholte Camerario Ecclesiæ nostræ pertinere recognoscimus, nec nos ulro introumitteremus de eadem. Redemptionem decimarum de curiis nostris Episcopalibus præposituræ Sancti Petri Paderb. pertinere decrevimus, & ipsum quolibet anno per nostros villicos præposito dictæ Ecclesiæ debere sine contradictione qualibet fideliter præsentari. Ad ista omnia servanda obligamus nos per fidem, quam tenemur Ecclesiæ nostræ memoratæ. Actum & Datum apud Paderborne XIV. Calend. Aprilis, Anno Domini Mccxcvii, præsentibus honorabilibus viris Domino Alberto Abbate Monasterii Sancti Pauli Paderborn. Conradi ejusdem Monasterii priore, nec non honorabili viro D. Simone Widenbrugen, præposito & Thesaurario sancti Petri Paderborn. cum aliis quam pluribus Clericis & Laicis fide dignis. Et ut hæc rata & stabilita permaneant, & omni scrupulo careant, præsens scriptum nostro

Wifridus
Freibyt.
Annal.
Austria.
Sacro in
Annal.
Albert.
Argent.
Tribem.
Crom.
Camer.
Farsalp.
Urburg.
Imperium
Adolpho
Abrogatum
transfertur
ad Albert.
tumAullri
com.

stro sigillo ex certa nostra scientia & sigillis honorabilium virorum nepotum nostrorum Domini Simonis Widenbruggensis præpositi, & Domini Conradi Comitis de Retberg fecimus & petivimus sigillari. Et nos Simon ac Conra-

duſ de Retberg Comes, quia præſentibus vocati & rogati interſuimus ad petitionem partium hinc inde ſigilla noſtra huic ſcripto apoſuimus in teſtimonium præmiſſorum.

Annus Chriſti 1298.

Bonifacii VIII Pont. 4. Alberti Cæſaris I.

Ottonis Ep. Pad. 21.

Turbulentus dehinc annus ſubit, exauctoratione Adolphi Regis. Agitatum de ea primum Pragæ, ut diximus; deinde hoc anno Viennæ, menſe Februario, in nuptiis Regis Bohemiæ cum filia Regis Ungariæ. Convenerant ad hanc celebritatem Dux Saxoniæ, Marchio Brandeburgicus, Epifcopi ſedecim, ingens præterea Abbatum & procerum multitudo. Quam id honorificum fuit Alberto Austriæ Duci, tractare tot Principes Imperii regali munificentia, tam contemptus inſiſtusque apud omnes erat Adolphus Rex, qui Austriacum ſuis provinciis exuere machinabatur; eo in Adolpho abrogando, omnes illi ſuam fidem & operam addixere. Inde alter mox conventus Principum menſe Majo Francofurti, ſeu, quod plerique volunt, Moguntia indiſtus a Moguntino Archiepiſcopo; ad quem Albertus Dux Austriæ, ſimulque Adolphus Rex evocati, ille ad coronam accipiendam, hic ad dicendam cauſam. Nam præter ea, quæ ſupra retulimus, accuſabatur Rex Imperium diſcordiis miſcere, populum inſolitè gravare tributis, fovere prædones & turbatores Reipub. contemnere Principes, omniaque ſuis, & depravatorum hominum conſiliis agere, quique nec ſuis nec propinquorum opibus maieſtatem Imperii repræſentaret, nec ad aliud Rex eſſet, quam ut rapto viveret. Rex cum his accuſationibus, multorumque odio ſe peti intelligeret, ad conventum Principum non acceſſit. Quare pridie natalis Joannis Baptiſtæ Moguntinus Archiepiſcopus Francofurti ex Electorum & Principum, qui aderant, ſententia Adolpho regnum abrogat, Albertumque Regem dicit; idemque hic Gerhardus Moguntinus Archiepiſcopus, qui primus Adolphum in throno collocarat, primus poſt eodem dejicit; quod ſpeta ſua auctoritate conſiliisque, Adolphus Imperium

adminiſtraret. Albertus cum valido exercitu in Austria, Bohemia, Ungaria & Suevia collecto deſcenderat ad Rhenum. Nec ſegnius Adolphus, poſtquam ſe exauctoratum didicit, exercitum in inferiori Germania contraxit, quocum Rhenum aſcendit, junctisque ſibi Palatini generi, & Ducis Bavariæ copiis, in Albertum movet. Concurſum utrimque poſtridie Calend. Julii prope Gillenheim pagum in Wormatiensî agro. Adolphus pugnae auctor monebatur, ardorem premeret, dum agmina ab Rheno inferiori accederent; at ille ratus ſe victoriam in manu habere, in Albertum, qui fugam hætenus ſimularat, præceps ruit, ardenteque prælio per cuneos armatorum prorupit in conſpectum Alberti. Ubi proxime ſtetit. Hic Alberte, clamitans inquit, imperium ſub manu mea relinques. Ad quæ Albertus, id in poteſtate arbitri inter nos Dei erit; ſimulque Albertus mucronem ſtringens, qua galea patebat, per oculum Regis adegit. Ad quod vulnus cum equo prolapſus Rex a Comitibus ſilveſtribus Alſatiæ levi inſuper vulnere per jugulum accepto obruncatur. Jam & magna pars exercitus Regis in fugam ſoluta erat, victor Albertus jubet ſuos a civili ſanguine temperare, victisque parcere. Jacuit diu corpus Regis inter cadavera, atque ut Sifridus ſcribit, *Cecidit Adolphus non ſolum gladiis vulneratus, ſed & ungulis equorum conculcatus, & in proprio ſanguine volutatus miſerabiliter animam exhalavit.* Rex alioquin bellicoſus, nec tam populo, quam Principibus ingratus.

Fertur Gerhardus Moguntinus Archiepiſcopus, conſpecto nudo corpore Regis, forti ejus illacrymaſſe, dixiſſeque, *cor validiſſimum Germaniæ ereptum eſſe.* Captus Adolphi filius cum aliis in poteſtatem Alberti venit.

Parta

Adolphus
in pugna
contra Al-
bertum pe-
cior.

Sifridus
Presbyt.
Annal.
Austria.
Sicco in
Annal.
Alberti.
Argent.
Tribem.
Chron.
Colmar.
Paralip.
Ursberg.
Imperium
Adolpho
abrogatum
transfertur
ad Albertum
Austriæ
Regem.

Parta tam insigni victoria, Albertus convocatis Principibus Francofurtum regressus, ad firmam regni possessionem adeundam, quod prima electio, quæ vivo Adolpho Rege facta erat, nec vota ipsius, nec dignitatem expleret. Exinde Aquisgranum deductus, festo D. Bartholomæi die, solemni ritu a Wigboldo Colonienfi Archiepiscopo coronatur. Tanta eo hominum multitudo confluerat, ut Ducis Saxoniae filius, Alberti Regis sorore genitus, compressus occubuerit. Lustratis inferioris Germaniæ locis, Rex Coloniae magno civium plausu exceptus est. Ibi Wigboldo Archiepiscopo V. Calend. Septembris confirmat omnes Ecclesiæ suæ possessiones & privilegia, cum primisque telonia Andernacense, Bonnenfense & Novesienfense perpetua donatione asserita, Berckenfense vero ad dies vitæ; quæ a Boëmundo Trevirensi, Gerardo Moguntino Archiepiscopis, Rudolpho Palatino Rheni, Ottone Marchione Brandeburgico, Alberto Duce Saxoniae, cæterisque præsentibus Episcopis & Principibus approbata & sigillis roborata sunt.

Albertus
Aquisgrani
coronatur
Trithem. in
Chron.
Hirsau.
Chr. Celm.
Serrav.
Gelen.
tom. 2.
MSS.

Coloniae
Ecclesiæ
eiusdem pri-
vilegia con-
firmat.

M. S. P.
Mauritii
de Buren.

Quo simul die aliis literis concedit Wigboldo Archiepiscopo primarias Cæsarium preces, ad sacerdotia in Canonicorum Collegiis, cui vellet, impetranda. His concessis cum præfules quidam Ecclesiarum refragarentur, rescriptit denuo Cæsar Norimberga 16 Calend. Decembris. Antiqua Cæsarium jura in his servanda.

Quippe Rex compositis ad inferiorem Rhenum & per Westphaliam rebus publicis, Norimbergam profectus ad comitia Principum indicta; in quibus a Wigboldo Archiepiscopo Colonienfi Elizabetha Alberti conjux mense Novembri regia quoque corona decorata.

Rex licet in discessu ab Rheno omnia parata reliquisset; restabat tamen Cæsaris insula, quam Ludovicus Dynasta Sonnenbergius invito Rege tenebat; quare Wigboldo Colonienfi Archiepiscopo negotium datum vias obsidere, ne qua annona importetur, vetitumque Trevirensi Archiepiscopo, ne Sonnenbergium castrum Werdenfense Castellatum faciat, eoque prætextu castrum infideat, Wigboldo vero Archiepiscopo, si

ad deditonem compellat, pollicitus esse telonium illi, quoad vixerit, permittendum, detenturumque Joannem Burgravium, filium Sonnenbergii.

Adhæc octo marcarum millia, quarum singula 13 solidis & 4 denariis valeant, pro impensis inaugurationis suæ factis Archiepiscopo numeraturum. Demum Wigboldo oppidum Tremonienfense vicaria Regis potestate administrandum commisit; eoque consules, & cives ad jurandum Archiepiscopo fidem commoniti. Quemadmodum hæc omnia Regis literis 9. Calend. Octobris Rotenburgi datis consignata sunt.

Haud dubium mihi fecero, quin Aquisgranum ad celeberrimam hanc coronationem Regis plerique Saxoniae Episcopi, interque hos Otto Episcopus noster cum suis Metropolitanis accesserint, Regemque Coloniae salutarint, quæ scriptorum nostrorum fœcordia alto silentio premuntur.

Magno interim luctu amisit hoc anno Otto Episcopus noster Germanum suum fratrum Conradum Episcopum Osnabrugensem, virum, qui egregia cum laude per XXIII, seu, ut Erwinus refert, XXVIII annos sacram illam præfecturam gessit, pacis & disciplinæ Ecclesiasticæ studiosissimus, eoque non minus sui desiderium, quam famam virtutis reliquit posteris. Res ab eo gestas retulit paucis Erwinus in chronico, & ex eo Crantzius. Tam grata Conradi Episcopi memoria fuit apud cle-

rum, ut in ejus locum mox elegerint Ludovicum, Collegii ad S. Joannem in urbe Præpositum, Comitem Ravensbergensem, Ottone & Hadwige, sorore Conradi & Ottonis Episcopi nostri genitum. Recepitque Otto Episcopus noster in locum Conradi fratris hunc consanguineum Episcopum, virum pietate & religione integerrimum; quippe qui parentes habuit piissimos fundatores Collegii Bilsfeldiensis, ut supra retulimus. Statura quidem corporis Ludovicus parva abjectaque, animo vero præcelso & interrito, quo non facile Osnabrugensis Ecclesia propugnatores libertatis suæ producit acriorem fortunatioremque, ut tempori memorabitur.

Annus

Gelen. tom.
2. in SS.

Conradi Ep.
Osnabr.
Fratris Germa-
ni Ottonis
Ep. Pal.
obitus.
Erwin. in
Chron.
Osnabr.
Crantz. 15.
Metrop. 1.
28.

Cui electio
ne electio
cedit. Ludo-
vicus Ot-
tonis con-
sanguineus

Stero in
Annal.
Hifor.
Austral.
Conventus
Nurenberg
in quo Ruo-
dolphus
Dux Aus-
tra dictus
Gelen. in
Archiep.
Metrop.
Ecclesj.

Erwin. in
Ann. Trev. an-
Hifor.
Austral.
Conventus
Tullensis,
in quo
Blanca Re-
gis Gallia-
rum foror
Rudolpho
denupta.

Annus Christi 1299.

Bonifacii VIII Pont. 5. Alberti Cæsaris 2.

Ottonis Ep. Pad. 22.

Fluctuante adhuc Imperio ad novi Regis ingressum, Albertus Nurenbergæ solemnem Principum conventum indixit; ad quem convenere Moguntinus, Coloniensis, Trevirensis, Saltzburgeris Archiepiscopi: Ratisbonensis, Passaviensis, Frisingensis, alique quam plures Episcopi. Rex præterea Bohemiæ, Dux Baviariæ, Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Dux Carinthiæ, & ingens procerum ac nobilium multitudo; iis in comitiis postquam Rudolphum filium Ducem Austriæ dixisset Rex, multis legibus provisum est tranquillitati Imperii.

Bingam deinde venit Rex 10 Calend. Martii, ubi pro rogante Wigboldo Coloniensi Archiepiscopo tribunali pronunciavit, sceminis fas non esse succedere in feudis ejus Ecclesiæ, nisi plena voluntas feudi Domini accederet.

Celeberrimus post hæc sub initium anni Principum conventus actus apud Tullum; ad quem Albertus Rex Romanorum cum Moguntino, Coloniensi & magno Principum comitatu; Philippus vero Pulcher Francorum Rex cum nobilitate regni sui accessit. Eo in congressu Blanca soror Regis Franciæ denupta est Rudolpho Alberti Regis filio cum dote regni Arelatensis, quod a morte Friderici II Galli occuparant. Ea abalienatio regni ab Imperio, etsi a plerisque Principibus in gratiam Alberti Regis probaretur; restitit tamen libera voce Wigboldus Coloniensis Archiepiscopus, nec adduci potuit, ut sigillo Coloniensis Ecclesiæ, ac Trevirensis, cujus ipse Coadjutor erat a Boëmundo adscitus firmaretur. Transit tum quidem Arelatense regnum in jus Francorum; retenta interim societas cum Imperio ad Carolum IV Imperatorem. Quare hic regum congressus, non tam ad nuptias, quam ad scdus componendum institutus fuit, stabiliendumque se adversus Pontificem, quem uterque Regum sibi offensum habebat. Et Pontifex, qui occiso Adolpho Rege Albertum ad dicendam causam evocarat, Alberto post regnum confirmare decreta-

bat; quod non probaret, Romanorum Regem sine Romani Pontificis auctoritate dejici e throno & vita, & reponi alium. Quod autem ferant hunc Bonifacium viii superba voce dixisse, se Cæsarem simul & Pontificem esse, tam vulgi fabula fuit; quam quod Cœlestinum Pontificem dolo circumventum Pontificatu exuerit. Ceterum juris sacri pericissimus Pontifex, a quo sextus Decretalium liber adjectus, quique magnis animis multa pro Repub. aggressus, quamvis eventu parum felici.

Hoc interim anno post excessum Boëmundi Trevirensis Archiepiscopi subrogavit Pontifex Dietherum Nassovium, Adolphi Regis fratrem, ordinis Prædicatoris sacerdotem, & Theologiæ magistrum, rejecto Henrico Verneburgo Comite, quem clerus delegerat.

Westphaliam denuo hoc anno turbavit Everhardus Marcanus Comes, Episcoporum flagellum. Celebratis enim Hammonæ nuptiis Engelberti filii cum Mechilde Joannis Areburgi filia, per Quadragesimam cum infesto exercitu Monasteriensẽm dioccesin ingressus, Everhardum Monasteriensẽm integerrimum Episcopum afflixit. Causa belli quæsitæ Marcano ex patrociniõ Teclenburgici Comitis, cujus se tutorem jactabat. Sed justior belli causã Monasteriensis erat, qui gravi injuria provocatus a Teclenburgico Comite. Quippe civium quorundam Monasteriensium seu dolo, seu conniventia, quod altum illis hæreret obsidionis vulnus, intromissa fuit in urbem cohors Teclenburgici militis, quæ pridie D. Martini sub vesperum, quo tempore Saxones martialibus epulis largius indulgere solent, in aulam Episcopi prorupit, cæsis ad primum ingressum janitore, coquo, obviisque Episcopi famulis; quo tumultu excitus Episcopus, in quem capiendum tota scena composita erat, ad vicinam aulæ portæque currim se recipit, feris omnia retro diligenter obfirmans. Nam aula tum Episcopi ad influxum Alphæ fluvii eo loco erat, ex quo etiamnum area illa Episcopalis nomen

Odoricus in
hisor. eccl.

Trithem.
Brouver.

Levoldus.
Everardus
Comes Mar
canus West
phaliam, &
in primis
Dio. cfin
Monaster.
turbat.

Stero in
Annal.
Hisor.
Austral.
Conventus
Nurenberg
in quo Ru
dolphus
Dux Au
stria dictus
Gelen. in
Archiep.
Metrop.
Eccles.

Brouver. in
Ann. Trev.
Hisor.
Austral.
Conventus
Tollentis
in quo
Blanca Re
gia Gallia
rum foror
Rudolpho
denupta.

men retinet. Prædatorii milites, quod expugnationem tempus non ferret, spoliata Episcopi domo cum præda se Teclenburgum proripuerunt. Ob hanc injuriam Everhardus Episcopus Teclenburgico arma intulit, comitatumque suis deprædandum permisit. Quod cum Marciano relatum esset, homini turbulento, & bella ex bello quærenti, collectis copiis, in Diocesi Monasteriensis proruit, ferro flammaque grassando. Perwentum ad Dulmaniam oppidum, cujus cives ne communi malo involverentur, incendium Oppidi sui ingenti pecunia summa redemere. Hermannus Ludinghusanus Dynasta, quo ejus armis hostes quoque suos ulcisceretur, castrum suum in visceribus Diocesis aperuit, recepto Marciani præsidio. Nec alius fuit modus compescendi tumultuantem pro libidine Comitem, quam pacis compositione, quæ per arbitros facta est, multumque in hanc rem contulere Otto Paderbornensis, & Ludovicus Osnabrugensis Episcopi.

Componitur controversia de munere Judicis Paderb.

Et emptio ne oppidi Braculensis

Per id tempus controversia etiam, quæ inter Ottonem Episcopum nostrum & Paderbornensem Magistratum ac cives agitabatur de iudice & forensi iudicio, per arbitros composita est, pronunciatumque munus urbici iudicis esse feudum Paderbornensis Ecclesiæ; quod urbs beneficio Episcopi haberet. Ad hunc modum per arbitros Canonicos & nobiles viros emptio oppidi Brakelensis, bonorumque ejus loci ab Episcopo facta certis legibus con-

venit, uti tabulæ Episcopi hac super re in natali Virginis confectæ monstrant.

Universis hoc scriptum visuris. Nos Otto Dei gratia Paderbornensis Episcopus notum facimus, & presentibus literis protestamur, quod discretis viris H. Scholastico, E. de Herfordia, A. de Driburg, B. de Joladomo Canonicis, O. aucto Crevet. W. de Breucken, C. & A. de Eten militibus, J. de Driborg famulo, Ministerialibus Paderbornen. Ecclesiæ manualiter promissimus, eorum stare consiliis. Præterea de pecunia ad comparandum oppidum, & bona Bracle deputata, & de redditibus ipsorum bonorum nos nullatenus incommodemus, quousque tam oppidi, quam bonorum pretium integraliter fuerit persolutum. In cujus rei testimonium eisdem nostris Consiliariis præsens scriptum dedimus sigilli nostri munimine roboratum. Datum anno Domini MCLXXX nono, Dominica die post nativitatem beatæ Mariæ Virginis.

Adhæc crescente per Diocesi populi multitudine, Otto Episcopus Parochiam oppidi Nihemensis discrete in duas, alteramque in Pummeisen constituit, attribuit ei vicis ac villis proximioribus, quo magis commoditati & salutem incolarum consultum esset; urique suus animarum curator est impositus. Quod literis in oppido Nieheim festo Pentecostes consignatis perpetuum esse voluit.

Parochia Nieburchensis divisa in alteraque in Pummeisen constituitur.

Annus Christi 1300.

Bonifacii VIII Pont. 6. Alberti Cæsaris 3.

Ottonis Ep. Pad. 23.

Joann. Villan. l. 8. Anon. p. 3. Albert. Argent. Sæculo in annal. Annus Jubilæi a Bonifacio institutus.

Sæculi hujus fine Bonifacius Pontifex, terræ motu, qui universam Italiam concussit, aliisque simul imminenti orbi cladibus permotus, avertendæ divinæ iræ annum sæcularem, quem jubilæum dicimus instituit, ac rite ades D. Petri & Pauli adeuntibus delictorum omnium veniam indulgit. Incredibile quanta hominum multitudo Romam confluerit, nulla fere dies, quo non Roma CC peregrinorum millia hospitio exceperit. Annum hunc sæcularem Pontifex perpetuum esse voluit; quem Clemens VI quinquagesimo deinceps anno, Sixtus IV quinto & vigesimo, con-

tracta temporum periodo, celebrem sanxere.

Novo interim belli motu inferior Germania concuti cepit. Extincto enim Joanne Hollandiæ Comite, quocum stirps virilis a Theodorico I Hollandiæ Comite deducta simul defecit, Albertus Cæsar cum exercitu Coloniæ descendit, Hollandiæ comitatum Imperio caducum, aut sibi aut Imperio asserurus. Jamque comitatu Moguntini, Coloniensis, Trevirensis Archiepiscoporum, multorumque Principum Neomagum devenerat; cum Joannes Hanno-

Annal. Colm. Triben. in Chron. Hirsau. La veld. Cæsar Holslandiam occupaturus a Comite Hano-

Hannonia Comes, Adelheide filia Wilhelmi Cæsaris & Hollandiæ Comitis genitus, cum instructo exercitu ex adversa Wahalis ripa se ostentabat, Hollandiam sibi jure hæreditario vendicando. Ac cum per dissidia in suum caput conjuratum didicisset Cæsar, & rem præterea difficilis ancipitisque exitus videret, quod Hollandi cum Hannonio conspirassent; Wigboldus Colonienſis Archiepiscopus, ut honori Cæsaris ac vitæ consulere, arbitrium pacis se dedit, quæ his legibus conventa: Hannonia Comes fidem Cæsari juraret, & Hollandiam clientis beneficio possideret. Inde Cæsar cum exercitu in superiorem Germaniam regressus.

Corbejenſes suorum a Bonifacio privilegiorum confirmacionem impetrant.

Corbejenſes nostri cum per id tempus sollicitarentur exactiõibus injuriisque aliorum, appellavere ad Bonifacium Pontificem, a quo hoc anno suorum privilegiorum diploma impetravere, quod tanquam scutum objecere vexatoribus suis.

Bonifacius Episcopus Servus servorum Dei Dilectis filii Abbati & conventui Monasterii Corbejenſis, ad Romanam Ecclesiam nullo modo pertinentis, ordinis S. Benedicti Paderbornensis diœcesis, salutem & apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur quod justum est & honestum, tam rigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Eapropter Dilecti in Domino Filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, omnes libertates & immunitates, a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus sive per privilegia vel alias indulgentias vobis & Monasterio vestro concessas, nec non libertates & exemptiones secularium exactiõnum a Regibus & Principibus, ac aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis ac Monasterio prædicto inultas, sicut eas juste, & pacifice obtinetis, vobis & per vos eidem Monasterio auctoritate Apostolica confirmamus & præsentis scripti patrocinio communitimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmacionis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum se noverit incursum. Datum

Laterani, Id. Decembris, Pontificatus nostri anno sexto.

Memorabilis etiam hic annus factus Paderbornenti diœcesi cœlesti crucis beneficio, cujus repertæ tenuia initia, sed magnis postea miraculis fulgida. Ierant e pago Hegensdorfio Dynastia Buranæ tres puellæ in agrum, collecturæ Herbarum pabula pro pecoribus; eæ dum operi vacant, audiunt in loco, cui trunci nomen erant, divinum concentum; quo attonitæ circumspèctantesque reperiunt miro fulgore coruscantem crucis effigiem in dumeto proximo, e serico filo suspensam, quam mox ad Ecclesiam suam deferunt; at cum mane hæc crucis effigies non aspiceretur in Ecclesia, Parochus non minus sollicitus, ratusque majori veneratione inferendam in Ecclesiam, redit ad locum, ubi primum crux hæserat; reperit istic, & solemnè incolarum supplicatione ad Ecclesiam Hegensdorfianam reportat; inde mox multis miraculis clarior esse cœpit, populo longe lateque ad famam cœlestium beneficiorum affluente. Quæ postquam Paderbornæ audita, Canonici, ut hoc thesauro suam Ecclesiam decorarent, in Cathedralè Basilicam transferunt. Ingratum hoc Deo fuit, qui simplicium cultu sæpe magis delectatur, & loca deligit, quibus coli vult. Quare, nullo hominum admovente manum, crux altera die Paderborna in Ecclesiam Hegensdorfianam relata constitit. Eo post majori hominum accessu, cœlesti miserorum ope, & donariis locus ob crucis venerationem frequentatus cultusque fuit; uti id vetustis Buranorum monumentis traditum accepimus.

Ex Urbe Burana & vetustis doctum. P. Mauricii. Miraculoſe Crucis Hegensdorfianæ repertæ initia

Sub exitum hujus anni abiit e mortalium vita Everhardus Monasterienſis Episcopus, octavo videlicet Decembris, quem diem facti Monasterienſes postridie Ambrosii consignant; ut falli dixeris Levoldum, qui mortem ejus ad sequentem annum retulit; aut certe alius mensis obitus adsignandus erit, quando anno sequenti festo Philippi Successor electus, qui eodem anno, ut post referemus, cum Episcopo nostro emptionem castri Wevelsburgi transegit. Virum extra controversiam magnum appellat Crantzius, Everhardum, qui in rebus arduis utramque fortunam expertus

Mors & gesta Everhardi Episcopi Monasterii

us, per xxv annos multa præclare gefit pro Ecclesia sua. Nam præter bella, quæ necessitas imperavit cum urbe, cum Teclenburgenfi & Marcano Comite, emptum ab eo Boeslariæ castrum pramunitumque, instaurata Saffenberga, acquisita pretio a familia Asbecensium nobilium iudicium Alense, & Sandwel in Satrapia Horstmarienti; præterque multa prædia ære comparata, Wenterswich in Twentia pagum etiam non ignobilem emptum patrimonio Ecclesiæ suæ adjecit. Et, quod omnium operum ejus pulcherrimum, fuit disciplina Ecclesiastica in clero severus affertor; quam in rem annuas synodos nemo eo præfule diligentius celebrare visus. Extant multa ejus decreta. Inter quæ & illud reperio de ægris & morituris. *Præcipimus ut sumpta Eucharistia sacerdos habeat calicem paratum cum vino & aqua, nempe ad ablutionem sumendam. Quo confirmari videas, quod antiquissimi moris fuit per Saxoniam, & Germaniæ provincias, Eucharistiam non nisi sub una specie ægris præbitam fuisse. Igitur postquam integerrima vita exemplum omnibus præceptionibus & laboribus addidisset, pie excessit. Corpus honorifico tumulo, quod in medio Cathedralis Ecclesiæ adhuc visitur, illatum, paucis ex tanta scriptorum desidia res ab eo gestas e*

priscis non nemo hoc rudi versu complexus.

Castra, viros, jura, statuo, paro, prædia, rura.

A morte Everhardi magnum & longum satis inter Canonicos certamen de Successore subrogando, turbavitque eligentium animos Everhardus Marcanus Comes. Huic postquam Everhardi Episcopi mors renunciata est, cum magno militum & militarium virorum agmine Monasterium accessit; multumque coram laboravit pro Henrico a Wildenberg Werthinenfi Abbate vacuæ Monasteriensis Cathedralis imponendo; qua tamen spe & labore frustratus est; quando post longam disceptationem Canonicorum, omnium suffragiis conspirantibus, IV Calend. Maji Otto Comes Ritbergensis, ac Præpositus Paderbornensis Ecclesiæ, Ottonis Episcopi nostri ex fratre nepos, Monasteriensis Episcopus deligitur. Quanto Westphaliæ emolumento, & communi omnium gaudio hæc electio processit, quod jam tres consanguinei Episcopi Otto Paderbornensis, Ludovicus Osnabrugensis, atque Otto Monasteriensis ex una animorum armorumque conspiratione aspicerentur; tantum dejecit, infregitque Marcanum Comitem juratum Episcoporum hostem, & depopulatorem Westphaliæ.

Cui electio ne Clari successit Otto Ritberg, Præpositus Ecclesiæ Pad.

Infectus iterum Westphaliæ Comes Marcanus.

Annus Christi 1301.

Bonifacii VIII. Pont. 7. Alberti Reg. 4.

Ottonis Ep. Pad. 24.

Sisfridus Presbyt. Chr. Colm. Bish. Austr. Treibem. in chron. Hirjan. Broover. in annal. Treib. Ludolus. Albertus bellum inter Archiep. Electoribus.

Albertus Cæsar est anno superiori ab armis deterritus, altero tamen hoc anno tribus Electoribus Gerharo Moguntino, Wigboldo Colonienfi, & Diethero Trevirenfi bellum intulit; seu quod hos federatos inter se formidabilesque sibi deprehendisset, seu quod Pontifex literis ad tres hosce Electores in Aprili datis jussisset monere Albertum, ut Romæ se fitteret ad dicendam causam aditi Imperii. Ob id Archiepiscopi ausi consilia agitare de exaucterando Alberto; quibus ille succensus bellum acceleravit; quanquam alia causa belli prætexta, vatro, ut inquit Browerus, consilio ex teloniis, quæ Albertus ab Archiepiscopis repetebat, ut in ærarium publicum inferret. Ad quæ responsum ab Electoribus; telonia se antiquorum Cæsarum beneficio pos-

fidere, eo nec juri suo cedere velle; si quid vero controversiæ inter se & ipsum intercederet, id ad Palatini Rhæni iudicium primo deferendum esse. Non his acquievit Albertus Rex, scriptisque ad Pontificem literis accusat Archiepiscopos, intolerabili mercatorum & populorum onere intendi ab iis vectigalia ad Rhenum. Inde confusus causa exercitum contrahit ex Austria, Suevia, Alfatia & Franconia, tractique ex inferiori Rheno in societatem belli per Marcanum, infectum Episcopis Comitem, Juliacensis, Ludovicus Arabergæ, aliique Comites ac Dynasta.

Rex postquam ad Rhenum descendit, primum Palatinum Archiepiscopis federatum aggressus est; qui terrore armorum victus Regis arbitrio se per-

Otto Ep. comparat Ecclesiæ suæ Cæsarem Westphaliæ.

permisit. Inde vis belli versa in Moguntinum, expugnatoque ad vi Calend. Octobris Bingio munitissimo oppido, militum spoliis grassatum per Moguntinum agrum.

Moguntinus in has angustias coniectus, implorat opem Wigboldi Colonienfis Archiepiscopi, & ut coram de bello tractarent, evocat ad castrum quoddam; ubi dum ex federe de sociali bello adversus Regem tractatur, & inter epulas Colonienfis auxilia detrectat, quod Marcanum Westphalicum Ducatum, Juliacensem vero Dicecesin trans Rhenum diceret invasisse, quibus hostibus sibi primum occurrendum esset; ita succensus est Moguntinus, ut Coloniensem decerneret captivum in castro detinendum. Id cum amici indecorum & contra jura hospititatis esse dicerent, liberum ab se dimisit; nec multo post Moguntinus armis obrutus sese ad Cæsaris voluntatem accommodavit.

Interea Marcanus per Westphalia ducatum erupit, captoque & diruto Rodenbergo castro, copias Juliacenfi jungit, fusoque Archiepiscopi milite Leggenichum expugnat. Pari clade Hunoldus Plettenbergius Archiepiscopi Marchallus e castro Hovenstadienfi in Marchiam progressus, ab Hammonienfi Satrapa rejicitur. His malis pressus Wigboldus Archiepiscopus luctabatur cum ancipiti fortuna.

Et Pontifex postquam didicit vacillare Archiepiscoporum potentiam, commutata consiliorum scena, Albertum ex Cardinalium sententia Cæsarem appellavit, pollicitus etiam, si Romam accederet, solemni ritu coronaturum.

Meliori consilio Westphaliae Episcopi extra hasce turbas se continebant; magisque Diceceses suas parcimonia vitæ & œconomia studio, quam alii armis auxere. Quos inter Otto Episcopus noster castrum Wevelsburg cum ampla simul jurisdictione & possessione bonorum patrimonio Ecclesie sue adjecit. Vetus castrum, quod ab Hunnis primum præmunitum dicitur, multis exinde annis Comitum Arensbergensium fuit possessio, a quibus ad Comites Waldecenses transit: ab his demum

hoc anno certa pecunia summa emit Paderbornensis Ecclesia, quam Otto Episcopus noster numeravit; & quia potentis Dynastæ manu ad servandum castrum opus erat, media pars castri Bartholdo nobili viro de Buren clientelari beneficio data est. Id vero uti per Ottonem Monasteriensem Episcopum, Ottonis Episcopi nepotem, & Simonem Comitem de Lippia tractatum sit, asserent hæc vetustatis tabulæ.

Nos Otto Dei gratia Monasteriensis Ecclesie Electus & confirmatus, ac Simon nobilis Dominus de Lippia, universis presentia visuris & auditoris cupimus esse notum, quod translato castro de Wevelsburg per nostrum nobilem Comitem de Waldeck in Ecclesiam Paderbornensem, de voluntate & consensu hæredum suorum, cum omni jure, quod idem Comes se habere dicebat in eodem, inter venerabilem Patrem D. Ottonem Paderbornensem Episcopum nomine prædictæ Ecclesie sue, & Bertholdum nobilem juniorem de Buren, per Nos de consensu parentum prædictorum talis est ordinatio instaurata, videlicet quod præfatus Bartholdus & sui hæredes medietatem prædicti castri ab Episcopo Paderbornensi qui nunc est, & pro tempora fuerit, nomine jam dictæ Ecclesie jure homagii recipient & perpetuo possidebunt; Præfatus etiam Bartholdus & sui hæredes dictum castrum expensis vigillum & custodum portarum, una cum Episcopo & Ecclesia custodient, & custodiri æqualiter procurabunt, æquali jure portarum clavibus utendo; Episcopus quoque prælibatæ Ecclesie ipsum Bartholdum & suos hæredes in omni jure eorum conservabit, & permittet eosdem in jure suo libere permanere; e converso Bartholdus & sui hæredes facient fidelitatem, & debita servitia Episcopo & Ecclesie prædictæ, prout de jure tenentur. In præmissorum testimonium, fidem & firmitatem sigilla nostra cum sigillo sæpediti Bartholdi presentibus duximus apponenda, & ego Bartholdus prædictus sigillum meum presentibus apposui in testimonium præmissorum. Datum Anno Domini MCCC. Feria quarta post assumptionem Beatæ Mariæ.

Per hæc pacis studia Comites quoque Pirmontani Hermannus & Hil-

Comites Pirmontani decimas

Huxtariens-
ses cedunt
Abbati Cor-
beionfi.

deboldus fratres decimas Huxtariensis
Oppidi, remissa lite, ultro cessere
Henrico Corbeionfi Abbati & Coeno-
bio, quod publicis quoque literis per

Albertum Comitem Swalenbergensem
ceterosque nobiles pridie natalis Virgi-
nis transactum habemus.

Annus Christi 1302.

Bonifacii VIII. Pont. 8. Alberti Caesaris 5.
Ottonis Ep. Pad. 25.

Albertus
Argent.
Annal.
Colmar.
Cbron.
Colmar.
Gelenius:
in m. s.
Luvoldus
Cbron.
Marcanus
Caesar Colo-
niensem
Archiep.
ad pacem
inveniam
cogit.

Compresso Moguntino, & in gra-
tiam recepto, Albertus Caesar anno hoc
exercitum duxit adversus Coloniensem
Archiepiscopum, quem aliquanto acer-
bius aggressus, castris inter Bonnam &
Coloniam ad Rodenkirkam explicatis;
ubi cum Moguntino Archiepiscopo,
ceterisque Principibus & Episcopis
haesit ab exeunte Julio ad festum D.
Martini; militi interim permessa liber-
tas grassandi per totam Coloniensem
diocesin; creditique fuere Colonienfes
Cives Caesarem adversus Archiepisco-
pum inflammasse. His calamitatibus
adaectus Archiepiscopus iniquis condi-
tionibus componere cum Caesare, telonia
quaedam remittere, oppidum Tolpia-
cum cum territorio dare in pignus Ger-
hardo Juliacensi Comiti, urbi Coloni-
ensi privilegia, jura, & telonii immu-
nitatem, uti Caesar ea dictabat, conser-
vare intacta. Quemadmodum haec
publicis tabulis consignata coram Mo-
guntino Archiepiscopo, Emicone Fri-
tingensi, Sifrido Citizensi, Episcopis:
Theodorico Clivenfi, Gerhardo Julia-
censi, Eberhardo Catzenelenbogi Co-
mitibus, ceterisque proceribus Caesari
in castris presentibus. Ad hunc quo-
que modum Trevirensis Archiepi-
scopum adoratus est; nam ut in Anna-
libus Colmarientium perscriptum est.
*Albertus Rex Romanorum Trevirensis
ciuitatem obsedit, Archiepiscopum op-
pugnauit, habuitque in exercitu suo qua-
draginta equos phaleratos, & hominum
multitudinem infinitam.* Tribusigitur
Archiepiscopis & Electoribus ad obse-
quium redactis, Rhenum navigiis &
mercimoniis liberum fecit: palam etiam
elocutus, se brevi in Hollandiam &
Flandriam peruenturum. Quanquam
hic ille annus sit, quo Flandria de Gal-
la triumphauit: victus enim Franco-
rum Rex a Flandriae Comite praelio illo
memorabili ad Corbacum, quo supra
xx millia Francorum caesa, ac hos no-
bilitatis amissa.

At neque hoc anno Westphalia in-

ter Teutonicos montes extra bella fuit. Castrum
Engeren in
Ottrone Ep.
& aliis op.
pugnatur.
Nam castrum Engeren, vetustissima
Widekindi fedes, quod ad eum diem
praemunitum constitit, ab Episcopo
nostro, Ludouico Osnabrugensi, &
Rudolpho Mindensi Episcopis, simul-
que a Comite Ravensbergensi iunctis
armis obsessum. Extant enim apud
nos hac super re antiquitatis literae hoc
anno consignatae, quibus Otto Episco-
pus noster Comiti Ravensbergensi affini
suo partem captiuorum civium Her-
vordensium donat.

Haec nimirum expugnatio castrum Erronius
in clera.
Crantz lib.
Metrop.
c. 52.
Piaerius
in clera.
Lipp. 2. h.
Gen. 5.
Angerani, quam in Ludouico suo E-
piscopo celebrat Ertwinus. Id quia Si-
mon Comes Lippiensis infidebat, mul-
tisque ex eo praedis & iniuriis infectus
erat vicinis, conspirare tres illi Epi-
scopi cum Ravensbergensi Comite, ca-
ptusque Simon Lippiensis Comes (seu
in alio praelio congressu) tractusque a
Ludouico Episcopo Osnabrugum, &
in castrum Buckium coniectus; nec
prius e carcere solutus, quam cum fi-
lio Bernardo Praeposito Paderbornen-
sis Ecclesiae juraret, castrum Engerani e-
uersionem. Rheda quoque arcem, ex
qua Widenbrugeses diuexabat, intra
quindecim dies nudaret munimentis
suis, nullumque exinde castrum Epi-
scoporum locis finitimum muniret; de-
mum pro illatis damnis 4000 marca-
rum penderet. Vates huius rei fuere
Otto Teclenburgicus, Joannes Bent-
hemii, Albertus Swalenbergae Comi-
tes: Balduinus de Steinfurdia, & Otto
de Ahus nobiles: Burchardus de Strom-
berg, Bernardus de Beveren, Gotschal-
cus Ducker, Dethmarus Retberg,
Wulthardus de Malgarda, Fridericus
de Hoerde milites. Transacta hac
refert Ertwinus anno demum 1305,
quo tempore primum e captiuitate la-
xatus fuerit; ita antiquissimum illud ce-
leberrimum Widekindi castrum Angera-
num, uti nunc e rudibus suis adhuc
conspicitur, solo aequatum.

Otto

Conuenit
inter Otto-
nen Ep. & d
Comitem
Swalenber-
genf. de ca-
stro Abben-
hufen.

Erronius
in clera.
Crantz lib.
Metrop.
c. 52.
Piaerius
in clera.
Lipp. 2. h.
Gen. 5.

Otto præterea Episcopus noster, qui nihil impensius habuit, quam cum vicinis bonam amicitiam colere, firmeque dicecesin adversus incurfiones, pactus cum Alberto Swalenbergensi Comite ac filio ejus Henrico præmunire castrum Abbenhusen, convenitque viginti utriusque partis militibus firmare adversus omnes circum hostes; qua tamen lege excepti Otto Monasteriensis Episcopus, & Waldecensis Comes, quod his literis conventum.

beati Clementis. Anno Domini millesimo trecentesimo secundo.

Warburgum interim Otto Episcopus noster profectus, festum Pentecostes ea in urbe egit; ubi in pervigilio ejus festi, renovato Alexandri IV Pontificis diplomate, defensionem Bredelariensis Cœnobii, dicecesis nostræ, ferventi animo suscepit: pœnasque anathematis distinxit in eos, quotquot religiosos ejus Cœnobii aut spoliis, aut aliis injuriis hæcenus inquiete tractarint; ac nisi intra certum tempus cum Cœnobio ex æquo componant, jubet extinctis luminibus per vicinas Ecclesias nominatim denunciari. Quæ tum pœnæ factæ, vigente Ecclesiæ disciplina, plus quam arma adversus rebelles valebant. Quam in rem proderit ipsius Ottonis Episcopi literas, quibus Pontificis diploma includitur proferre.

Otto Ep. defensio non Cœnobii Bredelariensis suscipit.

Convenit inter Otto- nem Ep. & de Swalenberg, Comitum Swalenberg, genf. de ca- stro Abbenhusen.

Nos Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus, Albertus Comes ac Henricus filius ejus, nec non veri hæredes eorumdem recognoscimus, ac tenore præsentium publice præsentamus, quod in loco sive fundo nostro Abbenhusen castrum & oppidum edificabimus conjunctim, & æqualibus expensis illud similiter firmando perseveranter, prout nobis & Ecclesiæ Paderbornensi melius & utilius videbitur. Nec aliquis nostrum alium in bonis, jurisdictionibus, juribus, vel aliis quibuscumque archabit, vel impediet quoquo modo. Item nobis ad invicem & vicissim contra quoslibet nostros adversarios & injuriatores præstabimus mutuam auxilium & juvamen. Venerabili tamen Domino Monasteriensis Ecclesiæ Episcopo pro parte nostri Episcopi Paderbornensis, & nobili viro Ottone Comite de Waldecke pro parte nostri Comitum de Swalenberg prædictorum exemptis & exclusis. Præterea viginti milites & famulos ex utraque parte statuimus, qui custodiant Castrensem, quæ Burchhōde dicitur, promittent hinc inde firmiter observari. Si vero aliquis istorum decesserit, alius substituatur loco sui. Insuper si aliqua controversia inter nos, Episcopum prædictum, Successores nostros, vel Ecclesiam Paderbornensem, ac nos Comites prædictos de Swalenberg, vel hæredes nostros contingeret, quod absit suboriri, prædictum castrum & oppidum, & in eis habitantes nobis æque communes erunt, nec alicui nostrum plus debito & consueto specialiter adhibebunt. Hæc omnia & singula promittimus nos Episcopus Paderbornensis prædictus pro nobis & Ecclesiæ nostræ sub sigillis nostro & Ecclesiæ. Et nos Comites sepe dicti pro nobis & hæredibus nostris sub nostris sigillis facere, & inviolabiliter observare. Datum in die

Nos Otto Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus. Notum facimus ac tenore præsentium publice protestamur, quod literas sanctissimi Patris ac Domini Alexandri quarti summi Pontificis vidimus sub vero stylo, filo, & bulla non cancellatas, non abollitas, nec in aliqua sui parte vitiatas, & eas reverenter accepimus sub hac forma. Alexander Episcopus Servus servorum Dei venerabilibus fratribus, Archiepiscopo Moguntinensi, & ejus suffraganeis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpositis, Archipresbyteris, & aliis Ecclesiarum Prælati per Moguntinam provinciam constitutis salutem & Apostolicam benedictionem. Non absque dolore cordis & plurima turbatione didicimus, quod ita in plerisque partibus Ecclesiastica censura dissolvitur, & Canonice sententiæ severitatis vis enervatur, ut viri religiosi, & hi maxime, qui per sedis Apostolicæ privilegia majori donati sunt libertate, passim a malefactoribus suis injurias sustineant & rapinas, dum vix invenitur, qui congrua illis protectione subveniat, & pro fovenda pauperum innocentia se murum defensionis opponat: Specialiter autem Dilecti filii, Abbas, & fratres Monasterii de Bredelare Cisterciensis ordinis Paderbornensis dicecesis tam de frequentibus injuriis, quam de ipso quotidiano defectu justitiæ conquerentes, universitatem vestram literis petierunt

tierunt Apostolicis excitari, ut ita videlicet eis in tribulationibus suis contra malefactores eorum prompta debeatis magnanimitate consurgere, quod ab angustiis, quas sustinent, & pressuris, vestro possint præsidio respirare. Ideoque universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, atque præcipimus, quatenus illos, qui possessiones, vel res, seu domos prædictorum fratrum irreverenter invaserint, aut ea injuste detinuerint, quæ prædictis Fratribus ex testamento decedentium relicta sunt, seu in ipsos fratres vel ipsorum aliquem contra Apostolicæ Sedis indulta sententiam excommunicationis aut interdicti præsumpserint promulgare, vel decimas laborum de terris habitis ante concilium generale, ante quod susceperint, ejusdem ordinis instituta, quas propriis manibus aut sumptibus excolum, seu nutrimentis animalium suorum, spretis Apostolicæ Sedis privilegiis extorquere monitione præmissa, si laici sunt publice candelis accensis singulis in Diocesisibus & Ecclesiis nostris excommunicationis

sententia percillantur: Si vero Clerici vel Canonici regulares seu Monachi sunt, eos appellatione remota ab officio vel beneficio suspendatis, neutram relaxaturi sententiam, donec prædictis fratribus plenarie satisfaciant, & tam Laici, quam Clerici seculares, qui pro violenta manuum injectione in fratres eosdem vel ipsorum aliquem anathematis vinculo sunt innodati, cum Diocesani Episcopi literis ad sedem Apostolicam venientes ab eodem vinculo mereantur absolvi. Datum Laterani VIII Calend. Martii, Pontificatus nostri anno septimo.

Hujus igitur auctoritate mandati amonemus universos ac singulos nostræ Diocesis, cujuscunque conditionis vel status existant, ut taliter cum prædictis viris religiosis nobis in Christo dilectis componant, si quicquam disponere habuerint cum eisdem, ne contra eos virtute presentium literarum procedere compellantur. Datum Warberg in vigilia Pentecostes. Anno Domini Mille-simo CCC secundo.

Annus Christi 1303.

Bonifacii VIII. Pont. 9. Alberti Cæsaris 6.
Ottonis Ep. Pad. 26.

Siffridus
Presbyt.
Annal.
Colmar.
Albert.
Argent.
Cæsar mo-
vet contra
Wencesla-
um Regem
Bohemie.

Cæsar sub initium hujus anni Thuringiam ingressus, Merseburgi Principum conventum festo S. Sebastiani indixerat. Quo dum magno procerum comitatu accinctus iter intendit, bello, quod Wenceslaus Rex Bohemiæ commoverat, revocatur. Belli quidem hujus causa levis ob fodinas auri argenticque indicio monstratas magis quam repertas: sed magnis utrimque animis magnoque apparatu ad arma processum. Auctor est Sifridus presbyter, Bohemiæ Regem ad id bellum inflammatum esse a tribus Electoribus, Moguntino, Coloniensi, & Trevirensi adversus Cæsarem; ac Moguntinum palam jactitasse, se plures adhuc Cæsares in sua pera habere; tanquam Alberto haud secus, quam Adolpho Regi exaurationem minitari ausus, & Wenceslaum Regem Bohemiæ vellet subrogare Cæsarem. Ita urebat prioris anni castigatio Archiepiscopos. At Cæsar his contemptis cum valido exercitu intravit Bohemiam; quanquam non alio operæ pretio, quam quod per aliquot hebdomadas agros vastando percurre-

rit; cumque Wenceslaus Rex militem suum intra oppida, & castra contineret, nec prælii copiam faceret, bellum id altero anno casu quoque eventu peritum.

Inter hæc Westphaliam rursus turbabat Everhardus Marcanus Comes, tractoque in societatem armorum Ottonis Monasteriensis Episcopo, primo Hermannum Bredevordæ Dynastam, Wigboldi Coloniensis Archiepiscopi affinem, adoritur; expugnataque Bredevordæ, munitissimo inter paludes castro, tam suo, quam Episcopi præsidio firmat. Indigne id tulit Wigboldus Archiepiscopus, contractisque copiis Dorstenam usque processerat, affini opem laturus; cum Bredevordam captam, Comitumque cum Monasteriensis Episcopo in acie se ostentantem intelligit; pactus ergo inducias ab arma recessit. Hæc sine superioris anni agebantur; cum Marcanus rursus media hieme profilit ad arma. Archiepiscopus, ut furibundum hunc hominem tandem compeceret, susatum cum copiis

Wigboldi
Archiep.
Colon. pin-
mor,

Comes
Marensis
Archiep.
Colon.
terris in-
stat.

piis suis intrat, ex metropoli Westphaliae & mediullio Marchiae bellum omnibus viribus gesturus. Ea in urbe dum Landgravii Hassiae & Henrici Comitis Nassaviae, quos una cum civibus Sufatenibus in societatem armorum sibi junxerat, auxilia expectat, Marcanus congregato veteranorum suorum militum exercitu, castra Bodericae metatus est. Inde in conspectum urbis Sufatenfis progressus, Archiepiscopo insultat. Is, quia viribus impar, intra mœnia se continuit. Marcanus & morae impatiens, & pressus inopia stipendiorum, quae miles flagitabat, exustis circum villis, dissolutum exercitum in oppida & castra reduxit. Quo comperito, Archiepiscopus Hovestadium recipit, instauratque. Paribus inde armis mutisque depradationibus decertatum; quibus cum Unna ad Luppianam multaque Marcani villae flammis absumerentur, nec alius quam alternorum spoliolum fructus esset, Marcanus se ad inducias deduci passus est.

Wigboldi
Archiep.
Colon. pia
mors.

Bellum hoc mors Wigboldi Archiepiscopi mox abruptit; cepit enim integerrimus praesul per ultimos Quadragesima dies fatali morbo urgeri in mortem, quo in pervigilio Paschae etiam absumpta est vita. Ac memorabile de illo fuit, quod cum saepius extremis vitae diebus noxas conscientiae expiaret confessione, caelestique Eucharistiae cibo reficeretur, monereturque a sacerdote, qui illi a confessionibus aderat, non illa sacramentorum frequentia opus esse. Sinite, inquit, me hoc vitatico pascere animam, quo facilius mihi securiorque ad immortalem vitam aditus paratur. Hac caelestium meditatione, his pietatis operibus compositus in mortem sanctissime excessit Sufati, humatus in Basilica S. Patrocli. Praesul integritate vitae, doctrina, prudentia, ac fervore religionis egregius, gesto in quintum annum Archiepiscopi munere. Extant praeclaræ ejus constitutiones ad cleri populique mores formandos inter synodorum Colonienfium

statuta; interque cetera, ne quis plura Sacerdoria pluresque praeter unam dignitates sine singulari Pontificis indulgentia possideat. Bella quae gessit, defensionis & necessitatis fuere viro, qui ex toga, si temporum iniquitas ferre potuisset, quam ex sago Archiepiscopum agere maluisset.

Per id tempus Otto Monasteriensis Episcopus infestum dicecesim suam Dynastam Hermannum Lonensem aggressus, Statonam ejus oppidum arcemque longa obsidione fatigavit; id quod prodicione mulieris, quae ex oppido profuga ob annonae angustias detexit, expugnatum refertur.

Otto Ep.
Monast.
Statonam
capit.

Diversis interim studiis Otto Episcopus noster amplios decimarum redditus, quos in pago Illtendorp prope Lemgoviam olim LXXX marcis ab Episcopo Paderbornensi emptos Bernardus de Brackele & Burchardus de Assenborg milites possidebant, libere permittit Coenobio Marienfeldensi venditione transcribi, remisso jure proprietatis, quod in eas decimas habebat Episcopus. Id quia consensu Capituli factum, adscripti etiam testes, *Henricus Decanus, Bertholdus Praepositus S. Andreae ad orientem, Georgius Thesaurarius, Heydenricus Cantor, Ludolphus Marschallus, Wilbrandus de Buren Canonici, ceterique e nobilitate.* Actum Paderbornt Anno MCCCIII pridie Catharinae Virginis. Videas hic rursus ex Carolinis hujus Ecclesiae decimis, tanquam ex sacro quodam thesauro, Monasteriorum donationes fieri, primumque illud Caroli M. patrimonium, quod in decimis potissimum constituerat; distrahi magis quam ad matricem Ecclesiam repeti, quas nobiles passim aut pignore aut clientum beneficio possidebant, omninoque mihi persuaserim, vetera monumenta perscrutans, omnes passim jumentorum, & frugum decimas per Saxoniam Caroli M. dono Episcoporum fuisse, quae tanta prodigalitate Episcoporum ad Laicos pervenere.

Decimas in
Illtendorp
permittit
Otto Ep.
transcribit
Coenobio
Marienfeldensi.

Annus Christi 1304.

Benedicti XI. Pont. I. Alberti Caesaris 7.

Ottonis Ep. Pad. 27.

Hæsit a morte Wigboldi Archiepiscopi suspensa Westphalia; cujus obi-

tum Crumbachius ad superiorem annum, uti & Levoldus visus est scribere;

re; Gelenius ad annum 1306 retulit. Ego cum Siffridum presbyterum inspicerem, reperi mortem ejus ad annum 1305 referri, conjungique cum morte Gerhardi Moguntini Archiepiscopi, quem eodem simul anno obiisse memorat: at cum Moguntinus, teste Trithemio, Serrario, aliisque, hoc anno excefferit e vita, eodem Colonienfis mortem referendam opinor. Quoquo tandem anno excefferit, mortem ejus haud leve diffidium excepit; quando ab aliis Canonicis Henricus Virneburgicus majoris Ecclesie Colonienfis Præpositus; ab aliis Bernardus Westerbergius, Sifridi Archiepiscopi frater, Bonnenfis Præpositus electus; ab aliis vero Wilhelmus Juliacenfis Comes, Præpositus Trajectenfis Ecclesie postulatus. Hi cum pari jure inter se disceptarent, res ad Benedictum XI Pontificem, qui superiori anno Bonifacio successerat, delata est, ab eoque Juliacenfis, odio Regis Gallie, adversus quem cum Flandris Dux militie pugnabat, Archiepiscopus nominatus fertur; quanquam

Mortem Wigboldi Archiep. Colon. ex. cipiant diffidia in electione successoris. *Levoldus in chron. Chron. Col. Belgii. Meterns Lib. 10. Annal. Fland.*

brevi ejus dignitatis usura. Quippe haud multo post in prælio Pabulano cæsus a Gallis occubuit, digna Clericorum militantium pena; eoque nec in factis inter Archiepiscopos numeratus. Vacua interim per unum & triginta menses sede, demum Clemente V Pontifice, Henricus Virneburgicus renuntiatus Archiepiscopus.

Certior Gerardi Moguntini Archiepiscopi ac Metropolitanus nostri obitus ex hoc anno traditur, quem in sella conclavis sui sedentem mors V Calend. Martii oppressit, præfulem ingentis animi, qui plura turbulentius quam felicius molitus, sagum militare antetogam habuit; ideo nec ullum vestigium rerum sacrarum in hac provinciali ejus diocesi ab eo relictum reperio. Nec magna cum illo Ottonis Episcopi nostri familiaritas, viri, qui ex dispari ingenio & publice quietis amans, & sacris potissimum curandis vitam impendit.

Gerhardi Archiep. Mogunt. Subitaneus, Obitus, Trithem. in chron. H. Serrar. Chron. Mogunt. Brafschius.

Beneficentia Ottonis Ep. & Communitatis de Everlein in Cenobium Gersdentic.

Annus Christi 1305.

Clementis V. Pont. 1. Alberti Cesaris 8. Ottonis Ep. Pad. 28.

Starr. Henricus. Rehdorf. Trithem.

Annus dehinc, qui consequitur quintus hujus seculi, mortuo Benedicto XI, novum Pontificem dedit Clementem V pridie Pentecostes electum, natione Gallum; qui ex Burdegalensi Archiepiscopo ad Apostolicam cathedram provectus, eam Roma primum Avinionem in Franciam transtulit, ubi annis hæsit amplius 70 non sine offensa Numinis, & magno Italiae incommodo.

metropolitanus noster multo prudentius ac moderatius quam superior, Archiepiscopatum per xv annos administravit; erat enim vir doctus ac magnificus, ut Trithemius inquit, & Pontificatu illo dignus, qui multa utiliter per synodos ad Cleri populique disciplinam instaurandam constituit.

Sifridus Frabyr. Albertus. Argens. Cesar filius un. f. Rudo. phani. Henricus Resgen dar.

Henricus Virneburgicus Ecclesie Colon. & Petrus Aichtzpel Moguntinæ Antistites a Clemente Pont. dati.

Ab hoc Pontifice duo Archiepiscopi dati, Colonienfis Henricus Virneburgicus, rejecto Reinhardo Westenburgio; Moguntinis Petrus Aichtzpelus in Treviris ortus, idemque Basileensis Episcopus; quem cum Henricus Lutzenburgicus Comes ad Clementem Pontificem misisset, sollicitatum pro Balduino fratre in sede Moguntina collocanda, Pontifex Petrum Moguntinum Archiepiscopum renunciavit; multumque ad hoc valuit, quod Pontificem tum gravi morbo decumbentem, ut medica artis peritus erat, valetudini restituisset. Hic igitur Metro-

Publicis licet a bellis quiesceret Germania, non defuere tamen privata inter Westphalos. Otto enim Monasteriensis Episcopus, incertum ex qua causa, Comitis Marcani militem ex castris Bredevordia, quod partito inter ipsos præsidio infestum diximus, ejecit. Quo excitus Marcanus, arma diocesi Monasteriensi intulit, Dulmaniamque subegit; contra Episcopus castrum Rickelsmulam ad confinia Marchie copiis novis construxit, ex eoque multum infestavit Marcanum. Non tulit id Marcanus; castrum obsidione incingit; ad quam solvendam dum Otto occurrit, peditatu segnius consequente, Marcanus se abjecit ad conflictum. Stabat utrimque acies modice fossa dirempta cum

Novus inter Ep. Marcani & Comitem discordia & pugna.

Chr. Colon. Levoldus. Archiepisc. Colon. Itudium pro bonis Ecclesie fidei repetendis.

cum per arbitros in certas pacis leges conventum, quibus Dulmania reddita Episcopo, Bredevordia cessit Marcano, & castrum novum imperatum destrui, ut magnifice pro suo Marcano Levoldus. At si Monasteriensium fastos consulas, Ottonem illi multis victoriis contra Marcantum celebrem memorant, a quo ferox tandem Comes fractus armis, iustusque victi instar feuda ab Episcopo recognoscere, & clientem D. Pauli se profiteri.

Otto Episcopus Paderbornensis, quod videret ex senio vitam suam ad ultimam sensim lineam decurrere, nihil consultius habuit, quam piis largitionibus in egenos & religiosos collatis sibi Deum benigniorem reddere. Quam in rem cum alia ex hoc anno sint vestigia ex antiquitatum literis, tum maxime Gerdensi Virginum Cœnobio ex

consensu Capituli ampla fructuum dona fecit, simulque Parochiam Dalhusanam in Borcholt & Beverungen cum proventibus & oblationibus transtulit ad Præpositum Gerdensium Virginum, quod sibi persuasum haberet, curam animarum impensius a religiosis illis viris tractandam, quam hæctenus observatum fuerat.

Accessere ad hanc Episcopi liberalitatem Otto Comes de Everstein, eisque fratres Ludovicus & Fridericus, ipsamque villam Dalhusanam cum aquis piscuis, campis & nemoribus Ecclesie Gerdensi donavere, amore, ut inquit, Dei, venerabilisque Martis suæ Mariæ; quemadmodum hæc donationis literæ V. Julii, Anno Mcccv, multis testibus consignatæ sunt in Pollis ad Visurgim, ubi Eversteiniorum Comitum sedes memoratur.

Annus Christi 1306.

Clementis V. Pont. 2. Alberti Cæsaris 9.

Ottonis Ep. Pad. 29.

Fruebatur adhuc Germania tranquillitate sua, Alberto Cæsare jam in nonum annum imperante, cui & hoc anno ex morte Wenceslai III Regis Bohemæ oblata opportunitas filium suum evehendi ad solum regni ejus. Quippe cum Wenceslaum regium juvenem & nondum coronatum Bohemi quidam nobiles perfide interemissent, Cæsar cum pro auctoritate sua ac veteri jure sibi vindicaret Reges Bohemæ dare, valido cum exercitu intravit Bohemiam, filiumque Rudolphum Ducem Austriae, data ei in uxorem Wenceslai vidua, Regem Bohemæ renunciavit; itaque, ut Sifridus presbyter scribit, regnum Bohemæ ad Teutonicos translatum est. Quanquam, ut Albertus Argentinenfis retulit, Cæsar Bohemorum conspiratione prohibitus sit, quod juniore filie Wenceslai regnum deberi dicerent: & Cæsar quo minus filium suum postea introduceret, sua quoque funesta morte, quæ anno proximo secuta est, præreptus fuerit.

Fluctuabat inter hæc VVestphalia suis intestinis motibus; magnamque servandæ quietis spem afferre visus Henricus Virneburgius Colonienfis Archiepiscopus; qui postquam a Pontifice do-

natus pallio redierat ex Gallia in dicecesin suam, nihil antiquius habuit, quam Ecclesie disciplinam per bella collapsam restituere. Quam in rem provinciarum suorum Episcoporum synodum Coloniae habuit in Quadragesima. Multa sunt in ea salutaribus legibus sancita, quæ Colonienfium monumenta exhibent. Convocata deinde nobilitate & clientibus suis, quos inter & Marcanus affuit, cepit de castris, & Ecclesie bonis repetendis pertractare. Horum ope adjutus Lidbergam aliaque munitiora loca, quæ Ludolphus Dickius Canonicus ac præfectus occuparat, Ecclesie afferuit; ac tanquam majora etiam machinatus ex fago, antiquum cum Joanne Duce Brabantie, Juliacensi, Marcano, ceterisque Comitibus fœdus renovat.

Quæ dum magnis consiliis agitantur per Colonienfem Archiepiscopum, ingentibus turbis involvitur Otto Monasteriensis Episcopus, Ritbergenfis Comes, magno Ottonis Episcopi nostri ac patris dolore. Administrarat jam in sextum annum Otto Monasteriensis Ecclesiam, prospero omnium rerum successu; eoque majoribus animis integerrimus præsul cepit non modo

Otto Ep. Monast. a suis Episcopis patris ejiciatur.

Beneficentia Ottonis Ep. & Comitum de Everstein in Cœnobio sicut Gerdensi.

Sifridus Presbyter. Albertus. Argent. Cæsar filium suum Rudolphum Bohemæ Regem dat.

Chr. Colon. Levoldus. Archiepiscopus Colon. Itudium pro bonis Ecclesie sue repetendis.

modo corruptos cleri mores corrigere, sed & multa a Monasteriensi civitate reperere, quæ Everhardus antecessor Episcopus, magno Ecclesiæ suæ præiudicio, coactus permiserat. Quæ res quantam illi apud bonos laudem, tantam apud malos peperit invidiam atque odium. Latuit hic ignis aliquamdiu sub cineribus: mox levi motu concussus cum flamma erupit. Petebat Episcopus sacerdotium clerico suo a Canonicis principis Ecclesiæ; id cum illi ad Episcopi preces negarent, dedere proconsulis Rickii filio, juveni indigno. Obsticit Episcopus; qua opportunitate Canonici tanquam filii civium contemnerentur ab Episcopo, magistratum & cives concitant adversus Episcopum. Non his dejectus Episcopus synodum cleri cogit, in eaque multa cleri vitia perstringit, multaque sanxit adversus eos, qui aut per corruptelas ingressi essent sacerdotium, aut plura præter unum possiderent. Quibus illi magis offensi abeunt in factiones, multa criminando adversus Episcopum; quippe qui monetam adulterarit, dicecesin & clerum perturbavit, cives opprimerit, qualia concitati semel animi in pejus exaggerare solent; tantumque prævaluit malevolorum factio, & cæcus impetus, ut per summam audaciam Ottoni Episcopatum derogaret, & Conradum Comitem de Monte obruderet; tanquam accusatores simul iudices sui Episcopi dati essent. Appellabat ex præpostero hoc agendi modo Otto ad Henricum Virneburgicum, Coloniensem Archiepiscopum ac Metropolitanum suum; at ille, ut Levoldus etiam scribit, electionem Conradi Comitis probavit; seu quod Ottoni offensus ex bello, quod cum Marcano adversus Wigboldum Archiepiscopum gesserat; seu quod causam sui Præpositi patrociniis magis, quam justitiæ amore suscepisset. His malis circumventus Otto, cum se a Canonicis suis contra omnia jura humana & divina loco motum, nec a Coloniensi Metropoli auditum, nec ullius criminis convictum rejici videret, ad Pontificem appellat. Sed diu deliberatum, utrumne ipsè coram, an per Legatos in Galliam missos causam suam ageret apud Pontificem? amicorum hoc consilium erat, maneret in dicecesi, & armis se tueretur, ne per absentiam ejus æmulus introduceretur

Confugit
ad Clementem
Pontificem
in Gallias.

Comes Montium. Quorum neglecto consilio, Otto Episcopus iter ingressus, Pictavium se ad Clementem Pontificem contulit. Tum vero exultare Canonici, ex omnibus pulpitis Ecclesiæ confecta in Episcopum crimina promulgare, Nobilitatem trahere in partes Conradi Montium Comitis. Quo classico excitatus Marcanus Comes, Conradum montium Comitem ac pseudoepiscopum armata manu in dicecesin Monasteriensem introduxit. Hujus viribus Conradus subnixus loca, quæ Ottoni studebant, ad deditionem compellere: quotquot Ottonianarum partium erant, aut Clerici aut Laici, diris modis exagitare: honoribus, muniis, & fortunis exuere; inde tanquam verus Episcopus circumductus per Oppida & Castella, singulis privilegia & libertatem, quantum vellent, aut optarent, consignatis literis impertiri, nihil jura Cæsaris, nihil Canonum leges, & statuta patriæ, nihil dicecesis damna pensi habendo.

At Pontifex, audito coram Ottoni Episcopo, citatisque adversariis, post causam maturo Cardinalium consilio discussam, Ottonem Episcopum innocentem pronuntiavit. Hunc quia contra omnia jura exauctorassent, anathematis sententia perstrinxit Monasterienses Canonicos, quæ jussi sunt Episcopum suum recipere, damna sarcire, & quotquot vel ex Clericis, vel Episcopi ministris & præfectis in hoc facinus consilia & operam contulissent, ab omnibus dignitatibus, beneficiis, ac publicis muneribus in tertiam progeniem prohiberi, nisi suo decreto morem gerant. Hanc æquam Pontificis sententiam Levoldus Vechtensis Pastor, qui ab adversariis ejectus, Ottonemque suum Episcopum in Gallias secutus fuerat, in Germaniam retulit. Et quia veritus Monasteriensem dicecesin intrare, Paderbornam concessit, ubi diploma Pontificis, primum solemniter vulgatum, & ad publicos Ecclesiarum aditus suspensum fuit. Quæ res postquam Monasteriensibus Canonicis innouit, haud leviter percussi Pontificis fulmine, ad saniora consilia redire: missique sunt a Canonicis certi homines in Galliam, qui Ottonem Episcopum demulcerent, atque ad reditum in dicecesin invitarent. At ille, dum ad iter se parat, Pictavii

in

in
At moritur
in Gallias
Otto Ep.
ul
tu

Iste for
tassis a Deo X
punitus.

bu
ar
W
pe
L
qu
tu
fit
D
L
Su
or
du
ru
be

Otto Ep.
Paderb. do
mitionem
ocimus
ram - En
tordiana
rum Mari
tudensib
bis factum
comprobat

Dynastia
Schonero
bergenfis
ad Ottonem
Ep. Pad. &
Landgras
vio Hastie
emitar.

Littera Eccl.
& Pict.

in Gallis, tertio exilii sui anno, Christi videlicet 1308 festo D. Galli moritur, ubi in templo Prædicatorum honorifico tumulo illatus quiescit.

Otto Episcopus cum veneno, Alexandri coci sui perfidia præbito, extinctus creditus fuit: tum his calamitatibus a Deo punitus videri poterat, quod arma cum Marcano junxerit, quibus Wigboldum Coloniensem Archiepiscopum oppugnarat: quodque Dynastam Lonensem arce & oppido, omnibusque bonis exuerat; tamen has inter turbas, Statona expulsis Monasteriensibus, a Leonensi recepta, quam postea Dynasta una cum Bredevordie castro Ludovico Hassiæ Landgravio Ottonis Successori vendidit, eoque ad id pronior fuit, quod prole mascula orbatus, duas tantummodo filias reliquerit, quarum altera nobili Wulfio, altera lamberto à Langen denupta.

Otto vero Episcopus noster, qui per id tempus multum laboravit cum Ludovico Osnabrugensi Episcopo pro Monasteriensis sui consanguineo restituendo, piis, ut priori anno cœperat, studiis intentus, decimas Entorfianas, quas Henricus Comes de Sterneberg feudi beneficio habebat ab Episcopis Paderbornensibus, utroque Abbati & Cœnobio Mariæ campi dederat, sua quoque liberalitate ratas habet; id quod hoc anno Mcccvi Niehufii, Sabbatho post festum Paschæ transactum est.

Tam præterea constans inter Ottonem Episcopum nostrum, & Henricum Hassiæ Landgravium, filiumque ejus Joannem amicitia fuit, ut hoc anno convenerint in emptionem Dynastie Schonenbergensis, quam Conradus Schonenbergius utrique cum arcibus, oppidis, nemore Reinerswaldio, cæterisque, agris, villis, & prædiis vendidit summa pecuniæ, sicuti ab utroque collata est. Ita altera pars Dynastie cessit Landgravio & hæredibus ejus (quam tamen feudi beneficio ab Episcopo Paderbornensi caperent) altera Episcopo, & Paderbornensi Ecclesiæ integra permiffa. Quemadmodum id in castro ejus Dynastie Dreideneborge festo D. Bartholomæi transactum, & publicis tabulis consignatum est. Quo haud leviter patrimonium Eccle-

sie Paderbornensis Ottonis industria auctum est. Tantæ fuit auctoritatis per id tempus Otto Episcopus apud Landgravium & vicinos Principes: quem Corbeiensis & Huxtaria oppidum sibi, dum viveret, Tutorem deligere consultum habuerant.

Egerat hæcenus Simon Comes Lippensis vitam inter bella & spolia; sed exitu infelici; quippe bis cæsus, semel a Ludolpho Mindensi Episcopo haud procul Minda, iterum a tribus Episcopis & Comite Ravensbergensi; donec postremum etiam in triennii captivitate, ut diximus, traheretur. Ex qua solutus, ut hæc calamitates sapientibus esse solent meliorum consilia, cœpit & animum ad pacis studium & opera pietatis convertere; & Blumbergam Oppidum, postquam ex Engerano castro depulsus erat, condere; Lemgoviam primariam comitatus urbem nova urbe addita ampliare: Cœnobium & Ecclesias dotare. Ad hæc Cœnobium Virginum Lodhensè ex dicecesi Mindensi, in quo tenuiter vivebant, transtulit in novam Lemgoviam urbem; quam veteri multis privilegiis exornatam adjece- rat. Id vero uti auctoritate Ottonis Episcopi nostri, intra cujus jurisdictionem sacram Lemgovia, & totus ille comitatus Lippensis comprehenditur, simulque consilio Bernardi Præpositi nostri Simonis Comitis filii factum, hisce Simon Comes literis retulit.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis. Simon Nobilis de Lippia Dominus Omnibus hoc scriptum visuris in vero salutari salutem. Ad perpetuam rei memoriam omnibus hæc paginam inspecturis cupimus esse notum, quod cum nobis ab alto Dominus divinitus inspirasset, ut claustrum sororum in Lodben ordinis S. Augustini Mindensis Diœcesis secundum statuta ac sub cura fratrum ordinis Prædicatorum viventium ad nostram civitatem Lemgocend. transferri magno desiderio cuperemus, Nos ante omnia Principalem Ecclesiam, videlicet S. Joannis extra muros civitatis ejusdem, cum duabus Ecclesiis adjacentibus, videlicet S. Nicolai & S. Mariæ novi oppidi, quam titulo permutationis ab Ecclesia Paderbornensi habuimus, prædicto conventui sororum in Lodben eodem titulo, videlicet permutatio-

T 2

Simon Comes Lippensis ad meliora conversus multa præclare in Comitatu suo constituit. Cœnobium Lodhense Lemgoviam transfert.

Otto Ep. Paderb. donationem decimas Entorfianas cum Mariensibus factam comprobat

Dynastia Schonenbergensis ab Ottonis Ep. Paderb. & Landgravio Hassiæ emittitur.

Littera Eccle. Paderb.

tationis, assignamus de consensu Dicesani videlicet Domini nostri Ottonis Paderbornensis Episcopi. Nos vero vice versa recepimus Ecclesiam in Lothen, quantum ad jus patronatus pro nostra Ecclesia memorata. Et ut tam pium nostrum opus suum consequatur effectum, translationi ipsius conventus ad prædictam S. Mariæ Ecclesiam voluntarie consentimus, & in his scriptis pariter consentimus. Insuper titulo venditionis pro quingentis & octo marcis Osnabrugensium denariorum assignavimus ipsis videlicet sororibus locum ad inhabitandum pro area spatium illud totum, videlicet quod incipit apud eandem Ecclesiam, & cingitur duabus plateis, & protenditur in longitudinem usque ad parvam plateam, quæ vadit per transversum, ita videlicet ut in prædicta area ædificent sibi in usum suum omnia ædificia necessaria & consueta. Præterea quitamus & exoneramus locum supra dictum ab omni onere servitutis, videlicet vigiliis, exactionibus, taligiis, contributionibus, & ut nullus Dominus iudex aut consules civitatis aliquid juris seu jurisdictionis ibidem sibi audeant vendicare, sed omnes ibidem habitantes, nec non ædificia, & omnia, quæ continentur in eis secundum privilegia & consuetudinem, seu exemptionem ordinis ipsius plena gaudebunt & perpetua libertate. Item licentiamus eis molendinum construendum cum duabus rotis ad usum earum, unam ad opus lanificii, aliam pro annona; Ita tamen quod nullum extraneum ad molendinum huiusmodi pro pannis comprimendis, quod Walcken vulgariter dicitur, vel annona molenda recipiant vel admittant. Item vendidimus eisdem usuagia duo in nemore, quæ dicuntur Echsvort, & communitatem in pratis, pascuis, piscariis, lignis in consinio dictæ civitatis, quibus omnibus ad usum necessarium libere perfruantur. Insuper recognoscimus & publice protestamur, quod nos aut heredes nostri nihil juris seu jurisdictionis, ad vocationis seu servitutis cujuscumque habemus, seu nobis vendicabimus in bonis ipsarum, quæ in præsentiarum possi-

dem, aut in futuris temporibus habiturae sunt in civitate vel extra, Domino concedente. Hæc autem omnia de consensu uxoris nostræ Domine Albeidis, ac legitimorum heredum nostrorum Bernardi Præpositi Paderbornensis Ecclesiæ, Hermanni Præpositi Huxariensis, Henrici, Theodorici cruciferi Ottonis, Simonis, Mechthildis, Albeidis, & Heylwigis, Judicis, consulum, ac communitatis, civitatis nostræ facta sunt ac voluntarie ordinata. In cujus rei testimonium sigilla, videlicet nostrum, uxoris nostræ ac consulum civitatis prædictæ presentibus duximus apponenda. Et nos Domina Albeidis uxor supradicti nobilis de Lippia, & nos Consules antiquæ civitatis & novæ. Datum Idibus Martii Anno Domini Millesimo trecentesimo sexto, presentibus Domino Hermanno Burchgravo de Stromberge nobili, Lubberto Sclavo, Alrado de Busche, Alrado nigro, Henrico Ickenhusen, Henrico Slavo, militibus, Domino Stephano Prothonotario Domini Lippiensis, & Wesselo Notario ejusdem & quam plurimis aliis fide dignis.

Haud multo post idem hic Comes amplios decimarum redditus in Bist & Brack, circa urbem Lemgoviensem, quos feudi nomine possidebat ab Episcopo Paderbornensi, iisdem Virginibus quinquaginta marcis ex consensu Ottonis Episcopi nostri vendidit; ea tamen lege, ut centum marcæ ex his Episcopo Paderbornensi penderentur ad feudi istius cessionem permittrandam. Qua super re extant publicæ tabulæ, tertio Calend. Aprilis, in castro Brack eorundem filiorum, testiumque nominibus consignatæ, interque filios rursus Bernardus Præpositus noster, quem postea Ecclesia Paderbornensis sortita est Episcopum eo nomine V. ex familia Lippientium Comitum. Et quam bene cum ea familia agebatur, cum tot pios filios haberet partim in Clero, partim in religiosorum hominum cætibus. Horum nunc immemores Comites posteri omnia hæc Ecclesiarum & Cenobiorum patrimonia aliorum evertere.



Annus

isfridus
presby.
Bisfor.
Landgraf.
Turing.
Cæsar
Thuringis
an valtat.

Henricus
Archiep.
Colon. mo-
verin Dices-
celin Pader-
born.
Constitut
Castreum
Füllsten-
berg.

Cui & des-
mas in Bist
& Brack
cum esto
sentia Ep
Paderb.
vendit.

Annus Christi 1307.

Clementis V Pont. 3. Alberti Regis 10.
Ottonis Ep. Pad. 30. & ultimus.Sifridus
presbys.
Bijlor.
Landgraf.
Thuring.
Caesar.
Thuringi-
am vallat.

Caesar anno subsequenti, qui saeculi hujus erat septimus, validum collegit exercitum ex Austria, Bavaria, Suevia, & Bohemia, quem in Thuringiam ire iussit adversus Fridericum Misniae Marchionem, Thuringiae civitates vexantem, quae ex foedere Romanorum Regi se subjecerant. Occurrit intrepidus Marchio cum Tiremanno fratre Landsbergae Marchione, Caesarisque exercitum ingenti clade profligavit ad Lucam villam, quo exacerbatus Caesar cum instructiori exercitu, ductoque secum Petro Moguntino Archiepiscopo, Thuringiam per Autumnum ingressus est; qua tamen expeditione praeter vastationem agrorum nihil memorabile patratum.

Henricus
Archiep.
Colon. mo-
vet in Dice-
cesim Pa-
derb.
Construit
Castrum
Fursten-
berg.

Movit etiam hoc anno cum exercitu ex Westphalia collecto in dicecesim Paderbornensem Henricus Colonienfis Archiepiscopus; quemadmodum Levoldus id scribit. Quae vero hujus expeditionis causa fuerit, aut quis eventus, auctor ipse non prodidit, neque in nostris annalibus ullum ejus rei vestigium. Rebus in Paderbornensi dicecesi confectis, reflexit copias ad Ruram fluvium, castrumque Furstenbergam construxit, sicuti id Levoldus memorat. Vetusissimum id Westphaliae castrum, perinde ut fundatissima semper familiae Furstenbergicae sedes fuit, eoque ab antiquitate illa Oldenberga patrio nomine appellatum. Quemadmodum haec a Ferdinando Furstenbergico Episcopo nostro in monumentis Paderbornensibus erudite per majorum suorum origines ac decora asserta sunt. Castrumque praeterea fuit arte & natura loci munitissimum, in praerupto ad Ruram montis vertice; qua vero parte angustus patet accessus, triplici fossa ex petris excisa, duplicique vallo & propugnaculo praemunitum stetit; frenumque fuit, quo Colonienfes Archiepiscopi Comites Marcanos & Montium, vicinosque Ducatus Westphaliae hostes continebant. Nec fidi minus ex eo castro Furstenbergici Dynastae, Archiepiscopi sui clientes, ac propugnatores, praecalam semper in omnibus

bellis navarunt operam. Quo factum, ut nullum prope Westphalici ducatus castrum saepius expugnatum reparatumque sit. Quemadmodum primum ex ruinis belli Saxonici adversus Henricum Leonem ab Engelberto Archiepiscopo, ex vastatione Westphaliae per Simonem Episcopum illata a Sifrido Archiepiscopo, & ab his Everhardi Marcani adversus Wigboldum Archiepiscopum bellis hoc anno ab Henrico Virneburgico Archiepiscopo, ab everfione deinde Engelberti Marcani Comitis Everhardi filii ab Henrico Colonienfi Archiepiscopo, & a Ludovico Hasso Monasteriensi Episcopo instauratum fuit; donec aliis atque aliis hujus castrum expugnationibus fatigati Furstenbergici, locum tot cladibus afflictum desererent, alia sub radicibus montis arce constructa, cui a priori nomen reliquere.

Anno
MCCXIX
Anno M
CCLXXVIAnno
MCCCVII

Postremus hic Ottonis Episcopi nostri annus erat, quo Henricum Virneburgicum Archiepiscopum Paderbornensem dicecesim ingressum diximus; eaque per id tempus procella bellorum fuit, qua castrum Calenberga haud procul Warburgo in edito parentis circum campi colle ad fines Hassiae & Waldenensis comitatus ab hostibus expugnatum eversumque fuit; seu id hac Colonienfis Archiepiscopi irruptione, seu alterius hostis factum sit, in annalium memoria non reperio. Sane Otto Episcopus ne vetus ac nobilitas illud castrum intra ruinas jaceret, aut dicecesis ea parte nudata relinqueretur, Ravenoni de Pappenheim militi ejusque filiis & haeredibus certis conditionibus in feudum dedit, quod hisce tabulis ex posteritatis memoria accepimus.

Nos Otto Dei gratia Ecclesiae Paderbornensis Episcopus praesentium tenore protestamur, & universis praesentia visuris, seu auditoris cupimus notum esse, quod castrum nostrum Calenberg in feudo porreximus, & in his scriptis porrigimus Ravenoni famulo, filio quondam Ravenonis junioris de Pappenkem militibus, & suis haeredibus, ratio-

Castrum
Calenberg.
in feudum
datur Ra-
venoni de
Papens-
heim.

ratione multiplicis obsequii nobis & Ecclesie nostrae impensi, cum omnibus pertinentiis, proventibus, juribus & usufructibus, jure hereditario a nobis & nostris successoribus in perpetuum possidendum. Ita scilicet, quod dictum castrum nobis, successoribus nostris, & Ecclesiae nostrae in omnibus nostris necessitatibus contra quoscunque, & in omni tempore absque aliqua occasione & contradictione erit, & esse debet expositum & apertum. Ipse quoque Ravennae, & sui haeredes in perpetuum ratione dicti castri nostri, successorum nostrorum, & Ecclesiae nostrae in omnibus contra quoscunque pro toto posse esse debent fideles & inseparabiles adjutores. Nos vero similiter versa vice dictum Ravennae & suos haeredes contra quoscunque in omnibus suis necessitatibus in nostris munitionibus tenebimus, & ipsis astitimus toto posse. In cujus testimonium sigillum nostrum praesentibus est appensum. Actu Lutberto Westphal milite nostro dapifero, Magistro Joanne Plebano novi oppidi Wartberg, Ravennae de Driborg, Herboldo de Pappenheim & Henrico notario nostro praesentibus cum aliis fide dignis, & datum in inventione S. Stephani anno Domini MCCC septimo.

Castrum id exinde Pappenheimii militis, & trium filiorum impensis instauratum, & jure Castrensi infestum fuit, uti id ex literis ad annum Mcccxxvi recitandis constabit. Superest hodieum vetus illa Pappenheimiorum familia multis militaribus viris per id tempus clara.

Nulla exinde Ottonis Episcopi no-

stri memoria nobis ex Scriptorum monumentis relicta, ut prorsus existimare libeat, eum hoc anno e vita mortalium ad immortalem transisse; idque eo pronius est affirmare, quod Gobelinus & Crantzius asserant Ottonem xxx annos Paderbornensem Ecclesiam administrasse, sicuti & nos haecenus per totidem annos res ab eo gestas deduximus; multumque falluntur, qui cum Bruschio & Kerfenbrochio anno 1304, aut cum Cleinsorgio anno 1305 obisse sentiunt. Mortis dies in necrologio Cœnobii Mariae X Calend. Novembris, in Gerdentium Virginum tabulis XII Calend. Novembris consignatus est.

Praeful, etsi nullo publico scriptorum elogio decoratus, nec ex sepulchri quidem loco cognitus, praeclearus tamen ea tempestate inter Saxoniae Episcopos, ut res ab eo gestae fati comprobant; quem in statutis Capituli anno Mcccxxiii conditis lego appellatum inclitae memoriae Episcopum. Quippe qui belli pacisque artibus egregius, Episcopatum magna ordinum concordia xxx annis administravit, Urbem Paderbornensem ex rebellione sumptis armis reduxit ad obsequium: hostes diversis subnixus familiae & consanguineorum Episcoporum viribus, vicinorumque foederibus: aut vicit, aut metu continuit. Nec minus de religione meritis, quam disciplina cleri, Cœnobiolorum, flore & avita populi pietate, uti a majoribus acceperat, integram conservavit, ad quam augendam etiam religiosos D. Dominici familiae viros primus Warburgum intraque diocesim introduxit.



GUN-

Obitus Ottonis Ep. Paderb.

Gobelin. 47. Crantz. 48. Metrop. 48.

Diffidium in Electio- ne Episcopi Crantz. 1. 47. Bruschi- us Kerfenbro- chio. Lascnerus in chron. De.

Praefecit Guntherus e Comitibus Swabensibus Warburgum.

GUNTHERUS
COMES SWALENBERGENSIS
XXVI.
EPISCOPUS PADERBORN.

Annus Christi 1308.

Clementis V. Pont. 4. Alberti Cæsaris ult.
Guntheri Ep. Pad. I.

Diffidium
in Electio-
ne Episcopi
Cranz. l. 8.
Metrop.
6. 47.
Basilibus
Kerjensbro-
thius.
Lactarius
in chron.
D. 5.

A Morre Ottonis Episcopi itum in suffragia Successoris feodoque diffidio pugnatum est inter Canonicos, aliis Guntherum Comitem Swalenbergicum, aliis Theodoricum de Ifteren eligentibus. Rarum id quidem hactenus exemplum in Paderbornensi Ecclesia nostra, ac non nisi inter duos Henricos Comites, Asloensem & Werlensem, spectatum, cum ipsum Imperium schismate divulsam laboraret; commune tamen per Germaniam Saxoniamque malum fuit in Cathedralibus Collegiis, postquam ambitione potentum magis, quam virtute quæsiti Episcopatus, & partium studia favore & æmulatione magis invalere, quam ut publico populorum bono consulere-
tur.

unde jam post viginti novem annos ad Paderbornensem Cathedram evocatus. Utrumque hujus Ecclesiæ simul Canonicus fuerit, incertum habeo. Vir certo maturitate ætatis, modestia, integritate vitæ, prudentia atque omnium virtutum Pontificalium ornamentis conspicuus ac venerabilis. Non desunt, qui ob schisma, quod æmulus Successor in tertium annum aluit, Guntherum ex Episcoporum nostrorum numero excludi volunt; sed nos anno proximo proferemus literas, quibus se Guntherus electum & confirmatum Episcopum inscribit. De Swalenbergensium Comitum familia intra dicecesin nostram nihil attinet referre; quando & ab antiquitate, & majorum factis, piisque donationibus toties a nobis memorata est; interque illustre monumentum eminet ejus familiæ Cœnobium Mariæ Ordinis D. Benedicti, quod passim in vetustis literis ab horum Comitum fundatione Swalenbergense appellatur.

Preferunt
Guntherus
e Comitibus
Swalenbergen-
sibus ortus.

Quæ vero singulorum fuerint momenta, ut pars alterum alteri antefere-
ret, & tam pertinaciter schisma fove-
ret, non satis est proditum. Interim
Guntherus plurimum & saniorum suffra-
giis probatus, receptusque in Episco-
pum, triennium administravit dicece-
sin. Juvabatque virum non modo pa-
tria generis nobilitas, ordinumque &
populorum favor adversus æmulum
gente Hassium; sed & matura probata-
que virtus; quippe, qui jam anno 1278
Magdenburgensis Episcopus delectus
fuerat, ex eaque dignitate, ut supra
relatum, altero mox anno ad potentem
æmulum, Marchionem Brandeburgi-
cum, & involutam bellis Ecclesiam ul-
tro ad vitam privatam in clero redierat.

Ingressus est hoc anno Episcopatum suum Guntherus, qui Alberti Cæsaris parricidio turbulentissimus fuit. Contraxerat Cæsar quinquaginta peditum & triginta equitum millia, in Carinthiam moturus; cum a Joanne, Sueviæ Duce, ferocique juvene, quem ex fratre nepotem alebat in aula, facta est cum tribus aulæ nobilibus Wartio, Eschibachio & Palma conspiratio in necem ejus. Causa arrepta, quod Dynastiam Kiburgensem, & hæreditaria bona prodigo & feroci juveni differret adeunda. Itaque

Albertus
Argent.
in Chron.
Henric.
Rebdorf in
Annal.

Cæsar a Sicariis occiditur.

Iraque Cæsar dum post epulum Rinfeldiam tendit ad conjugem, trajectoque Rufa flumine equitat per campos, familiariter colloquendo cum Sicariis, Warthius frenum equi comprehendens, Cæsarem sistit. Tum Joannes nepos ferro Cæsaris jugulum trajicit; Warthius letali vulnere latus perfodit, cum tertium vulnus addit Palma, caput truculento ictu persequendo. Funesta cades VIII Calend. Maji patrata, eo loco, quo post Cænobium conditum, & corpus humatum jacuit, dum Henricus Luxenburgicus Cæsar Successorque Spiram transferret, & Adolphi Regis funeri conjungeret, vix palmo abs se disjunctos; tanquam ejus cæde Adolphi manibus parentatum esset. Egregius belli pacisque artibus Princeps, animo in arduis excelsio, veri justique amans, osor falsarum delationum; unicum vitio datum, surgenti familie magis augenda, quam Imperio intentum fuisse. Certo Saxonia Westphaliaque eo Cæsare inter tumultuaria bella est relicta. Parricidæ profugi, non tamen ulteriores Dei manus effugere: alius enim alio miserabili fato periit. Joannes Dux modo agricola, modo mendici, modo mercatoris habitu vagus, & inops, demum ab Henrico Cæsare Pisis Augustinianorum Monasterio inclusus contabuit. Alter hic Germanorum Cæsarium post Philippum, qui a Germanis occisus: raro satis exemplo, si aliorum regnorum Reges, & a Cajo Julio Cæsare tot Cæsarium neces repetantur.

Laboratur pro novo Rege eligendo.

Pervulgata Cæsaris morte, Electores mense Novembri in villa Rense haud procul Boppardia juxta regalem sedem conveniunt, de cooptrando novo Principe solliciti. Laborabat magnopere Philippus Pulcher Francorum Rex apud Clementem Pontificem pro Carolo Valesio fratre suo in Romani Regis solio reponendo, trahendoque Imperium ad Francos. Pontifex, etsi natione Francus, multumque Regi obligatus esset, non aliud tamen literis ad Principes Germaniæ datis commendavit, quam ut virum tanto fastigio dignum legerent, sola publicæ utilitatis habita ratione. Quibus Electores animati Henricum VII Comitem Luxenburgicum, virum corporis habitu decorum, animo acrem, togaque non

Electorum suffragiis deligitur Rex Henricus Comes Luxenburgicus.

minus egregium, quam militibus carum, sub exitum Novembris Francofurti Regem Romanorum salutant. Quam in rem præcipuam contulere operam Petrus Moguntinus, jam ante Regi beneficiis obnoxius, & Balduinus Trevirensis Archiepiscopus Regis frater; tum Rudolphus Palatinus Comes, cui haud multo post Regis filia denupta est. Ita magnis in Imperio Principibus præteritis, cum sola virtus adhuc gradum faceret ad coronam augustalem, Comes Imperator delectus, cui & omnes proni lætique fauces suos submisere. Rara temporum felicitas, & Principum concordia, qua tam cito conturbatus ex morte Alberti Cæsaris status ad tranquillitatem rediit.

At turbida magis procella ex Templariorum condemnatione, equestrisque ejus ordinis sacri, late per Galliam, Hispaniam, Germaniam, Saxoniam, cæterasque provincias sparsi, extinctione. Cæpit hæc anno superiori primus in Gallia magnis animorum motibus; damnatiq; regia sententia quinquaginta sex Templarii, totidemque palis modice inter se distantibus alligati, lento igne consumuntur, objecta crimina constanter abnegantes. Post illa alii quidam primarii ordinis viri eodem supplicio excruciat, haud aliud suprema voce testando, quam ordinem suum esse *Catholicum, justum & sanctum*, ut multis hæc Villanius in historia Florentina, & ex eo S. Antoninus aliique perscribere. Inde omnia Templariorum bona vel regius Fiscus ad se traxit, vel Hospitalariis ex decreto Pontificis cessere.

Ac Pontifex cum urgeretur ut per cætera quoque regna de Templariorum criminibus, quæ in Galliis comperta ferebantur, quaestionem institueret, scripsit ad Moguntinum, Coloniensem, Trevirensis & Magdenburgensem Archiepiscopos, mandavitque coacta provincialium Episcoporum synodo, diligenter inquirere in Templariorum mores & vitam. Ac cum postea synodus Moguntia ageretur, irrumpere in eam Templarii armati, palam expostulantes de injuria innocenti ordini irrogata, quos Patres, ferocia & metu territi, bono animo esse jussunt. Res in hunc modum apud Serrarium in

Extinctio ordinis Templariorum, Joan. Villan. lib. 8. c. 91. Anton. p. 7. hist. tit. 20. Bernardus Chron. Gangwan. lib. 7. Peyskop. invent. m. lib. 7. c. 1. Tridam. Chron. Sere in annal.

In consuetudine institutum examen in Germania. Odorici. hist. Eccl. Ager. Angli. Mor. lib. 11. Naucle. Chron. general. Avenarius de reb. Franc. lib. 1. Lib. 5. in 100. 110. 120.

in Moguntina historia ex statutis synodi perscripta est. Comparuit autem in synodo, quemadmodum refert M. S. L. Hugo Comes Sylvestris & Rheni, qui morabatur in *Grumbach* prope *Meyfenseim* cum xx fratribus sub habitu ordinis probe armatis. Hic omnes, non quidem vocati, sed ultro & subito in concessum Patrum irrumpunt, omnibus attonitis. Archiepiscopus viros considerans, ac violentiam timens, placide jubet, Commendator ut sedeat, & si quid habeat in medium afferendum, ut deponat. Qui clara & libera voce exorsus: se suosque confratres inquit intellexisse, hanc synodum, sui ordinis delecti gratia, potissimum congregatam, ex commissione Romani Pontificis. Enormia enim quedam scelera & plus quam ethnica flagitia illis objici, quæ in privato designarent, quod ipsis sane esset gravissimum & intolerabile: maxime quod non ordinarie auditi, nec convicti condemnarentur. Quare coram ista Patrum congregatione se appellare & provocare ad futurum Pontificem, ejusque universum Clerum: publice quoque protestari, eos qui propter talia flagitia alibi igni traditi essent & combusti, constanter pernegasse, se quidquam eorum designasse atque in ea confessione tormentata & mortem perpeffos. Inno Dei Opt. Max. singulari iudicio & miraculo eorum innocentiam comprobantem, quod albæ chlamides ac rubricatæ cruces igni non potuerunt absumi: Archiepiscopus his auditis, ne tumultus suboriretur, protestationem eorum admisit, sequæ cum Romano Pontifice acturum respondit, ut quieti esse possint, atque ita ad propria sunt dimissi. Postea vero Petrus aliam commissionem obtinuit, juxta quam procedens, prædictos sensuit absolvendos, actum anno 1311. Calend. Julii, ut *Naucerus* ex quodam *Jacobo Moguntino* tradit.

Hunc in modum in aliis regnis, cum primisque in Hispania, post undecim Præsulum conventus innocentes cogniti sunt. Quippe incredibilium criminum rei agebantur in Gallis: Christianum nomen abrogasse: Christi Servatoris imaginem conspuere: Idolum crispantibus cincinnis spectabile colere, ab eoque divitias implorare: hæresis & aliorum libidinum sceleribus involutos vivere. Quæ certe in nobilitate Ger-

manica, e qua ordo ille constabat, inaudita erant, nec tolerata unquam fuissent. At postquam in concilio Viennensi generali, quod biennio ab hinc habitum, discussa Templariorum causa, productis in hanc severitatem sententiæ supra bis mille testibus, totus ordo Templariorum abolitus est, postquam annis CLXXXVI militaverat pro Ecclesia. Prædia bonaque Hospitalariis S. Joannis sunt attributa, qui opibus hisce aucti in Insula Rhodo, quam a Turcis ceperant, sedem posuere, inde Rhodi equites appellati, qui nunc Melitenses sunt. Igitur ut in aliis provinciis bona eorum rapta a potentioribus, vel dispersa inter Collegia & Cœnobîa; ita quam habuere Lipspringæ ad fontes Luppia apud nos Sedem possessionemque cesserit Capitulo. Rhedam, ubi Templariorum quoque domicilium fuit ad Amasim, primum Lippienses Comites & post illos Teclenburgenses attraxere. Aliis alia in prædam venere; id quod Pontifex haud leviter postea questus est. Historicorum judicia si consulas, alii aliter scripsere. Plerique ex his innocentes magis quam reos fecere, scenamque hanc tragicam Francorum Regis avaritia, opibus Templariorum inhiantis, apparatus dixere; quemadmodum paulo ante Francorum Rex omnes iudices per Franciam aut neci dedit, aut in exilium projecit, bonis eorum ad Fiscum redactis. Pontificem vero scribunt ex allatis probatisque processisse, postquam res in conciliis sapientissimorum virorum diu multumque agitata fuit. Et cui integrum erit in tanta Scriptorum varietate iudicium suum interponere? consultius facies cum iis, qui rem nuda narratione attingunt.

Sed nec Westphalia hoc anno a turbis libera fuit. Auctor *Conradus Pseudoepiscopus Monasteriensis* bellum *Ludovico Osnabrugensi* intulit, tractis in societatem armorum *Engelberto Marciano*, *Teclenburgico*, *Juliacensi*, *Arensbergio*, *Lippiensi*, *Waldecensi* Comitibus, *Dynastisque Lonensi*, *Wolbecano*, *Ahusiano*, aliisque nobilibus, quibus *Monasterienses* & *Tremonienses* suas copias junxere. Quorum viribus inflatus, *Osnabrugensi* non modo bellum palam denunciavit, sed & ad prælium, & designatum prælii

U

locum

Bona illorum ad alios devolvuntur.

Erwin. in chron. Osnabrug. Leovoldus in chron. Marcian. Crantz. l. 3. Metrop. c. 25. Ludovicus Ep. Osnab. in bello adversus Ep. Monast. cum Marciano Comite occumbit.

locum evocavit; tam certus victoriæ erat. Causam haud aliam interpretor, quam quod Ludovicus Osnabrugensium Episcopus haud secus, quam Otto Episcopus noster, Ottoni Monasteriensium Episcopo & consanguineo suo, quem Conradus per fraudem & vim ejecerat, fidus adtiterit. At Ludovicus Osnabrugensium etsi viribus longe impar Deoque magis & bonæ causæ quam armis confusus, publicum pridie jejunium indixit. Inde milites adhortatus ad sacri belli subsidia, plerosque prius Eucharistiæ sacramento sua manu refecit; imploratisque Ecclesiæ suæ patronis, in campum processit. Fertur Ludovicus præsul habuisse sororem, Deo sacratam virginem, quæ cœlitus accepto indicio monuerit, fore, ut hoc bello occumberet. Nihil his dejectior, hosti obviam procedit, albo, quod & milites facere iusserat, linteo, super ferreos thoraces injecto. Ventum deinde ad planitiem campi, quem Hallerfelt, alii Harefelt, dixerunt. Ubi acies in conspectum congressumque venere, acerrime decertatum est. Marcanus, qui Monasteriensium ordinat aciem, primumque signa intulerat, impetu in Ludovicum Episcopum illatus, album illi signum detrahit; nec signior Episcopus, haste incursum Marcanum cum equo in terram proturbat, crure pedis ex lapsu obruto: mox & ipse Episcopus ex equo dimissus, in jacentem Marcanum irruit; tibi dum lucta se obvolvunt, & Episcopus Marcano superior occumbit, intervenit Osnabrugensis miles, ratus Episcopum suum succumbere, Marcanumque insidere prostrato, errore destinati ictus incumbenti Episcopo lethale vulnus infligit.

Pugnatum interea fortissime ab Osnabrugensibus; disiectaque acie Monasterienses cum suo Pseudoepiscopo infœdam vertuntur fugam. Nec levior strages fuit: Omnes Ottonis, veri Episcopi, æmuli aut cæsi eo prælio, aut capti, aut aquis hausti; interque cæteros occubuit Proconsul Monasteriensis, qui filio obruto in Clerum omnis dissidii primum fomitem subjecerat. Trucidati ante alios majori clade cives Monasterienses, quo constaret Deum ultum fuisse insonis Episcopi Ottonis exauctorationem.

Osnabrugenses lectis spoliis victores retulere saucium Episcopum suum in urbem, qui tertio a prælio die omnibus sacris provivus excessit e vita, conditus in medio novæ Basilicæ; in qua signa militaria & trophæa victoriæ, quæ a Marcanis, Lippienfibus, & Monasteriensibus reportarant, suspensa decoravere sepulchrum. Prælium hoc victoriamque memorabilem, quæ post festum D. Remigii diem in Octobri relata est, his versibus non nemo eorum temporum scriptor consignavit.

Corpore Zacchæus, animo Judas Machabæus,

Alter et iste David Markensem cuspidæ stravit.

Ter C milleno bis quarto tempore pleno

Virginei partus, & cum locus hic tenet artus.

Ut vacet a pœnis pie Judex sit tibi lenis.

Marca, Monasterium, Tekeneburg, Juliaticum,

Arnsberg, Waltegge, Loen, Retberg, insuper Abus,

Tremoniæ Comes Petrus vos terruit omnes,

Strunkede, vosque Lupi fugistis vel occidistis,

Auxiliante Deo corruit iste Leo.

Hos versus dico generoso de Ludovico, Præsule jucundo de Ravensberg oriundo.

Falli autem arbitror scriptorem, cum Ritbergenfem Comitem his Ludovici hostibus miscet, quod Ludovicus Episcopus Hedwige Ritbergenfis Comitissæ filia natus fuerit; nec facile in consanguineum Episcopum arma sumpsisse opinari liber: alius is fuerit Dynasta aliquis, aut Rhedensis ex Lippienfibus. In locum Ludovici Episcopi habitis mox comitiis sublectus est Engelbertus de Weyge, aut Weye, quem alii de Wenge vel Wengede volunt, ex illustri Wengedorum, quæ hodie superest familia.

Rapuit tandem & hic annus 4 nonas Julii, festo videlicet Udalrici, Everhardum Marcanum Comitem, turbinem Westphaliæ, & flagellum Episcoporum, relicto Engelberto filio harede, turbidi haud minus ingenii in affligendis Episcopis; quod vel hoc bello satis prodidit, luctu nondum deposito ad iniqua bella profiliendo.

Annus

Venerin
de Henr.
Brow. l.
annal.
Trevir.
Serrar.
Mogunt.
hisor.
Levidus,
Henricus
Rex Aquit.
grani cor
natur.

Wenceslai
Reg. Bohe
miz filia
nubuit Joen
ni Henrici
Reg. filio.

Annus Christi 1309.

Clementis V. Pont. 5. Henrici VII. Cæsaris I.

Guntheri Ep. Pad. 2.

*Vecerius lib
de Henr. VII
Brev. l. 17
annal.
Trevir.
Serrar. in
Mogunt.
hisor.
Lewoldus.
Henricus
Rex Aquis-
grani coro-
natur.*

Ineunte, qui consequitur, anno, Henricus Rex trium Electorum, magnoque Principum ac procerum comitatu (quos inter accessere Dux Brabantiae, Robertus Flandriae, Joannes Hannoniae, Reinaldus Gelriae, Amadæus & Ludovicus Sabaudiae Comites) Aquisgranum deductus, sacro Epiphaniae die, ab Henrico Coloniaensi Archiepiscopo, pro veteri solemnique ceremoniam; Romanorum Rex consecratur. Quo honore quoque Margareta conjux, Joannis Brabantiae Ducis filia, decorata fuit, aurea indumenta, trabeam, diadema, aliaque insignia nobilissimo quoque inter sacra ministrante; Nec repertus est ex tanto Principum numero, qui non de optimo Rege sibi præstantissima pollicitus sit: adeo inspecta in eo virtutes omnem in ceteris æmulationem & invidiam compresserunt; quo tamen malo nihil hætenus in Imperio frequentius turbatusque fuit. Haud dubium, quin inter ceteros Saxoniae præfules Guntherus quoque Episcopus noster ad Aquisgranensem celebritatem accesserit, Regemque deinde Coloniam sectatus sit, qui jam mense Julio hujus anni se confirmatum Episcopum scribit; tanquam qui a Pontifice jam jura sacra, ab Rege regalia consecutus fuerit. Peracta coronatione Rex Coloniam repetiit; ac postquam sacra trium Regum corpora aureis gemmisque denariis veneratus, more antiquo Regum ac Cæsarium jus dixit. Inde lustrato Luxenburgò, compositisque domi negotiis ad ceteras Imperii urbes perlustrandas, & Sacramentum fidei accipiendum profectus est. Spiram ubi pervenit, regis funeribus Adolphi & Alberti curandis mense Augusto & Septembri operam dedit, Cæsarisque Alberti corpus transvectum secundo Rheno Spiram conjunxit ad tumulum Adolphi Regis.

Mox lætiora tractata Spiræ in conventu Electorum ac Principum, dataque in matrimonium Elizabetha Wenceslai Regis Bohemiae filia, unica regni haeres, Joanni Henrici Regis filio; eoque felici conjugio Rex nobilissimum

Bohemiae regnum familiae Luxenburgicae intulit.

Fine anni Henricus Rex Coloniam repetiit, ubi per ferias Natalis Christi pro tribunali severissime jus dixit in rebelles, & tumultuariorum bellorum auctores, indignissime ferens superiori anno Conradi Pseudoepiscopi Monasteriensis aliorumque armis Westphaliam turbatam; evocati deinde proceres, feudi jure sibi Imperioque devincti, ad jurandam fidem.

Opportune tandem per id tempus Conradus Montium Comes, intrususque Monasteriensium Episcopus, loco motus Pontificis ac Regis auctoritate. Nam postquam ad Pontificem relatum, hunc Pseudoepiscopum sacra & civilia pessime administrare, bona ac jura Ecclesiae pessundare, privilegium nobilibus ac civibus contra Canonicos dare, fœdera cum hostibus inire & in diocesim introducere, facultates sacras prodige effundere, in luxum & nobilium favorem occupandum, atque hoc unum agere, ut quam malis artibus ingressus sit Episcopatum, iisdem se multo pejus firmaret; Pontifex Conrado omnibus sacris interdixit, acta ejus omnia rescindit, & quae nobilibus privilegia indulserat, irrita pronunciat; sollicitus interim Pontifex, quem adversus Conradum, tot nobilium potentia vallatum sine turbis subrogaret; cum opportune intervenit Otto Cliviae Comes, offertque Ludovicum Scholasticum Moguntinum, & Carnotentem in Gallia Canonicum, quem Henrico Hassiae Landgravio & Mechilde sorore genitum sibi consanguineum habebat, pollicitus simul Pontifici, se auctoritate atque armis suis in Episcopatum Monasteriensem introducturum. Aderat tum in aula Pontificis Ludovicus, ob egregiam indolem, generis splendorem, & vitae innocentiam eruditionemque commendatus ab omnibus. Lætus his Pontifex Ludovicum tanquam divino munere sibi oblatum Monasteriensem Episcopum dicit, proscripto Conrado. Monasteriensibus, quod hunc obtrusum

U 2 rece.

*Brover.
lib. 17. an.
nal. Trevir.*

*Conrado
Pseudoepi-
scopo Mo-
nast. exau-
torato ex
voluntate
Pontificis
substitutur
Ludovicus
ex Hassia
Landgra-
vis ortus.*

receperant Episcopum, irrogata multa, jussique, quoties deinceps novum deligerent Episcopum, in penam ejus facti pro confirmatione obtinenda inferre in ararium Pontificis tria millia florenorum. Hac Pontificis auctoritate confusus Otto Clivie Comes, venientem ad se Ludovicum introducit in Episcopatum Monasteriensem, sistitque cum literis Pontificis, ante portas urbis. Quæ ubi accepit Conradus Pseudoepiscopus, tam metu quam conscientia malefactorum percussus, repente rebus suis convasatis profugit ex urbe. At Canonici & cives, quibus jam saniora consilia placebant, Ludovico obviam procedunt, magnoque cum honore introducunt in urbem & Cathedram; usus deinde Ludovicus consilio Otonis Clivie Comitis, Episcopatum, quem afflictum exhaustumque reperit, felicissime per 40 annos administravit, opibus, potentia, & felicitate armorum, gloriaque nominis sui omnes, qui ante eum fuere antegressus. Major laudabiliorque etiam præsul in disciplina cleri populique formanda, in qua absolutissimum sui exemplar, plus quam omnes præscriptæ ab illo leges, valuit.

Guntherus privilegia Warburgen-
sium renovat & confirmat.

Grandiori virtutum ornatu conspicietur in Paderbornensi Cathedra Guntherus Episcopus, qui ut ætate & moribus & sapientia maturus; Ita omnia tractabat per pacis consilia, in hoc unum primo intentus, ut sibi ordinum urbiumque animos demereretur; quod ab æmulo usquequaque nondum securus ageret: & Paderbornenses nonnulli, Monasteriensium spiritu afflati, adhuc primæ electionis dissidia clam agitent. Guntheri facta etsi in obscuritate jaceant; unum tamen suppetit exemplar literarum, quibus utrique Oppido Warburgenfi privilegia renovat.

Nos Guntherus Dei gratia Pader-

Annus Christi 1310.

Clementis V. Pont. 6. Henrici VII Cæsaris 2.

Guetheri Ep. Pad. 3.

Cæsar confirmat privilegia Werthinen-
si.
Albert.
Vicerius in Henr.

Cæsar postquam sub exitum anni Coloniam, ut diximus, advenerat, multos istic dies versatus, multa utiliter pro Republ. tractavit; inter quæ rogatu Henrici Werthinenfis Abbatis Ecclesiam Lothufam, a Carolo M. D. Ludgero donatam: tum aliis literis Caroli

bornensis Ecclesiæ electus & confirmatus recognoscimus, & præsentibus publice protestamur, quod dilectos nobis Consules, cives, & universitates utriusque Oppidi Wartberg in omnibus viribus & honoribus, in quibus ab antecessoribus nostris Episcopis Paderbornensibus usque ad nos sunt permitti, nostris temporibus firmiter & inviolabiliter permittimus, & si hæc ipsa augere non poterimus, saltem volumus minovare. In cujus testimonium hanc literam nostro sigillo dedimus roboratam, præsentibus Dominis Henrico Comite de Waldeck, Alberto patre nostro Comite de Swalenberg, Johanne de Oisterhusen, Johanne de Brobecke, Conrado de Harbusen, Olrico de Westhem militibus, Magistro Ludolff judice curiæ Paderbornensis, & pluribus fide dignis. Datum Wartberg Calend. Julii, Anno Domini Millesimo, trecentesimo nono.

Subinde Canonici ac primores Paderbornensis Ecclesiæ, quo concussum statum in tuto collocarent, ac Guntheri Episcopi sui securitati consulere, convenere festo Martini Episcopi, & cum consensu Guntheri, quem electum & confirmatum suum Episcopum appellant, elegerunt Bernardum Prapositum Lippientem Comitem (qui post Episcopum fuit) Tutorem & defensorem Paderbornensis Ecclesiæ; hunc simul in modum, ut quatuor e Capitulo Consilarii, quatuor ex Ministerialibus, & duo ex urbe Paderbornensi totidemque ex civitate Warburgenfi adsciscerentur. Conventum præterea, ut Episcopus bina castra, Driburgum & Nienhusium, quæ 1400 marcis oppignorata erant, redimi sinat, juvetque. Quemadmodum hæc in tabulis publicis consignata fuerunt, subscribentibus Gunthero Episcopo, Capitulo, Simone de Lippia & Alheide ejus conjuge.

Bernardus Prapositus Comes Lippientis, agitator a Capitulo Tutor Ecclesiæ Paderb.

Henricus Rex iterum Italianum ducerit, a Imperii insignia suscepit.

Trisben-
chron.
Brower, in
annal. 1310

* al. Ludolffus.

Festis Natalitiis apud Ubios celebratis, Confluentiam ascendit; eaque ex urbe cum Balduino fratre Trevirensi Archiepiscopo Trevirim deductus, hyeme, qua ab hominum memoria, vifrigorum, acerbior non fuit, Treviri post collata cum fratre & consanguineis consilia, Argentoratum aliasque Imperii urbes perlustravit. Deum Augustam ad comitia Imperii, quæ celeberrima fuere, profectus. In his expeditionem in Italiam decrevit; quæ & procerum consensu approbata, tum ut Italiam Guelforum & Gibellinorum factionibus scissam componeret, & collapsa Imperii jura restitueret; tum ut more antecedentium Cæsarum augustalia Imperii insignia caperet, ad quod a Clemente Pontifice jam ante invitatus erat; jam enim a sexaginta annis designati Reges Italiam non intrant & ille magnis animis pristinum Imperii decus reparare moliebatur.

Igitur postquam copiarum ex Belgio & Germania adfuere, per Helvetiam iter ingressus, festo D. Michaelis Bernam pervenit. Affectati Regem Balduinus Trevirensis Archiepiscopus, Leodiensis, Basileensis, & Tridentinus Episcopi: Leopoldus Dux Austriae, Rudolphus Dux Bavariae, Walramus Regis frater, Comes Sabaudiae, Flandriae, alique magno procerum numero. Transgressus Alpes, magno ubique civium plausu excipitur. Quarto deinde die ante Natalem Christi Mediolanum introductus est; postquam Rex & Regina oleo sacro delibuti, festo Epiphaniae ab Archiepiscopo in Basilica D. Ambrosii ferrea corona insigniuntur.

Vicaria interim cura Imperii penes Joannem, Bohemiae Regem, Henrici Cæsaris filium, erat; magnaue Principum concordia quiescebant per Germaniam inferiorem arma. Quamobrem Archiepiscopis opportunum tempus datum ad disciplinam Cleri populique instaurandam. Habuit enim hoc anno Petrus Moguntinus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster frequentem provincialium Episcoporum conventum, in quo Templariorum causa agitata; & Henricus Colonienfis Archiepiscopus synodum, ad quam Guido Ultrajectensis; Engelbertus Osnabrugensis, * Godefridus Mindensis con-

venere, in eaque multa salubriter statuta sunt.

Ludovicus Monasteriensis Episcopus, qui per Legatos Colonienfis synodo intererat, hoc ipso anno dicecesanam celebravit post festum S. Gereonis & Victoris; in eaque præter alia a iudicio seculari exempti quotquot intra Ecclesiarum immunitates habitarent; ita enim ejus rei hoc scriptum extat.

Ludovicus Dei gratia Monasteriensis Ecclesiae electus & confirmatus. Universis presentia visuris volumus esse notum, quod in generali synodo Ecclesiae Monasteriensis, cui personaliter praesidimus, coram nobis per sententiam synodalem extitit definitum, videlicet quod omnis inhabitans domum vel casam infra septa dotis ad Ecclesiam aliquam pertinentis non teneatur sequi forum seculare, imo ab jure & coercitione seculari penitus sit exemptus. Datum anno 1310.

Laudabilius Engelberti Osnabrugensis Episcopi opus, a quo hoc anno, approbante Capitulo, cepta construi domus extra moenia urbis, dotarique; in quam Pastores & Sacerdotes emeriti, aut alio corporis malo ad publicas functiones minus idonei amplius reciperentur, alerenturque. Domicilium illud cum sacello consecrari voluit honori undecim millium Virginum: indulgentiam ab Episcopo noxarum condonationes, quotquot collatis pecuniis aedificium juvarent. Oportanda multis senio & laboribus confectis Parochis quies, in qua contemplationi rerum celestium, & relegendis antea vitae noxibus se ad felicem vitae exitum comparent.

Guntheri etiam Episcopi nostri in hunc annum memoria ex publicis tabulis, quibus indaginem, ut vocant, in Brachmen. locum videlicet in ericeto Sennae, praediis quibusdam cultum, insectumque agris, pascuis, & sylvis Milinctorfio Ministeriali suo & haeredibus octoginta & tribus marcis oppignorat; idque consentiente Bernardo Praeposito & Tutore Ecclesiae factum, die, qui vinculis D. Petri Calend. Augusti sacer est. Igitur in hunc diem & hunc annum 1310 electus & confirmatus Episcopus, ut se inscribit adhuc, Ecclesiae,

Ludovicus Ep. Monast. a iudicio seculari exempti in immunitate Ecclesiastica habitantes.

Engelbertus Ep. Osnabr. exstruit domum pro emeritis Pastoribus & Sacerdotibus.

Guntherus hoc anno adhuc superstes, sine anni verisimilitudine in amulum & successorem translatus.

Henricus Rex iter in Italiam decernit, ad Imperii insignia capefenda.

Bernardus Praepositus Comes Lippenfis, dicitur a Capitulo Tor Ecclesiae Paderb.

Trichem. in chron. Brower. in annal. 1310.

* al. Ludolobus.

clesiæ suæ præfuit, senio licet gravis fractusque. Quantum inde superstes vixerit incompertum habeo. Dies interim mortis ejus in necrologio Marienmunster, quod majores ejus Comites Swalenbergenses condidero, in hæc verba notatus invenitur. *VIII Calend. Junii obiit Guntherus Episcopus Paderbornensis. Hic dedit decimam in Eynortorp nobis, hujus anniversarii mentio apud nos non recedit.* Id saltem ex his conficitur, Guntherum hoc anno non obiisse, quippe qui Calend. Augusti hujus anni adhuc tabulas electi & confirmati Episcopi confecit. Jam vero cum aliæ literæ Theodorici Successoris apud nos extent mense Decembri hujus anni consignatæ, argumento esse poterit Guntherum sub exitum anni

sponte suo munere abiisse, renunciato Episcopatu in æmulum & Successorem, quod Bruschius, Kerfenbrochius, & Crantzius scripsere; quanquam fallant nos, quod id anno 1308 factum velint, cum nos ex certis tabulis ad hunc annum 1310 Ecclesiæ suæ adhuc præsedisse monstraverimus. Quo loco ossa Guntheri deposita quieverint, neque id traditum accepimus. Tam obscura sunt omnia in tam illustri Præfule, qui magnus rerum humanarum contemptor primo Archiepiscopatum Magdenburgensem, deinde Paderbornensem molesto æmulo ultro cessit, maluitque ex privata vita quam ex Episcopali dignitate atque onere multo securius in mortem ire.



THE-

Theodorici ab Interren cum consensu Guntheri & Pontifici in Episcopatu succedit

Idem Privilegiu oppidi Brake lensis com. probat.

THEODORICUS
DYNASTA DE ITTEREN
XXVII.
EPISCOP. PADERBORN.

Posteaquam Guntherus, pacis publicæ quietisque propriæ amantior quam dignitatis, ulro locum celsit Theodorico, quem hæctenus æmulum habuerat; ille hoc statim anno, ut ex literis ejus monstrabimus, Episcopatum adiit, Gente Hassus ex Iteranis Dynastis, quibus nomen adhæsit ab arce Iter, ad Adranam flumen sita, a qua Dynastia Iterana appellata. Arcis vetusta adhuc rudera scribit Dilichius in valle ac petra conspici, familiam vero eodem sæculo extinctam, postquam anno 1361 Iteranus Dynasta consanguineum interemit; ob quod facinus arx ab Henrico Landgravio & Moguntino Archiepiscopo expugnata vastataque, interemptor in Cænobium Heinam detrusus, Dynastia vero bonaque, abolito Iteranorum nomine, Hassiæ conjuncta. Cæterum Theodoricus, quod paria quædam scripta tradunt, in clero Paderbornensi fuit enutritus, adscitusque inter Canonicos & primores majoris Ecclesiæ; vir qui Canonicorum quorundam & nobilium studiis subnixus, magnis simul animis adspiravit ad Episcopi dignitatem, eoque rem deduxit, ut tandem voti compos fieret; id quod non modo Guntheri, sed & Pontificis consensione factum apparet; quando intra paucos menses subrogatus, electum se & confirmatum antistitem Paderbornensis Ecclesiæ scribit. Quem admodum id ex publicis hisce tabulis,

quibus oppidi Brakelensis privilegia comprobant, cognitum est.

Nos Theodoricus Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ electus & confirmatus, universis præsentia visuris cupimus fore notum, quod attendentes favorem & dilectionem nobis ostensam in subjectione & fidelitate nobis facta Nos & Successores nostri promittimus bona fide discretis juris Judicibus, consulibus, ac Communitati Oppidanorum in Brakele omnia eorum jura antiqua sui Oppidi, sicut olim a suis Dominis habuerunt, pacifice & quiete, & volumus illibata in perpetuum observare, & gaudere pariter de eisdem. Item prædicti Burgenses de Brakele non erunt Nobis & Ecclesiæ nostræ astricti ad jurandum in aliqua privata guerra, si specialiter nos contingeret, nisi hoc de communi & omnium Dominorum suorum consensu procederet & assensu, vel nisi saltem hoc nobis essent facturi de favore & gratia speciali. Ceterum promittimus in his scriptis dictis Burgensibus infra limites parochialium dicti loci nulla nova ædificia quæcunque construere in eorum præjudicium vel gravamen. In cujus promissionis & confederationis testimonium sigillum nostrum duximus præsentibus apponendum. Datum Brakele anno Domini Millesimo trecentesimo decimo in vigilia beatæ Barbaræ Virginis.

Annus Christi 1311.

Clementis V. Pont. 7. Henrici VII Cæsaris 3.

Theodorici Ep. Pad. 1.

Succedit annus sæculi hujus undecimus, Consilio œcumenico celebris. Indixerat hoc celebre Viennense concilium, Episcopis ex orbe Christiano invita-

S. Anton. Hystor. Eccl. Odorici Consil. Paris Concilium Viennense, in quo Templariorum Ordo extinctus, & Begardorum hæresis damnata
 vitatis, Clemens V Pontifex, ad Templariorum ordinem recognoscendum abolendumve, ad subsidium terræ S. instaurandum, ad cleri populique mores corrigendos, cum primisque ad hæreses Begardorum & Beguinarum evelendas. Igitur ut Templariorum ordo Patrum sententia abolitus, ita fœdæ Begardorum hæreses & nefanda conventicula damnata sunt. Auctor hujus sceleratæ hæresis Dulcinus; & is licet cum Margaretha sua pellice jam igne conflagrarat; Serpebat tamen hæc pestis per Joannem Parmensem Monachum & Dulcini discipulos, specie pietatis & religionis sparsa; quod dicerent cum suo Evangelio perfectum quendam Ecclesiæ statum renasci, quem Romana Ecclesia hæcenus deformarat; eoque Romanam Ecclesiam meretricem illam esse. quæ in Apocalypsi designetur: & jam tempus adeste, quo clerus omnis ac Præsules, prorsus ut hæretici nostrorum temporum, eodem fanatico spiritu agitati, commisceantur. Cum illi interea flagitiosissimam vitam agerent, docerentque fornicationes & adulteria ad sedandam libidinem libera esse. Multa deinde in hoc concilio ad disciplinam Ecclesiæ instaurandam salubriter perscripta sunt. Accessit ad hoc concilium inter Patres Henricus Coloniensis Archiepiscopus, Guido Trajectensis Episcopus, qui in eodem concilio inter purpuratos Patres adscitus. Quinam præterea ex his regionibus aut per se aut per Legatos ad concilium, quod supra trecentorum Episcoporum fuit, convenerint, non satis est in analibus proditum.

Chron. Colon. Trithem. in Chron. Beka in Quidons.

Albertus Argent. Conyadus vicer. Cæsaris in Italia expeditiones.

Trahebat per hæc alterum annum Cæsar in Italia, totusque erat in Longobardici regni statu componendo; rebellibusque Imperio adjungendis; cum Guido Turnarius Mediolani Cæsaris vitæ insidias struere compertus; quo periculo per Leopoldum Austriae Ducem & Teutonicos depulso, ceteras Italiae civitates partim deditione, partim metu, & denunciatione extremorum in fidem recepit. Cremonam, quod Legatos admittere detrectaret, acri obsidione pressit; qua consternati cives, resti in collum injecta, supplices se dedere. Ceteris pertinacius restitit Brixia, ad quam Walramus Regis frater sagitta ictu occubuit. Is casus adeo dolorem Regis accendit, ut juraret, se

non per portas, sed dejecta mœnia urbem invasurum; quo cum rem deduxisset, cives capistris in colla injectis, supplices vitam impetrarunt. At Theobaldus Bussartius, fax rebellionis, quod Spiræ a Rege militari baltheo in fidem accinctus fuisset, equis alligatus in quatuor partes discerptus est. Subacta Brixia, exercitus in hiberna deductus, ipse Genuam discessit ad hibernandum; ubi Margaretham conjugem pudicitiae singularis, spectatæque religionis feminam, amisit.

Per hæc Cæsaris absentiam Engelbertus Marchiæ Comes per Westphaliam rursus tumultuari cœpit, patri ingenio ferrox; concitatisque rebellum capitibus, castrum Furstenberg ad Ruram, quod ab Archiepiscopo ex proximis ruinis restauratum erat, obsidione pressum expugnat, evertitque. Ad hunc inquietum Comitem coercendum Archiepiscopus cum Ludovico Monasteriensi Episcopo fœdus fecit, quo se potentes Episcopi ad mutua belli pacisque auxilia illigarunt. Archiepiscopus deinde transitio sine noxa Marchiæ comitatu, lustrataque Westphalia, altero mox anno Furstenbergam instaurat; frenum circumjacentium Comitum. Neque ausus se commovere Marcanus, hinc Coloniensis, illinc Ludovici Monasteriensi Episcopi metu repressus: Magno interim lætu Ludovicus Monasteriensi Episcopus amisit Ottonem Cliviæ Comitem, consilium, & præsidium diocesis suæ; is enim Horstmarie in discessu ab Episcopo morte oppressus, Clivosque deportatus, comitatu ad Theodoricum IX. cognomento Pium, devoluto.

Multum profuit hoc Episcoporum fœdus ceteris per Westphaliam Episcopis, ne quid Comitum insolentia attentaret. Accessere Clementis Pontificis literæ, quibus Engelbertum Osnabrugensem & Wormatiensem Episcopos defensores ac iudices constituit ad recognoscenda, & propugnanda Ecclesiæ jura. Nec aliud de Theodorico Episcopo nostro proditum ex patrii scriptis, præterquam quod Hardehusano Abbati, florentique ordini Cisterciensium benefecerit, ad eorumque petitiones & commoda agros villæ Darsburg commutat; laudabilisque diocesis rexerit quam per ambitum ingressus fuerat.

An-

Conradus Vicerius. Albert. Archiepiscopi. Script. vices. Trevir. Broxwer. lib. 17. Annal. Trevir. Trithem. Scripser. Halc. Henricus Romæ a Cardinalibus innotuit & Imperator salutatur.

Levoldus. Fœdus Archiepiscopi. Coloniensis. cum Episcopi. Monasterii. ad coercendum Comitem. Marcanum.

Fassi. M. nafi.

P. Crumbach. Theodoricus Episcopus. bene facit Hardehusano. Littera Hardehusani.

Veris Italiae loca occupata.

Annus Christi 1312.

Clementis V Pont. 8. Henrici VII Cæsaris 4.

Theodorici Ep. Pad. 2.

Cæsar Genua ex hibernis ad diem quartum Calendarum Martii classe triumremium triginta profectus, Pisas advehitur. Inde Romam, versus contendit ad coronam augustalem accipiendam. Præcipui Germanorum in comitatu erant Balduinus Trevirorum Archiepiscopus, Theobaldus Leodiensium Episcopus, Dux Bavariz, Comes Sabaudiz Guido Viennensis Delphini frater, multique proceres. Invitat Henricus Rex Clementem Pontificem Romam, ut ab ipso Cæsar inungeretur; sed ille se per consilii recumenici negotia excusans, Cardinales Legatos pramissit, partes suos expleturos. Ubi Romam accessit, reperit omnia factionibus Ursinorum & Columnensium turbata; ac Roberti etiam Apuliz Regis armis, cui Ursini hærebant, Cæsaris hostes, urbem inessam, Regis coronationem interversuri. Cæsar profligatis Ursinis, amissoque licet inter conflictus Theobaldo Leodiensium Episcopo, urbem cum pompa ingressus, festo die SS. Petri & Pauli Apostolorum in Lateranensi Basilica a tribus Cardinalibus, Ostiensi, Flisco & Arnolde solemnibus caremoniis Imperator inungitur, magnoque spectantis populi gaudio Augustus salutatur.

Inde expugnato castello, relictoque in urbe Hugone cum præsidio militari, ac summa rei Columnensibus demandata, ipse Tibur concessit; magnisque inde animis multas Italiz civitates, oppida, & castella subacta in fidem Imperii recepit. Quanquam Florentia, quæ Gibellinæ factionis erat, frustra tentata. Pridie Calend. Decembris Cassiam Burgum ingressus, festa istic Natalitia celebravit. Reliquam hyemis partem Bonitii transegit; ubi captus loci amenitate urbem, quam montem Imperialem appellari volunt, condere cepit. Admirandus Princeps, qui exiguo milite & modico arario instructus, felicissime omnia gerebat; Quippe qui ararium, ut Vicerius scribit, non in pecunia, sed virtute repositum habebat.

Bellum quidem acre hoc anno inter Woldemarum Marchionem Brandenburgensem, & Fridericum Marchionem Thuringiz, quo Thuringus a Brandenburgico cæsus captusque: nihil interim turbarum per Westphaliam. Atque ut pacis studia impense culta sunt ab Episcopis, ita reperio Theodoricum Episcopum nostrum stabilivisse concordiam cum Ottone Hassiz Landgravio, renovato approbatoque simul contractu pactoque Domini Schoneberg in Hassia acquisito; ut hæc supra inter Ottonem Episcopum & Landgravium convenisse diximus.

Pacis etiam amicitizque causa Theodoricus Episcopus noster conventum indixit, quo controversia, quæ super salinis in Westercotten inter Episcopum & Præpositum Cænobii Cappellenfis Reinfridum de Erwite nobilem virum & Meinhardum Huddichium intervernerat, composita est, singulisque ex æquo bonoque sua salinarum pars attributa est.

Nec minus sollicitè bonam amicitiam coluisse cum vicino Comite Ravensbergenfi testes esse poterunt hæc Theodorici tabulæ.

Nobili viro Ottoni Comiti de Ravensberg Theodoricus Dei gratia Ecclesie Paderburnensis Episcopus affectus quantum poterit & honoris. Illi per quos Ecclesie pia devotione fundantur, prerogativa speciali multo plus cæteris honorantur. Devotionem igitur vestram pro fundatione Ecclesie sancte Marie in Bilseldæ in Domino commendantes, recognoscimus sub sigillo nostro presentium testimonium literarum, quod nullam translationem personarum ad Ecclesiam in Bilselde prædictam deinceps auctoritate ordinaria faciemus, nisi vobis pro vestra reverentia primitus requisito. Datum XIII Calend. Maji anno Domini MCCCXII.

Atque his literis cum se Episcopum scribat Theodoricus, argumento est jam Episcopum fuisse consecratum; a quibus vero Episcopis, & quo loco sit factum, nondum ex annalibus nostris comperum habeo.

X

Annus

Conradus Vicerius.
Albert. Arg.
Scripsit versus Trevir.
Broover. lib. 7. Annal.
Trevir.
Trichem.
Scripsit. Halc.
Henricus Roma a Cardinalibus inungitur & Imperator salutatur.

Varia Italicæ loca occupat.

Fassi Mo. IX. naff.

g. Crambach.
Theodoricus Ep. bene fecit.
Hardehult.
Lizera Hardehult.

Histor.
Thuring.
Theodoricus Ep. statibilis contractam empti Domini Schoneberg.

Componit Controversiam de Salinis Westercottanis Cleinborg. ad an. 1320

Promittit Comiti Ravensbergenfi nullam Perionam absque ipsius scitu ad Ecclesiam Bilseldensem translationem.

Annus Christi 1313.

Clementis V. Pont. 9. Henrici VII. Cæsar. ult.
Theodorici Ep. Pad. 3.

Conrad. Vi-
cer. de
Henric.
Albertus
Argent.
in chron.
Rebdorf.
in annal.
Tribem. in
chron.
Brower. in
annal.
Trevir. l. 17
Serrar. in
Mogunt.
Cuspinian.
Henrici Cæ-
sar. obitus
& virtus.

Cæsar, quæ superiori anno magna felicitate confecerat in Italia, ea majoribus etiam & Cæsare dignis animis profecutus est. Quippe 8. Martii Pisas accessit, urbem sibi fidam; ubi inito fœdere cum Friderico Siciliae Rege 7. Calend. Maji Roberto Apuliae Regi bellum indixit, dejecturus e regno, quod Imperii erat. Hunc enim hostem Cæsari objecerat Clemens Pontifex, & Philippus Francorum Rex; quemadmodum & Pontifex, ante coronationem Cæsaris Romam intrare jusserat, veritus ne Cæsar ea in urbe dominatum arriperet. Ad id bellum potentius conficiendum, Cæsar Balduinum fratrem Trevirensis Archiepiscopi remisit in Germaniam, haud alio consilio, quam ut novas Germanorum Belgarumque copias adduceret; Sed magna molientem mors funestissimo casu eripuit. Quippe dum per Hetruriam procedit, castris circa Senas explicatis, ægrotare manifeste cepit; tamen jam a reliquis Pisis morbi initia animadverterat: urgente dein vi morbi, frustra que in Maceratani aquis remedium quaesito, ad Boni conventum Senarum castellum decubuit, ubi festo Assumptæ in cælum Virginis a Bernardino de Monte Polignano Dominicano sacerdote sacrae Eucharistiae Sacramento accepto, haud multo post excessit e vita, ad diem novum Calendarum Septembrium, D. Bartholomæo celebrem, Princeps, ut Beneventus Italus Scriptor ac S. Antonius testantur, prudens, justus, honestus, Catholicus, dilectus omnibus. Sedatis sollicitè discordiis Alemanniæ, alto animo disponebat reformare potentem Italiam, ut sic facilius redimeret terram sanctam, nunquam elatus prosperitate, nunquam dejectus adversitate Albertus Argentinensis, periit, inquit, columna magnanimitatis, & justitiæ, & flos geminis Germanorum. Comperta Henrici Cæsaris morte, Petrus Moguntinus Archiepiscopus cum gemitu dixisse auditus, intra quingentos annos nullius Principis mortem Reip. fuisse nocentiorum Cuspinianus ex veteri scriptore hæc de Henrico Cæsare memorat. *Erat ea religione, ut sæpe*

totas noctes ante imaginem Crucifixi, quam semper secum ferebat, oraverit quam devotissime, & peccata deflexerit quam amarissime, solitus sacram Eucharistiam aliquando quotidie, aliquando summis festis accipere. Ejusmodi passim elogiis celebratus a Scriptoribus eorum vicinorumque temporum, quæ in eo convenerunt, ut Principem bello acrem, assertorem justitiæ, magnum Christianæ fidi cultorem, defenforemque cleri, & pauperum amantem, atque omnibus Imperatoriis virtutibus præditum commendent. Consilium optimi hujus Cæsaris fuit, id quod cum Benevenuto alii quoque referunt, pacata Italia, totis Imperii viribus Palæstinam ex manibus barbarorum reperere; sed hunc Cæsarem fata tantum ostendere. Corpus Pisis honorifico tumulo illatum.

Varia de genere mortis opinio, inquit Vecerius. Nam quæ fama a malevolis sparsa increbuerat, veneno sublatum Cæsarem, quod a Dominicane familiæ sacerdote ei præbitum esset, nonnulli, ut fit, Scriptores in literas retulere, a videque exceperet heterodoxi nostrorum temporum; sed manifesta calumnia, quam refellunt Serrarius, Browerus, Odoricus, alique Scriptores. Quemadmodum Joannes Bohemia Rex Cæsaris filius, Balduinus Archiepiscopus Trevirensis Cæsaris frater, ac quinque Episcopi, Mediolanensis, Perusinus, Genuensis, Lucensis & Argentoratensis, qui morienti Cæsari adfuere, Bernardinum Monachum ab hoc crimine statim absolverunt; factisque hæc macula innocenti ordini adspersa detergitur testimoniis D. Antonini, Jordani, Villani, Ptolomæi Lucensis, Mussati, aliorumque Historicorum, a quibus Cæsar naturali mortis genere, febri videlicet & profluvio ventris, obiisse scribitur; quod idem a Thoma de septem fontibus relatum, in cujus sinu Imperator animam efflavit.

Amiserat anno superiori Cæsar Theobaldum Leodiensem Episcopum, Romæ ut diximus interemptum; in hujus

Pontifice
subrogatur
Adolphus
Comes Mar-
canus.

Theodorici
Ep. re-
ditus oppi-
di Salze-
cot-
ni oppi-
gnorat Ber-
nardo Cre-
va.

Fictus tu-
mor, Cæ-
sar veneno
sublatum.

Componit
Controver-
siam inter
Canonicos
& Clericos
Boderenses
exortam
super distri-
butione re-
dianum.

Theobaldo
Leodiensi
Episc. de-
functo

Pontifice
subrogatur
Adolphus
Comes Mar-
canus.

hujus locum hoc anno subrogatus a
Clemente Pontifice Adolphus Marca-
nus Comes, Engelberti Comitis frater;
id quod Philippi Regis Francorum pa-
trocinio impetratum, cum e Nivernen-
si Gymnasio, ubi literis operam dabat,
aulam Pontificis adiisset. Ac mox 4.
Aprilis renunciatus Leodiensium Anti-
stes, tribus sacris ordinibus initiatus
est; inde Leodium solemniter pompa in-
troducitur. Ad quam celebritatem,
quia Engelbertus frater cum magno
nobilitum Westphaliae comitatu ac-
cesserat, spectavit & ipse fratrem Episco-
pum in festis Natalitiis primam Deo
hostiam litantem. Gessit exinde Adol-
phus Leodiensem Episcopatum in xxx
annum, magno nominis sui & Marca-
nae familiae ornamento.

Theodori-
cus Ep. re-
ditus oppi-
di Saltzco-
tani oppi-
gnorat Ber-
nardo Cre-
vet.

Theodoricus vero Episcopus no-
ster, incertum qua publica privataque
necessitate pressus, reditus Episcopales
oppidi Saltzcottani, accepta certa pec-
uniae summa, oppignoravit Bernardo
Crevet, militi & Dapifero suo ejusque
filio Joanni, simulque Bodoni de Sce-
len ministeriali suo, retento interim op-
pido, & oppidi judicio; id quod De-
cani & Capituli consensione factum,
monstrant tabulae hac super re III. Idus
Januarii consignatae. Suborta subinde
fuit haud levis controversia inter Cano-
nicas Bodecensis Monasterii Virgines,
& Clericos ejus Ecclesiae super inaequa-
li partitione distributorum; quam The-
odoricus Episcopus convocato Cano-
nicorum ac nobilium concilio, his pu-
blicis tabulis composuit; quas vel eo
referre placuit, quod his nomina Ca-
nonicarum Virginum ac Canonicorum,
qui eo Episcopo vivere percenseantur.

Componit
Controver-
siam inter
Canonicas
& Clericos
Bodecensis
exortam
super distri-
butione re-
ditiuum.

Nos Theodoricus Dei gratia Episco-
pus Paderbornensis omnibus hoc scri-
ptum visuris notum facimus, quod cum
in Ecclesia seculari Budeken inter Do-
minam Abbatissam, Praepositam &
conventum Dominarum ex una, & in-
ter Clericos praebendarios ibidem parte
ex altera super distributionibus praeben-
darum suborta fuisset materia quaestio-
nis, de consilio discretorum, & de con-
sensu partium utrobique talis dissensio
sopita fuit favorabiliter in hunc modum.
Quod de omnibus & singulis rebus,
fructibus, & obventionibus ad praeben-
das Dominarum & Clericorum spectan-

tibus in annonae, in denariis, in carni-
bus, in pane, vino, cerevisia, piscibus,
aut aliis rebus, quocumque nomine cen-
seantur, Pars, aut partio, quae est
quarta, datur uni de Dominabus, illa
pro parte dimidia tempore distributionis
cuiuslibet de Clericis praebendariis dabitur
expedite per Abbatissam, vel Praeposi-
tam, aut per aliam seu alias de Domi-
nabus, cui vel quibus praebendarum di-
visio vel administratio vel in toto, vel
in parte a Collegio sit commissa. Ab
hujusmodi autem divisione excipiuntur
4 solidi pro persona cujuslibet Dominae,
qui funde penninge dicuntur, & X de-
narii, qui dantur Dominabus in cena
Domini ad mandatum, de istis denariis
Clerici praebendarii nihil tollent. Sed
& 7 solidi denariorum, qui dantur pro
peragendo anniversario, seu memoria
Gerardi militis de Aldenbudeken non ad
conventum Dominarum, sed solum ad
praebendarios jugiter pertinebunt. Huic
ordinationi praesentes fuerunt Domina
Alheidis de Eversteyen Abbatissa, Albei-
dis de Emmere Praeposita, Elisabeth de
Ittere Decana, Ermegildis Thesauraria,
Sophia de Hindeneborgh Celleraria. Item
Beatrix de Enenbus, Margareta de Lip-
pia, Heydewigis Marscalci, Gertrudis
de Elsepe, Cunegundis de Driborch, Cu-
negundis de Horbusen, Gertrudis de Ro-
denberg, Jutta de Lippia & Beatrix,
Hademigis de Etlén, & Mechtildis de
Develde, personae conventus, tunc in
dicta Ecclesia Budicensi existentes. Item
Henricus plebanus Ecclesiae, Herman-
nus, Reynaldus praebendarii, qui sub
poena 4 marcarum argenti puri pro Hen-
rico de Barchusen praebendario, & eo-
rum consocio tunc absente promiserunt,
eum praedictam ordinationem ratam fi-
deliter habiturum.

Aderant etiam testes honorabiles Do-
mini Conradus de Depholte Decanus,
Georgius Thesaurarius, Heidenricus
Cantor, Ludolfus Marscalcus, Wern-
erus de Patberg, Joannes dictus Wenet,
Reynerus Crevet, Canonici Ecclesiae Pa-
derbornensis, Magister Ludolfus Judex
curiae nostrae, Fridericus nobilis de Ever-
stein, & alii quam plures fide digni. Ut
autem concors ordinatio praedicta perpe-
tuis temporibus in Ecclesia Budicensi
fideliter observetur, eam auctoritate or-
dinaria confirmamus, & praesentis scri-
pti testimonio roboramus, cui ad amplio-
rem

X 2

rem

Theobaldus
Leodiensis
Episcopus de-
functus 4

rem certitudinem, & ad perpetuam rei memoriam nostrum sigillum & Capituli nostri ad causas Abbatisse & conventus in Bodeken, nec non iudicio curie nostre, & aliorum prelatorum supradictorum sigilla presentibus sunt appensa. Nos Conradus Decanus, Georgius Theaurarius, Heydenricus Camor, Ludolfus Marscalci & Magister Ludolfus ju-

dex curie Paderbornensis rogati a partibus supradictis communiter nostra sigilla presentis ordinationi, cui interfuimus, presentialiter apposimus pro notitia veritatis. Actum & datum Paderborn Feria 3 proxime post Dominicam, Judicame Deus, anno Incarnationis Domini Mcccxiij.

Annus Christi 1314.

Sed. vac. I. Friderici III. & Ludovici IV. Reg. I.

Theodorici Ep. Pad. 4.

Albert. Argent. in chron. Henric. Rebdorf. Trithem. in chron. Brocwer. in annal. lib. 17. Cuspinian. Annal. Boic. Herwart. Serrar. in Meg. Histor. Turbarus Reipubl. Christianae status ob diffidia in electione Pontificis & Cæsaris.

Consequitur nunc annus sæculi huius decimus quartus, Reipubl. Christianae turbatissimus; quo, sublato ad 12 Calendarum Maji diem Clemento V Pontifice, ob Cardinalium discordias sedes Apostolica ultra biennium vacua fuit. Accessit alterum Reipub. Christianae vulnus ex altero Reipub. capite subtrahendo; quando ob excessum Henrici Cæsaris Imperium Cæsaris scissum in duas partes, ob duos simul Reges electos; qui octo annos pertinacissime pro corona decertarunt. Ac postquam tota ætate altercationibus pugnatum, convenere 18 Octobris Electores Francofurtum; eaque in urbe Petrus Moguntinus, Balduinus Trevirensis Archiepiscopi, Joannes Rex Bohemæ, Woldemarus Marchio Brandenburgicus elegere Ludovicum Palatinum Bavariæ Ducem: contra Henricus Colonienfis Archiepiscopus, Rudolphus Comes Palatinus, Ludovici electi Ducis frater, ac Dux Saxonie, qui per id tempus in suburbio Francofurtensi, cui Saxhusen nomen est, congressi, regnum suis suffragiis detulere Friderico Duci Austriæ, Alberti Cæsaris filio. Auctor est Argentinenfis, missum a Marchione Brandenburgico militem Legati munere, qui suffragium suum contra voluntatem Marchionis dederit Bavaro, quod ipse Marchio Austrio destinavit.

Haud dissimilis lis intervenit ex suffragio Alberti senioris & Joannis junioris Saxonie Ducis; Senior enim, quod Rudolphi Cæsaris filia natus esset, suffragio suo in consanguineum Fridericum Austriam ibat; contra junior Dux Saxonie in Ludovicum Bavaram. Atque ut hunc senior excluderet, literis Pontificis, quibus Episcopus Patavienfis nominatus erat, renunciavit; ejus

tamen suffragium cassum habebatur, sive quod jam sacris initiatus inter Ecclesiasticos reputaretur, seu quod post electum abs se Henricum Luxemburgicum Regem jus suffragii cessisset juniore Duci Saxonie. Quamquam alii verius, quod Rebdorfus scribit, Rudolphi Saxonie Ducis fratrisque Alberti huius suffragio Fridericum Austriam lectum velint; Joannem vero Saxonie Ducem Ludovico suffragium dedisse. Ad hunc modum utriusque Regis electionem ambigam & implicatam fecere ipsa aut discordantia aut obscura Electorum suffragia, quæ nunc tanta contentione disceptantur inter Bavaros & Austriacos, accurateque pertractantur in apolegeticis commentariis Herwardi, & historia Boica. Albertus Senior, ne id hoc loco omiserim, anno 1322 Patavienfis Episcopus factus, consecratusque est a Friderico Salisburgensi Archiepiscopo.

Peracta utriusque Regis electione, prior potentiorque Archiepiscoporum armis Ludovicus, castra Aquisgranum movit, quo a Moguntino & Trevirensi 4000 procerum & nobilium equitum, comitatu deductus est, quibus Gerhardus Juliensis Comes obviam processit, Aquisgranenses literis Francofurtensium condocefacti Bavaram proni introrserunt. Objecerat se quidem pro Austriaco haud procul Adolphus Marcantus, recens Leodiensium Episcopus creatus; sed cum Austriacus tardius accederet, & ipse copias retraxit. Inde dum omnia parantur ad coronationem, lis noxia inter Moguntinum & Trevirenses se movit, utrius esset diadema imponere, postquam Colonienfis invitatus non accesserat. Lecti Principes arbitri pro Trevirensi pronunciant; itaque

Ludovicus Bavarus Rex huiusmodi coronatur.

Metrop. Salisburg.

Jiudem coronatus Coloniensis Archiep. Bonnæ & coronatur Fridericus Dux Austrie.

Ludovicus Bavarus variis largitionibus Francorum animos libenter detulit.

que ab eo solemnibus cæremoniis festo D. Catharinæ Ludovicus Rex consecratus; quanquam non desint, qui ab utroque id munus festo Epiphaniæ expletum volunt.

Iisdem cæremoniis a Colonienſi Archiep. Bonnæ Rex coronatur Fridericus Dux Austriæ.

Hac celebritate Regis præventus Fridericus Bonnæ cum exercitu substitit; ubi æmulatione Collegarum Henricus Colonienſis Archiepiscopus sub id tempus Friderico Austriæ, in Basiliæ SS. Cassii & Florentii, iisdem cæremoniis regium diademata imposuit; qui deinde haud secus quam Bavarus, multorum Principum studiis, Regem sese Romanorum tulit, magnoque urbium imperialium plauſu est exceptus.

Ludovicus Bavarus variis largitiis Principum animos sibi ſtudet decereri.

At Ludovicus Bavarus nihil veritus Colonienſium Archiepiscopum Austriamque exercitum, Aquisgrano Coloniam tetendit; quam in urbem cum ingenti pompa a Balduino Trevirensi Archiepiscopo est introductus; quem cives, frustra licet reclamante Colonienſi Archiepiscopo, honorifice excepere. Ea in urbe ut sibi vicinorum præſulum & Comitum atque urbium animos divinciret, aliis vetera Principum munera & privilegia confirmat, aliis nova impartitur. Theodorico Cliviæ Comiti promissa potestas duo erigendi telonia, alterum Grithæ, alterum Hufſinæ in Patavia, Duisburgum & Caſaris inſula in pignus oblata. Ad hæc conceſſus Vicariatus Westphaliæ Rhenum inter & Viſurgim, data Werthinenſis Cænobii Advocaria, quæ post regis tabulis confirmata sunt: utroque munere exutus Colonienſis. Quibus devinctus Comes, posthabita Auftriaca stirpe, quam a matre ducebat, Bavarus constanter adhæſit. Similibus beneficiis delimiti Gerhardus Juliacenſis, Engelbertus Marcanus, Simon Lippienſis, Wilhelmus Arensbergicus, ceterique Comites, in partes Ludovici Bavarici transferre. Facile nunc assentior Alberto Argentinenſi, qui scribit, civitates inferioris Rheni adhæſiſſe Ludovico Bavarico, superioris vero Friderico Austrio.

Quæ vero Episcoporum in hoc schismate studia partium fuerint, minus compertum. Quanquam hoc regni diffidium parum affecerit Saxoniam; eo quod Rhenum & superiorem

Germaniam potissimum turbarit. Inter eos tamen Episcopos, quorum quisque suos Metropolitanos secutus, Theodoricum Episcopum nostrum Ludovico Bavaro hæſiſſe comperio. Id quod vetus literarum fragmentum monſtrat, quorum inſcriptio integra est Ludovici Regis ad Theodoricum Episcopum Paderbornenſem. Ac licet prima pars literarum igne abſumpta; poſtrema tamen intacta ſic habet, *Adducor in mille marcas puri argenti, quas dare promiſimus, & promittimus per præſentes, cujus quidem pecuniæ medietatem in carnis privio proximo, reliquam vero medietatem in feſto Pentecosteſt proxime ſubſequentem eidem Episcopo perſolvimus, tradentes ſibi hæſtæſſas literas ſigillo communitatis Palatinatus Rheni & Ducatus Baviariæ, quod ſigillum regium adhuc non habemus, Datum in caſtris apud Franckefurt, Anno Domini Mccc quarto decimo XII Calend. Novembris.*

Theodoricus Ep. Ludovico Bavaro adhæſerit.

Igitur Ludovicus, ut a Trevirensi Archiepiscopo quinquaginta octo milium librarum, ita a Theodorico nostro mille marcarum mutuum accepit; ab aliis aliam summam pecuniæ, ad belli regiique nominis impenſas. Quo autem id lucro fecerit, aut quo beneficio Theodoricus Episcopus noster remuneratus sit, nullibi in annalium memoria cum ceteris reperio. Ceterum hoc anno Theodoricus Episcopus noster pridie Tiburtii & Valeriani rata habet auctoritate ſua privilegia Archidiaconorum, & jura Advocatiæ; ſicuti hæc ab Ottone ſuperiori Episcopo data conſtitutaque erant.

Lib. ſatur. pag. 2. Theodoricus Ep. approbat privilegia Archidiaconorum.

Ex Episcopis Westphaliæ mors hoc anno ſubtraxit Ludolphum Mindenſem, die S. Albani Martyris, poſtquam per xx propemodum annos præclare magiſtratum illum geſſiſſet, ſicuti hoc facti eorum docent. Subrogatus Godefridus Waldecenſis Comes. Paſſim per id tempus Comitum filii Collegia Cathedralia implebant, magna familiæ decora, & levamenta, ne in plures filios paterna hæreditas dividenda veniret. Ex his Episcopi poſtea delecti, novum familiæ auxilium præſidiumque; quæ ſæpe magis quaſita, quam religio; ſicuti per id tempus Wilhelmus Arensbergæ Comes Walramum Aquisgranenſem

Chron. Ep. Mind. Kleinſorg. Gelen. in vita Eusebii. p. 151. Moritur Ludolphus Ep. Mindenſis, cui ſubrogatur Godefridus Comes Waldecenſis.

Ca-

Canonicum, Gerardum S. Geronis præfulem, Godefridum Monasteriensis Ecclesiæ Scholasticum, eum, qui postea Osnabrugensis, ac demum Brementis Archiepiscopus delectus, Fridericum Steinveldensem Abbatem;

ipse vero Wilhelmus Comes, postquam hoc anno Colonia a Ludovico Rege pro jure clientelari comitatu imposuit, fratres hosce patrimonii portioni facile acquiescentes habuit.

Annus Christi 1315.

Sed. Vac. 2. Ludov. IV & Friderici III, Reg. 2.

Theodorici Ep. Pad. 5.

Publicæ calamitates a peste. & caritate annonæ.
Tribem. in chron. Brewver. lib. 17. Annal. Chron. Colon. Serrar. in Mogunt. histor. in Petro. Conflictus Regum, in quo victor Ludovicus.

Publicum scissi Imperii malum accumulavit insequens annus inaudita prope caritate annonæ & pestilentia; quibus malis tanta mortalium multitudo absumpta, ut tertia pars hominum interiisse memoretur. Usque adeo hæc mala sæviere, ut passim Colonia triginta, Moguntia sedecim, Spira novem, Wormatia sex, Erfurti octo hominum millia extincta memorentur: vagi atque inopes expirarint, nec fuerint, qui cadavera humo integerent. Harum calamitatum prænunciis credebatur cometa, qui mensē Majo spectabatur. Quare ad iratum numen propitiandum passim supplicationes ad sacra loca instituta.

Inter Reges interea acerrime pugnatum pro regno. Primum in Suevia ad Eistingam, iterum Spira, utrobique cruento pralio. Victor Ludovicus, adjutus a Balduino Trevirensi Archiepiscopo, & Joanne Bohemiarum Rege, qui in castris Ludovici militabant, exinde etiam adactum ad ultimam famem utrumque exercitum extraxit e campo.

Hi Ludovici Regis progressus in magnas angustias conjecere Henricum Coloniensem Archiepiscopum, qui solus fere in his ad Rhenum & per Westphaliam regionibus sectabatur partes Friderici Regis; aderatque periculum, ne Marcanus ceterique ejus hostes insurgerent. Sed Marcanum retinebat Adolphi fratris Leodiensis Episcopi afflictus status, adversus quem Leodienses cives rebellabant, eoque Episcopus necesse habuit fedus facere cum Brabantia Duce, & Marcani fratris opem implorare.

Magnæ interim auctoritatis erat Theodoricus Episcopus noster per Westphaliam, tam Ludovici Regis

gratia, quam ordinum suorum concordia, viribusque diœcesis præpollens. Quæ res movit Robertum Corbeiensem Abbatem, & Cœnobii illius primores, ut per fugium quærent in Theodorici Episcopi nostri tutela, arcemquem Blanckenau ad Visurgim haud procul Beverunga castro oppidoque sitam, utriusque simul prædiario milite insidendam tuendamque Episcopo, & Ecclesiæ Paderbornensi perpetuum tradiderit; quod uti certis præterea conditionibus convenerit, hæc Corbeiensium literæ testantur.

Robertus Abbas, Cratho Prior, Fridericus Præpositus, Conradus Portarius, Olricus Hospitalarius, Godfridus Magister caritatum, Bodo Cellerarius testantur, quod post maturam deliberationem Domino Theodorico Episcopo & Ecclesiæ Paderbornensi castrum novum dictum Blanckenove construxerint, & concesserint Domino Episcopo Paderborn. in dicto castro duo loca castrensia, quæ Borgsate dicuntur, titulo proprietatis in perpetuum possidenda hereditario; ita tamen ut Episcopus duobus suis Castellanis ibidem morantibus provideat de redditibus, qui Borgsaten dicuntur, Abbas vero sumptus in portarios, vigiles & alios custodes faciet de suo. Castrenses, Portarii, custodes &c. castri hujus Domino Abbati & Ecclesiæ Corbeienfi. Item Domino Episcopo, & Capitulo Paderbornensi corporali juramento se ad fidelitatem & obsequium simul obstringent, Abbas potest castrum illud vendere aut obligare; prius tamen illud offert Episcopo & Ecclesiæ Paderbornensi, qui Dominus Episcopus idem poterit de suis Borgsaten facere, citra tamen utriusque partis præjudicium in suis juribus. Castrum illud erit omni tempore apertum Domino Episcopo, & Ecclesiæ Paderbornensi; Vice versa, Dominus Episcopus Paderbornensis de consensu

Abbas Corbeienfis Theodorico in tutela lan dat an cem Blanckenau.

Theodorici Bullor. Ennis Cas nonicis re stitui jubet reditus ex prædio Malride provenien tes.

Iterum a Ludovico Fridericus fugatur. Tribem. in chron. Colon. Colon. Roldorf. in annal. Albert. Argent. in chron. Odoricus in histor. Eccles. alii que. Accipitur. ab eo citati. Histor. Basca l. 1. p. 2. Brew. l. 17. annal. Trev.

Victoria Ludovici anxium habet Archibet Colon. Friderico Austrio ad harentem.

In sui Capituli pro gratitudine Domino Roberto Abbati, Capitulo & Ecclesie Corbeienſi dat conceditque duo loca caſtreſia Borgſate dicta, unum in Blanckenowe, alterum in Corbeke, in caſtro ibidem cum auxilio Eccleſie Corbeienſis conſtruendo, pro deſenſione Eccleſie Corbeienſis, titulo proprietatis hereditario poſſidenda; ita ut ſuis Caſtellanis de Borglehen provideat Abbas. Sub ſigillo D. Abbatis & Capituli Corbeienſis, Item Domini Episcopi & Capituli Paderbornenſis. 1315 12 Calend. menſis Januarii.

tabulae ſunt exhibitae, nihil morae eſſe voluit in reſtitutione; id quod ille no- vis tabulis X. Calend. Decembris a ſe hoc anno conſignatis reſtauratum voluit.

Reperimus quoque binas tabulas, quarum primis Hermannus Comes de Lon, & Hermannus filius ejus vetus dominium Holtiorum in diceceſi Oſna- brugenſi, ſedemque tot Episcoporum altricem, Otroni Ravensbergenſium Comiti trecentis & quadraginta mar- cis Oſnabrugeniſibus vendidit; alteris vaſallos, & Ministeriales ejus Domini juramento abſolutos jubet tranſire in fidem Ottonis Ravensbergenſium Co- mitis. Acta haec referuntur in judicio ad pagum Wenterſchwick, *preſenti- bus Domino Ottone de Abus, Joanne de Lettre nobilibus, Theodorico Vincke milite, ceterisque fide dignis viris, an- no 1315 in die Tiburtii & Valeriani Martyrum.*

Domini, um Holte venditur Comiti Ra- vensbar- genti.

Theodori- cus Buſtorfi- anis Car- nonicis re- ſtitui jubet redditus ex praedio Malride provenient- es.

Quam vero aequi amans fuerit Theodoricus Episcopus, ostendunt li- terae ejus, quibus Buſtorfiano Colle- gio Canonicorum fructus agrorum ex praedio Episcopali Malride multis annis interverſos reddi mandat. Sapius de injuria queſti Canonici; at Theodori- cus, postquam veteres illi donationum

Annus Christi 1316.

Sed. vac. 3. Ludovici IV. & Friderici III. Reg. 3.
Theodoric Ep. Pad. 6.

Iterum a Ludovico Fridericus fugatur. Tribem. in Chron. Chron. Colon. Celen. Babdorf. in annal. Albert. Argent. in Chron. Odaricus in hystor. Eccles. alii- que. Scripser. ab- so citati. Hystor. Boica l. 1. p. 2. Brev. l. 17. annal. Trev-

Pertinaciter subinde decertatum in- ter regni amalos; pugnabantque cum Ludovico Rege Archiepiscopi Mo- guntinus & Trevirensis, & Rex Bo- hemiae; cum Friderico Rege Ludol- phus Dux Sueviae, Friderici frater, & Ludolphus Palatinus Rheni, Ludovici Regis frater. Victus attritusque denuo apud Argentinam Fridericus Rex, & in Alſatiam Sueviamque com- pulsus. Inde quadriennio rariores pu- gnae, seu quod utraque pars attrita, seu quod Idibus Augusti novus Ponti- fex post biennii interregnum delectus, Joannes XXII ex Portuensi Episcopo, & Cardinali, natione Gallus, & humili loco natus, sed ob virtutem eminentemque scientiam ad Apostolicam ſe- dem evectus. Ad hunc uterque Rex Legatos misit, Pontificemque causa suae judicem appellavit. Favit Pontifex hic Friderico, Fortuna Bavaro.

pertractatum est. Quae res nullum ma- gis anxium habuit, quam Henricum Colonienſem Archiepiscopum, qui fe- re unus inter inferioris Germaniae Prin- cepts Austriae habebat; eo Linzium ad- verſus Trevirensis Archiepiscopum, Lechnium ad verſus Juliacenſem, Ur- dingam ad verſus Clivium, Brulam ad- verſus Colonienſes, ad verſus Westphal- os Sufatum praemunire, & Rupertum Virneburgicum Westphaliae Marſchal- lum imponere cepit.

Chron. Mos- naß. MS.

Bellum praeterea, quod anno ſu- periori Suederus de Vorſt, dynaſta praepotens, moverat, repetendo Bre- devordam & Statlonam, hoc anno com- positum est; castraque haec Ludovico & Monasterienſi Ecclesiae aſſerta ſunt. Ad quod multum valuerit Ludovici Regis auctoritas, quocum foedere jun- ctum referemus. Foedus quoque ictum inter Engelbertum Marcanum & Wilhelmum Arensbergae Comitem. A Godefrido Waldecenſi Mindenſium Episcopo castrum Petrihagenſe ad Vi- ſurgim opere firmo & eleganti con- ſtructum munitumque, in quo post ipsum ceteri Episcopi ſedem habuere. Invitavit Episcopum ad hanc ſtructuram

Crumbach Chron. Mind. Crantz. l. 9. Metrop. c. 19.

loci

Victoria Ludovici anxium has- bet Archie- p. Colon. Friderico Austria ad- harentem.

Interim Ludovicus Rex a victoria primarias Rheni urbes decurſat, novis- que ad verſus Fridericum foederibus ſibi devincit. Collectique etiam Norim- bergae, Bacharaci, & Aquisgrani Prin- cipum conventus, in quibus de publi- ca pace, concordia, & fide ſibi data

loci amenitas simul, & opportunitas munitionis.

Theodoricus Ep. privilegia oppidi Braculensis instaurat.

Rursum hoc anno Theodoricus Episcopus omnia Brakelensis Oppidi jura, & privilegia instauravit; ad eum modum, quo antecessores Episcopi, atque ipse etiam anno primo Episcopus fecerat.

Cum ea, quæ aguntur in tempore, cum tempore transeunt, & de facili evanescant, nisi ea perpetuantur testibus, literis & scripturis. Nos igitur Theodoricus Dei gratia Episcopus Ecclesiæ Paderbornensis omnibus hanc literam visuris, vel audituris cupimus fore notum, publice protestando, quod cum voluntate & consensu expresso Præpositi, Decani, & totius Capituli nostri antiquam jus & consuetudinem per dictos consules & oppidanos nostros in Brakele a Prædecessoribus nostris antiquitus sine aliqua nostra contradictione huc usque quiete pacifice habitam libere & possessam, videlicet disponendi, ordinandi, statuendi de pane, cerevisia & carnibus in eorum oppido ratificamus, renuntiantes omni juri, si quod habuissemus in prædicto & ad evitandum prorsus quemlibet erroris scrupulum, qui eisdem Oppidanis ex præmissis posset per nos vel Successores nostros nunc, vel in futurum quoquo modo exoriri; Dictum jus & jurisdictionem ipsis præsentibus literis innovamus, dantes eisdem plenam ac firmam pro libero arbitrio nostrorum auctoritatem cerevisiam praxandi, inhibendi, vendendi, deducendi, atque inter ipsos per se ordinandi, hoc tamen adjecto, videlicet quod Proconsules & Consules, qui pro tempore in dicto oppido fuerint, secundum juramentum Nobis & eorum concivibus factum mensuram cerevisiæ, vel cannam statuunt, & statutam renouent, prout ipsis secundum eventum temporis videbitur expe-

dire, cui jam dicto articulo est conditum. Quod si quis Burgensium super statutam a Consulibus mensuram, vel cannam falsam, quod absit habuerit, hoc Nobis, vel aliis Dominis in Braçele in jure vel gratia emendabit. Insuper dedimus prædictis Consulibus & Oppidanis nostris in pistura panis, & carniū venditione secundum juramenta Nobis & concivibus eorum, ut prius facta, plenam pro eorum libero arbitrio potestatem in eorum oppido ordinandi, statuendi, vendendi, atque disponendi, prout ipsis secundum eventum temporis visum fuerit expedire. Attendentesque quod si quid etiam de pane, cerevisia, & carnibus cesserit, aut quoquo modo derivatum fuerit, hoc Consulibus erit & civitatis. Et præterea si quis Burgensium prædictam ordinationem, statutum, ac ordinatorum renovationem a prædictis Consulibus ordinatam & statutam infringere temere præsumperit, hoc ipsis Consulibus ac civitati solum prout dignum duxerint, emendabit. Et prorsus ad majorem omnium præmissorum firmitatem cessamus ab omni jure, omni impetitione, omni impugnatione, quibus præscriptam formam possemus irritare, aut quovis modo impedire. Ut autem omnia & singula prænominata firma & inconculsa peremerit perseverent, præsentem literam sigillis nostris firmiter duximus roborandam.

Hasce Episcoporum literas in annalium nostrorum memoria referre interest, quando Ferdinando Imperatore post Fiscii Imperialis Advocatus molestam intendit litem, Brakeliamque & Warburgum, quæ municipalia dicecisis nostræ pleno absolutoque jure Episcopi sunt oppida, haud secus quam Tremoniam, Sufatum, Lemgoviam, & Hervordiam inter liberas Imperii civitates asserere tentavit. Qua super re in Remberto Episcopo agendum est.

Annus Christi 1317.

Joannes XXII. Pont. I. Friderici III. & Ludovici IV. Reg. 4.
Theodoricus Ep. Pad. 7.

Bellum Archiep. Col. cum Wilhelmo Juliacensi.

Ac dehinc licet inter regni amulos aliquamdiu cessatum, quod uterque a Pontificis sententia suspensus hæreret; non tamen ob id quies per inferioris Rheni provincias. Colonienfis Archiepiscopus etiam omnes fere offensos ha-

beret, quod Austrio studeret, ceteri Bavaro; ausus tamen hoc anno Tolpiacum, a Wigboldo oppignoratum, a Wilhelmo Juliacensi armis repetere; contraque pacem a Bavaro constitutam, ex inito federe sollicitare Spanheimenfem,

Et Comitibus Marcani contra Comitem Clivie.

Tom. 5. n. 55. P. Maurizii ex Geiff. Biblioth.

Theodoricus Ep. dat. Wilbacensibus facultatem muniendi oppidi &c.

fem, Creutzenacensem, Virneburgicum, aliosque Comites, & Juliacensis agros populatione vexare. Adversus hunc cum Juliacensis implorasset Balduini Trevirensis Archiepiscopi opem, ille expeditas militum copias submisit, quibus ab obsidione Tolpiaci depulsus est. Nec his quietus Archiepiscopus, Brulæ castrum implevit milite, crebrisque incurfionibus fatigavit Colonienfes; quod sprete auctoritate sua Bavarum recepissent, pactique cum hostibus suis armorum societatem iniissent.

Et Comitibus
Marcani
contra Comitem
Clivium.

Bellum præterea hoc anno Engelbertus Marcanus Theodorico Clivie Comiti intulit, castrumque Strunckenam validis copiis operibusque incinxit. Clivius tam insolentis hominis viribus impar Ludovicum Monasteriensem Episcopum consanguineum suum appellat. Ille haud imparatus ad ejusmodi belli casus, veteremque dicecesis suæ hostem, extemplo 1200 equestris ordinis viros, omnes equis & galeis bellatoris instructos submittit, Clivioque junctus Marcanum ab obsidione depellit. Reperi verus scriptum, quo memoratur Marcanus reus læsæ majestatis a Ludovico Rege proscriptus, feudis imperialibus Clivio donatis; quod cum Adolpho fratre Leodiensi Episcopo hostile fœdus coleret adversus Ludovicum Regem. Clivius vero & Ludovicus Monasteriensis Episcopus, ceterique ad Rhenum & per Westphaliam Comites in Ludovici Bavari fide persistebant. Quam ob rem Ludovicus etiam Monasteriensis Episcopus Marcano altero ab hinc anno bellum ultro inferre non destitit, ad infestum illum Episcoporum hostem aliquando comprimendum.

Tom. 5.
n. 88.
P. Mauricii
ex Gesh.
Biblioth.

Theodoricus
Ep. dat
Wilbacen-
sibus facul-
tatem mus-
niendi op-
pidi &c.

Theodoricus Episcopus noster, etfi extra hæc popularium bella sepositus effecit; haud invitus tamen hoc anno, ob frequentes hostium incurfiones, oppidum Wilbacense Præposito & Cœnobio Virginum præmunire mœnibusque includere permisit. Testes tabulæ, quas adscribere visum, ut ex iis jura Episcopi in civitates, & hujusmodi Oppida cognoscantur.

Nos Theodoricus Dei gratia Episcopus, Decanus, & totum Capitulum Ecclesie Paderbornensis notum facimus,

quod necessitatem Monasterii de Wilbodesen oculis paternæ considerationis intuitentes, licentiamque communi voluntate, & pari consensu, ut circa Monasterium suum in suo fundo proprio munitionem civitatis exstruant, ut sic firmentur septa Claustris, & non pateat facultas communiter hostibus illum locum invadendi. Hac forma addita, & condita, quod Oppidum illud patens & apertum erit Episcopo, qui pro tempore fuerit, & Capitulo nostræ Ecclesie ad omnes nostras necessitates, quæ possunt imminere, ad modum aliarum civitatum, & oppidorum nostrorum, sed ex Oppido illo, vel ad Oppidum illud nullæ debent guerra penitus exerceri. Homines nostri aliarum Ecclesiarum & Monasteriorum nobis subditorum, atque Ministerialium nostrorum non recipiuntur, nec detinebuntur ibidem, nisi Dominorum suorum habeant licentiam super eo. Officiatis Ecclesie, si quando eos ibi contingit hospitari, hospitia sua scilicet Stroherberge homines exhibebunt; Prælatos vero & Canonicos Ecclesie nostræ illuc accedentes Præpositus decemter recipiat, & benigne procurabit, sicut antea fieri communiter est consuetum. Inscutiones hostium generales, quæ Volghe nominantur, cum aliis vicinis civitatibus & villis facere tenentur incolæ Oppidi illius, quando super eo fuerint requisiti. Altum judicium, quod vocatur Gogberigte, quærent sicut illud ab antiquo quærere consueverunt. Ad petitiones generales, in quas omnes Ecclesie civitatis concordant, pro sua possibilitate contribuere tenebuntur. Cetera omnia, quæ in eodem Oppido provenire in quibuscunque rebus, & ex quacunque causa possunt, in futurum ad liberam dispositionem, & ad utilitatem Præpositi, & Manasterii pleno jure perpetuis temporibus integraliter pertinebunt. In tantum quod nobis, aut nostris Successoribus nihil juris remaneat, seu competat in eisdem illis exceptis, quæ superius sunt expressa. In cujus testimonium sigilla nostra præsentibus literis sunt appensa. Datum XIII Calend. mensis Maji, anno Domini Mcccxvii.

Inter Westphaliæ Dynastas per id tempus humanis exemptus Fridericus ab Hoerde, religione juxta ac militia præstans, conditorque Monasterii Augusti-

Obitus Friderici ab
Hoerde con-
diroris Cœ-
nobii Au-

gustiniano. rum in urbe Lipstadiensi, sepulchro illatus quiescit, honorifico etiam epitaphio celebratus.

Joannes Pont. facultatem concessit Monasterio Wormelensi recipiendi bona, Virginibus iure patrimonii debita.

Censet inter ceteros religiosarum Virginum cœtus diœcesis Paderbornensis Cœnobium Wormelense, primum ordinis D. Benedicti, ut seqq. literis præfertur, deinde Cittertensium, hanc procul a Warburgenfi civitate. Id ut a prima institutione ad hunc diem disciplina religiosa, & Virginum pietate florens fuit; ita Joannes XXII Pontifex ejus singularem curam & patrocinium interpellatus suscepit. Tria quippe in hanc rem diplomata suppetunt, annis consequentibus data, quorum primo, quod hoc anno consignatum, liberam potestatem facit potendi adeundique bona, quæ Virginibus in Monasterium receptis jure patrimonii debentur.

Joannes Episcopus Servus servorum Dei, Dilecto filio Præposito, & dilectis in Christo filiabus Abbatissæ, & conventui Monasterii in Wermelen, per Præpositum & Abbatissam soliti gubernari, ordinis sancti Benedicti Moguntinensis diœcesis salutem & Apostolicam Benedictionem. Devotionis vestre precibus inclinatus. Vobis presentium auctoritate concedimus & possessiones, & bona alia mobilia & immobilia, quæ personas liberas Monacharum vestrarum mundi vanitate relicta ad Monasterium vestrum convolantium, & professionem facientium in eodem jure successionis vel alio quocunque justo titulo, si reman-

issent in sæculo, contigissent, & potuissent vobis libere erogare, petere, recipere, ac etiam retinere libere valeatis, sine juris præjudicio alieni. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hæc attemptare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Avinion VI Idus Junii, Pontificatus vero nostri anno primo.

Non hic quenquam offendat, quod Wormelense Cœnobium Moguntinæ diœcesi adscribat; id enim eo factum, quod Metropolitanæ illius Ecclesiæ sit, qua Paderbornensis continetur, cum re ipsa inter limites sacros & profanos hujus diœcesis sit. Ceteris diplomatis Pontifex omnia illius Cœnobii privilegia instaurat, mandatumque dat Thefaurario Frislarientis Ecclesiæ vindicandi Virgines ab omnibus injuriis & spoliis hæcenus illatis.

Tempus, quo Cœnobium hoc conditum sit, aut quis fundator exiterit, cum nec ipsæ Virgines hodie dum meminerint, nec in ullis monumentis ejus originem reperiamus, nihil quoque certi hæc super re referre licet. Quanquam multæ ab anno 1250 donationum literæ supersint, quarum magna pars a Comitibus de Everstein facta est, ut verisimiliter iidem Comites conditores haberi possint.

Annus Christi 1318.

Joannis XXII, Pont. 2. Ludovici & Frid. Reg. 5. Theodorici Ep. Pad. 8.

Brouv. l. 17. ann. Trev. Levold. in chron. Col. Chron. M. Belgii. Tritheim. in chr. Hirsaug. Archiep. Colon. bello impetitur, & ad pacem concordiamque compellitur.

Anno dehinc proximo omnis vis belli versa in Henricum Coloniensem Archiepiscopum, tanquam in communem hostem, ac pacis turbatorem; admotusque omnis armorum apparatus ad Brulam expugnandam, ex quo castro Colonienfes divexabantur. Duces hujus obsidionis Joannes Bohemiæ Rex, Balduinus Regis patruus, Trevirensis Archiepiscopus, Joannes Hannoniæ, Wilhelmus Hollandiæ, Gerhardus Juliæ, Adolphus Montium, Joannes de Seina Comites; quibus cives Colonienfes jam ante accenti

se in castris conjungere. Circumfessa quatuor fere menses Brula, & ad extrema deducta; quibus Archiepiscopus adactus hæc lege castrum dedit, ut in Balduini Trevirensis Archiepiscopi potestate esset, qui civibus Colonienfibus id evertendum permitteret, quandoque a federe & publica pace rursus descisceret. Haud multo post Archiepiscopus Confluentiam invitatus; ubi omnis controversia inter ipsum & Trevirensis a Petro Moguntino Archiepiscopo transacta; damnatusque Colonienfis ducentarum librarum, Trevirensi

Reconciliatur etiam Comites Lippenis & Arnshagenis. Strangefol. ex vetust. literis Robdorf a. annis 1600. CCCXXII.

Et Comes Marcus & Episcopus Monasteriensis.

Sacellum S. Crucis Stromberge combustum repertum.

Albert. Argent. Brouwer. in Annal. Trev. l. 17. Chr. Colon. Hist. Boica. Variis rursus locis colliduntur Ludovicus & Fredericus Reges.

virensi in compensationem damni pendendarum. Hic fructus discordis electionis, se & Imperium lacerasse.

Reconciliantur etiam Comes Lipsiensis & Arnshergensis. *Strangefol. ex vetustis literis. Rebdorf ad annum M. CCXXXII.*

Sub id tempus Simon Comes de Lippia, & Wilhelmus Comes Arnshergensis mutuum quoque foedus jurare, dexteris supra Eucharistiæ Sacramentum positis; quo ritu tum usitato etiam ipsi Reges Ludovicus & Fridericus postea sibi fidem & concordiam jurasse, auctor est Rebdorfius in annalibus.

Et Comes Marcanus & Episcopus Monasteriensis.

Reconciliati etiam hoc anno ex superioris belli collisione in se Marcanus & Ludovicus Monasteriensis Episcopus; idque ut sincera se mente & pace inviolabili facere testaretur, concordia leges in tabulas referre iussit, quatuorque ex Cathedrali Collegio, totidemque ex primoribus civium Monasteriensium fidei iussores dedit; quanquam parum hæc valuerint apud Marcanum, hominem fallacis fidei, & bella ex bellis pro ingenio patris quaerentem.

Sacellum S. Crucis Stromberga combustum reparatur.

Jam a multis annis locus non facile per Westphalam celebrior, quam Stromberga, ob crucis effigiem miraculis & beneficiis celestibus insignem, eoque hominum undique confluentium frequentia cultam; cum sacellum, in quo venerabile illud signum celebratur, fortuito incendio absumitur. At postquam Ludovicus Episcopus, quaerat religione in Deum, scriptis ad Joannem XXII Pontificem literis miserabilem casum iacturamque pietatis expo-

suit; Pontifex Avenione dato diplomate, quod Isevardus Patriarcha Antiochenus, duo præterea Archiepiscopi, & Episcopi consignarunt, amplas nostrarum indulgentias impertit iis, quotquot liberalitate sua ad ædis sacrae reparationem concurrerent. Quam in rem illud Pontificis & Episcoporum testimonium literis insertum referre iuvat. *Cum capella S. Crucis, inquit, in Stromberg Monasteriensis diocesis sit immensis dignitatibus, & miraculorum insigniis, prout accepimus, mirifice sublimata, quæ jam pro dolor incendiis absumpta cernitur. &c.*

Auxit hoc anno Theodoricus Patrimonium Ecclesiæ suæ empris a cive Paderbornensi Joanne Iseheno Salinis, quas ille in Oppido Saltzcotteno amplo jure possidebat; numeratæque a Collegio Cathedrali triginta marcæ, cui Salinarii fructus cessere. Quam in rem suppetunt Theodorici tabulæ pridie D. Martini consignatæ.

Per id tempus sublatus e numero mortalium Engelbertus Osnabrugensis Episcopus, vir præclare per decennium meritis de sua dicecesi, quam castro etiam Witlageni, quæ nunc Satrapæ sedes est, constructo præmunii. Successorem habuit Godefridum Arensbergensem Comitem, Wilhelmi, ut supra retulimus, fratrem, qui Canoniorum suffragiis ex Scholastico Monasteriensis ad eam dignitatem expetitus est, demum majora affectando, Brementensem Archiepiscopatum adeptus.

Moritur Engelbertus Episcopus Osnabrug.

Annus Christi 1319.

Joannis XXII. Pont. 3. Ludovici IV. & Frid. Reg. 6.

Theodorici Ep. Pad. 9.

Albert. Arpens. Brewer, in Annal. Trev. l. 17. Chr. Colon. Hist. Boica. Variis rursum locis colliduntur Ludovicus & Fridericus Reges.

Emuli deinde Reges, qui aliquamdiu conquieverant, redire ad arma civilia, castrisque ad Wisbadenam Moguntinæ regionis locum positis in conspectum venire; ibi quod Bavarus copiis Moguntini Archiepiscopi & Balduini Trevirensis Archiepiscopi, quarum ipse ductor in castris aderat, tum aliorum auxilii prævaleret, Austrii recusata belli alea recessere. Iterum ad Spirensis dicecesis fines concursum, quo Leopoldus Austriæ Dux cum populando processisset, Ludovicus Rex haud segnior se objecit; nam præter quatuor

millia selectorum militum, quos ipse ducebat, aderant illi Rex Bohemiæ, & Balduinus Trevirensis Archiepiscopus cum Moguntini aliorumque copiis instructus; quibus ut se imparem conspexit Leopoldus, in Alsatiam se recepit ad Friderici Regis adventum. Atque is postquam novo milite instructus Leopoldo fratri se junxit, transito Brusia anne, in hostem procedunt. Ibi cum hostilem exercitum validiori, eodemque pugnandi ardore inflammatum didicere, ne omnia in discrimen conjicerent, conversis signis retro per annum abiere,

Y 2

re,

re, nulla pugnae facta potestate, id quod alii tamen ad sequentem annum referunt. Tanto quietior inferior Germania, Saxoniaque, quanto remotius omnes belli motus in superiorem Germaniam contractos affexit.

Cives Colon
apud Archie-
piscopus Tre-
virensis
conqueruntur
de iure
Archiepiscopi.
Strangisfol.

Interim dum Trevirensis Archiepiscopus ad Wisbadenam in castris regis versatur, Colonienfes cives Trevirensis convenerant, questi, ab Henrico Archiepiscopo suo pacis iura violata, eo se Brulam petere ad refrenandum Archiepiscopum suum. Trevirensis auditis civibus, oppugnatusque etiam civium pecunia, ea lege Brulam civibus tradit, ut facta publica Imperii pace Archiepiscopo suo reddant,

Monasterium
Virginum
Mefchedanum
convertitur
in Collegium
Canonico-
rum.

Inter has belli curas salutari consilio atque opere Colonienfis Archiepiscopus celebre Monasterium Virginum, quod in Oppido Mefchedeno Ducatus Westphaliae a Regina Franciae olim constructum, vertit in Collegium Canonico- rum, offensus luxu, & dissolutis Virginum procacium moribus.

Theodorici
Episcopi
permissum
niti oppi-
dum Ger-
denfe.

At Theodoricus Episcopus noster, ob florentem Gerdenfium Virginum disciplinam, & pericula hostilium incursionum, Antistiti earum & Praeposito potestatem fecit muniendi Gerdenfe Oppidum Caenobio circumposito, in hunc prorsus modum, quod id Wilbacensi Virginum Caenobio concessisse diximus; bono simul exemplo occupando, id quod postea Pontificum decreto statutum, ne Monasteria Virginum extra urbem in agris construuntur.

Nos Theodoricus Dei gratia Episcopus Ecclesiae Paderbornensis notum facimus, quod necessitatem Monasterii de Gerdene oculis paternae considerationis intuentes licentiavimus, ut circa Monasterium suum in suo fundo proprio munitionem civitatis extruant, ut sic firmantur septa claustrum, & non pateat facultas communiter hostibus locum faciliter invadendi, hac forma addita & condita, quod oppidum illud patens & apertum erit Episcopo, qui pro tempore fuerit, & Capitulo nostrae Ecclesiae, ad omnes nostras necessitates, quae possunt imminere ad modum aliarum civitatum & Oppidorum nostrorum. Sed ex Op-

pido illo, vel ad Oppidum illud nullae debent per nos, vel per Officiales nostros guerrae penitus excrescere. Homines nostri aliarum Ecclesiarum & Monasteriorum nobis subditorum ac Ministerialium nostrorum non recipientur, nec detinebuntur ibidem, nisi Dominorum suorum licentiam habeant super eo. Officiatis nostrae Ecclesiae, siquando eos ibi contingit hospitari, hospitia sua scilicet Stroberberge homines exhibebunt. Praelatos vero & Canonicos nostrae Ecclesiae illuc accedentes Praepositus decenter recipiet, & benigne procurabit, sicut antea fieri est consuetum. Insecutiones hostium generales, quae Volghe nominantur, cum aliis vicinis civitatibus nulli facere tenentur incolae Oppidi illius, quando super eo fuerint requisiti. Altum iudicium, quod vocatur Hogherichte quaerent, sicut illud ab antiquo quaerere consueverunt. Ad petitiones generales, ad quas omnes Ecclesiae civitates concordant, pro sua possibilitate contribuere tenebuntur. Cetera omnia in eodem Oppido existentia in praesenti, & quae in eo provenire in quibuscunque rebus, & ex quacunque causa possunt in futurum, ad liberam dispositionem, & ad utilitatem Praepositi Monasterii pleno jure perpetuis temporibus integraliter pertinebunt, in tantum, quod nobis, aut Successoribus nostris nihil juris remaneat seu competat in eisdem, illis exceptis, quae superius sunt expressa. Ne in praemissis omnibus & singulis in posterum per nostros Successores aliqua contradictio valeat suboriri, literam praesentem sigilli nostri dedimus munimine roboratam. Datum & actum Calend. Maji anno Domini Millesimo trecentesimo decimo nono.

Aliis deinde publicis literis Theodoricus Episcopus noster, Ludolphus Decanus, ceterique Canonici approbant, commendantque mirifice donationem agrorum, quam Bernardus Praepositus, Comes de Lippia, Wilbacensi Virginum Caenobio hoc anno pridie S. Viti fecit; nec aliam compensationem a pio illo Virginum ceterum reposcit Praepositus, quam ut ab obitu anniversariam sui memoriam rite in sacris faciant. Atque hic ille Praepositus; quem paulo post Theodorico in Episcopatu subrogatum introducemus.

Annus

Tribem,
circa.
Serran. h.
Mag. in
Petro.
Brevu. l.
annal. Tre-
Chr. Mag.
Petri At-
chiepiscopi
Moguntiae
obitus.

Tribem, in
Chron. M.
Belgii.
Ludolus,
Cives Colo-
nienfes in
suum Archi-
episcopum,
& hic in Es-
piscopum
Monasterii
ensem in-
surgit.

Annus Christi 1320.

Joannis XXII. Pont. 4. Ludovici & Frid. Reg. 7.
Theodorici Ep. Pad. 10.

*Trithem. in
chron.
Serrar. hist.
Mog. in
Petro.
Erovv. l. 17
annal. Trev.
Chr. Mog.
Petri Ato
chiepiscopi
Moguntini
obitus.*

Anno posthæc vigesimo supra mil-
lesimum trecentesium flagrantibus
bellis inter utrumque Regem, abiit ex
humanis Petrus Moguntinus Archiepi-
scopus ac Metropolitanus noster, *vir*
ut Trithemius scribit, *per omnia mu-
nificus*; quod satis ostendit magnificum
ejus in Moguntina Basilica monumen-
tum, ubi erecto ad columnam sublimi
stat insculptus saxo, cum infulis & pon-
dere, hinc & inde ostentans inunctos
a se Reges, Henricum Lutzenburgi-
cum, & Ludovicum Bavarum, mani-
bus eorum diademati impositis. Ad-
scripti verus, quibus res ab eo præcla-
re gestæ paucis notantur. Hoc mortuo,
cum nemo se offerret ad eum Pontifi-
catum gerendum, Clerus Moguntinus
Balduinum Trevirensis Archiepiscopum
expetivit: at cum ille renueret,
votaque eorum ad Pontificem Joannem
XXII referret, Pontifex rejectis Mogun-
tini cleri postulatis, Matthiam Comi-
tem Bucheghium, gente Burgundum,
nobilisque Morbachiensis in Allatia Cœ-
nobii ordinis D. Benedicti Abbatem,
virum doctrina & virtutibus excellen-
tem, Moguntinis Archiepiscopum dedi-
dit: effecitque Balduinus Trevirensis
Archiepiscopus, ut Cæsar approbaret,
& Clerus populusque reciperet. Is dein-
de constituta die in urbem introductus,
arctissimam pace belloque societatem
cum Trevirensi Archiepiscopo coluit,
ac magnis animis, magnoque bono dice-
cesin in octavum annum administravit,
Ludovici Cæsaris principio studiosus;
postquam vero hic multa contra Eccle-
siam machinari cepit, proscriptusque
fuit a Pontifice, partes ejus deseruisse,
indicat Scriptor Chronici Moguntini.

*Trithem. in
Chron.
Chron. M.
Belgii.
Levoldus.
Cives Colo-
nienses in
suam Archi-
episcopum,
& hic in E-
piscopum
Monasteri-
ensem in-
surgit.*

Auctor est Trithemius hoc anno
cives Colonienfes insurrexissè rursus
in suum Archiepiscopum; ac post-
quam commutato cum Trevirensi præ-
sidio Brula positi sunt, alia præterea
castra Archiepiscopo eripuerunt. Quan-
quam non sine justa Numinis pœna id
factum reputes. Nam eo anno, ut
Levoldus scribit, arma sua conjunxit
Archiepiscopus cum Marciano Comite
adversus Ludovicum Monasteriensem
Episcopum, virum integerrimum. Is
quia continuis injuriis vexabatur a Mar-

cano, Castrumque Portzlerium Mar-
canus prædonibus impleverat, Mona-
steriensi Dicecesi infestis, Ludovicus
observata opportunitate ex Marciani ca-
stru, qui ex fracto crure decumbebat,
Portzlerium obsedit. Rem pro debili
Marciano egit Henricus Colonienfis Ar-
chiepiscopus, contractisque suis per
Westphaliæ Ducatum, Adolphi Mon-
tium Comitis, & Marciani ipsius copiis,
cum Ruperto Virneburgico Marschallo
Westphaliæ, seu fratre seu consanguineo
suo, movit in Ludovicum Monasteriensem
Episcopum, primoque accessu ab obsidione
depulit, scæda Monasteriensium fuga,
qui timore percussis, Episcopum suum
frustra obnitentem persistentemque
deseruere.

Procul ab his bellicis curis ac tur-
bis Theodoricus Episcopus noster pa-
cem bonam colebat cum vicinis Comi-
tibus, unice in concordiam ordinum,
& disciplinam Cleri, Castra & Oppi-
da intentus. Nec tamen impedire li-
cuit, quo minus per intestina & tumultu-
aria bella dicecesis turbaretur; quan-
do per id tempus haud leve certamen
fuit Warburgensibus cum Nobilibus &
Castrensibus, quorum vita prædis &
agrorum populationibus alebatur. Ne-
que Warburgensibus ullus circum lo-
cus infestior erat, quam Defenbergam
in conspectu urbis posita. Id Castrum
sicuti Caroli M. avo rebellium Saxo-
num, ita tum nobilium prædonum erat
receptaculum; ab his vexati laceffitique
perpetuo Warburgenses, explicatis
equitum peditumque vexillis, prodire
in Campum. Dux armatorum civium
Joannes Geismarius Consul, militaris
ingenii & intrepidæ mentis vir. Occur-
rit ex adverso Nobilium conglobato-
rum acies cum famulis & prædatorio
milite. Ubi in mutuum conspectum
venere, signa intulit consul; conser-
tumque in planitie ad Defenbergam
acre prælium, quo Warburgenses Vi-
ctores hostem cum ingenti clade com-
pulsere in fugam. Et quia inter cives
multi fortiter pugnando occubuerunt,
consul Geismarius Sacerdotium & aram
perpetuis proventibus dotavit; ad quam
pro civibus eo prælio desideratis solen-

*Intellins
Warburgensium
cum vicinis
Nobilibus
bella,
Chron.
Warburg.
MS.*

nes

nes a sacerdote preces fierent. Perstat in hunc diem nobilis claraque Geismariorum familia, de urbe sua non minus quam religione Catholica præclare inter hæreses nostrorum temporum promerita.

Annus Christi 1321.

Joannis XXII Pont. 5. Ludovici IV. & Frid. III. Reg. 8. Theodorici Ep. Pad. 11.

Conventus
Principum
Bracharaci
Alb. Arg.
in Chron.
Brower. in
Annal. Tre
vir. l. 17.
Trithem. in
Chron.

Anno hoc Ludovicus Rex ad inferiores Rheni partes descendit, & Bacharaci in regio oppido conventum Principum egit. Quinam vero Episcopi accefferint, quinam principes ac proceres, nemo scriptorum, quæ eorum temporum desidia & raritas erat, ulli satis prodidit. Balduinum certe Trevirensem Archiepiscopum, penes quem tum summa rerum moderatio erat, interfuisse constat ex Ludovici diplomate, quo Balduino pro bellicis studiis, & fida Reip. opera, potestatem fecit, omnia Imperii feuda pignori opposita redimere, & quæ caduca erant, in suæ Ecclesiæ utilitatem attrahere; id quod Bacharaci a Ludovico, regni sui, ut scribit, anno VII, feria quarta post festum Virginis in Cælum assumptæ consignatum est, relatumque a Browero in annalibus. Neque alia hujus conventus potior causa fuerit, quam ut inferioris Rheni Saxoniarumque principes ac optimates in sua fide arctius adstringeret, opemque adversus regni æmulum sollicitaret.

Per hanc Regis absentiam Fridericus Rex cum fratre Leopoldo Bavariam superiorem ingressus, omnia late impuneque per decem hebdomadas ferro flammaque vastavit. Ludovicus etsi ad hanc irruptionem excitus advolaret, quia tamen viribus impar erat, necesse habuit se intra munitiones suas continere.

Synodus
diocesana
Coloniar.

Per Autumnum hujus anni Henricus Colonienfis Archiepiscopus Civibus reconciliatus, diocesanam in urbe Agrippinensi synodum habuit, frequenti præfulum congressu; in qua cum multa laudabiliter statuta sint, tum maxime Cleri mores emendati, statutumque, ne hi tabernarios quæstus faciant; ne vestes virgatas, viridesve, aut Clerico indecoras gestent: ne quis locum in Capitulo habeat, qui Subdiaconus non sit: ne quis sacerdos recens initiatus plures solenni ritu missas celebret; irreperat quippe pravus mos, primas missas quæstus causa plurimis in locis celebres habere, convocato per præcones & mulierculas populo.

Quæ per omnes hæcenus annos

Theodorico Episcopo nostro cura fuit, pacem cum omnibus colere, hanc postremo Episcopatus sui anno impense sumpsit; nam cum inter Castellanos suos, veterem Warburgensem arcem incolentes, & cives Warburgenses defensio oborta fuisset, qua mutuis se damnis læceffebant ad arma, Theodoricus non modo litem composuit, sed omnia utriusque Warburgensis oppidi privilegia, quæ superiorum Pontificum liberalitate obtinebant, novis rursus tabulis instauravit; dummodo ea, qua hæcenus, fide & obsequio Paderbornensem Ecclesiam prosequerentur. Tabulæ hæc anno MCCCXXI pridie S. Matthiæ Apostoli consignata apud nos servantur. Et vero cum Bernardi successoris literas habeamus, eodem anno, D. Matthiæ die, electi & confirmati Episcopi nomine datas, quibus certos agros circa urbem Paderbornensem Collegio Cathedrali oppignorat; conficitur certe, Theodoricum Episcopum intra id tempus hujus anni munere & vita defunctum esse. Unde colligas errare eos, qui cum Bruschio, Kerfenbrochio, aliisque anno superiori obiisse tradunt. Quoniam vero die aut mense hujus anni extinctus, aut ubi tumulus illi datus sit, neque nobis adhuc compertum est. Tam parca & obscura hujus Episcopi memoria in fastis, ut præter nudum nomen nihil fere de eo proditum sit. Nos demum ea, quæ ab ipso per decennium gesta sunt, ex relictis monumentis eruta ad singulos annos retulimus. Ac tamen non adeo memorabilia sint, ut eorum esse solent, qui per ambitionem ingrediuntur Episcopatum; id tamen illi laudi dederis, quod Episcopatum magna tranquillitate atque ordinum concordia administravit, adeoque abundavit opibus, qui Ludovico Regi magnam pecuniæ summam mutuum dare potuerit, quo sibi & Regis Patrocinium, & Moguntini Archiepiscopi Metropolitanis sui benevolentiam comparavit; eamque auctoritatem felicitatemque consecutus est; quem nullus vicinorum Comitum armis infestavit.

Obitus Theodorici Ep. Paderb.

ANNA-